საქართველოს
კავკასიონი
მარტი 16 1996 წ.
The KAVKASIONI © ყოველდღიური გაზეთი № 46 (340) ფასი 40 თეთრი

ყოველ შაბათს: «არილი»

ლიტერატურული გაზეთი «კავკასიონში»

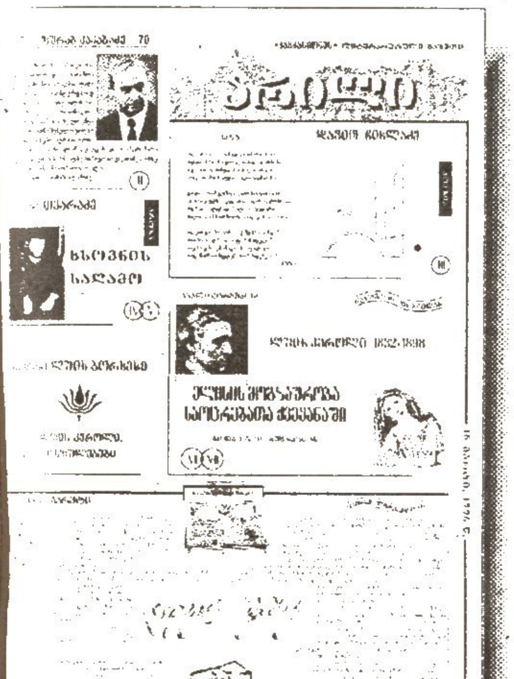
არილი

რადიაციული გამოსხივება ქუთაისში

სადგურ „ქუთაისი-2"-ის ტერიტორიაზე 1992 წლიდან ინახება მოსკოვში გასაგზავნი კონტეინერი ონკოლოგიური ცენტრის კუთვნილი რადიოაქტიური პრეპარატების ნარჩენებით, რომელთა შორის არის ურანი-68 და კობალტი-60.

12 მარტს დილით, რკინიგზის ტვირთების დაცვის მესამე ათასეულის პოლიციელებმა ტარიელ კაცაძემ, ზაურ ჭუმბურიძემ და საკონტეინერო ეზოს მუშამ ივანე კოლოსოვმა გახსნეს კონტეინერი, გამოიღეს რადიოაქტიური ნივთიერებების შემცველი 3 ცალი კაფსულა, რის შედეგადაც მიიღეს დასხივება — დაახლოებით 500 მილი რენდგენი საათში. 14 მარტს სამივე მოათავსეს ქუთაისის კლინიკურ საავადმყოფოში. მომხდარი ფაქტის შესახებ იმავე დღეს ეცნობა ქუთაისის შს სამმართველოს. კაფსულები ნაპოვნია საკონტეინერო ეზოში, სადანაც გაყვანილია იქ მცხოვრები ლტოლვილთა ორი ოჯახი. ქუთაისის პოლიცია ახორციელებს საკარანტინო ღონისძიებებს. შემთხვევის ადგილზე მუშაობენ სამოქალაქო თავდაცვის ჯგუფი და თავდაცვის სამინისტროს ზესტაფონის ქიმიური ბატალიონის სპეციალისტები.

უშიშროების სამინისტროს პრესცენტრის ცნობით, 100-150 მეტრის რადიუსში გამოსხივება შეადგენს 500-1000 მილი რენდგენს საათში.

იპრინდა

პროექტი აფხაზეთთან დაკავშირებით

გუშინ საქართველოს პარლამენტის ბიურომ იმსჯელა იმ პრინციპების შესახებ, რომლითაც პარლამენტმა უნდა იხელმძღვანელოს 4-5 აპრილს დაგეგმილ საგანგებო სხდომაზე, სადაც აფხაზეთის პრობლემებს განიხილავენ. ბიურო დახურულ კარს მიღმა მიმდინარეობდა. სხდომაში მონაწილეობდნენ აფხაზეთის დევნილი უმაღლესი საბჭო და მინისტრთა საბჭო. იმსჯელეს ფრაქცია „ეროვნულ-დემოკრატის" მიერ წარმოდგენილ ეთნიკური წმენდის, გენოციდისა და აფხაზეთში ჩადენილ დანაშაულობათა თაობაზე, აგრეთვე, აფხაზეთის დევნილი უმაღლესი საბჭოს მიერ შემუშავებული აფხაზეთის კონფლიქტის მოწესრიგების შესახებ მისაღებ დადგენილებათა პროექტების ირგვლივ. თავის პროექტს ამზადებს ფრაქცია „საქართველოს მოქალაქეთა კავშირიც". გადაწყდა, პარლამენტის პლენარულ სხდომაზე გასატანად შემუშავდეს ერთი საერთო პროექტი.

გაეროს მისია აფხაზეთის შესახებ

აფხაზეთის პრობლემა გაეროს უშიშროების საბჭოს რეზოლუციებთან ზუსტ შესაბამისობაში უნდა გადაწყდეს. ამის შესახებ ხაზგასმით აღინიშნა საქართველოს პრეზიდენტის ედუარდ შევარდნაძის გაეროს გენერალური მდივნის საგანგებო მრჩეველთან პოლიტიკურ და ეკონომიკურ საკითხებში ისმათ კიტანთან და საქართველოში გაეროს მისიის ხელმძღვანელ ლივიო ბოტასთან შეხვედრის დროს. ითქვა ისიც, რომ საჭიროა გაეროს უფრო აქტიური ძალისხმევა აფხაზური პრობლემების დარეგულირების საქმეში.

BGI

ნომერშია

ისევ თურქული უნივერსიტეტის შესახებ

აზრს გამოთქვამს ბატონი ზურაბ კიკნაძე

«თვითმარქვია, მოტყუების გზით ლიცენზიამოპოვებული დაწესებულება უნდა გაუქმდეს!»

იხილეთ მე—4 გვ.

შენ დაუკარ!

«აღსდეგ, კრულვითა დაღდასმულო...»

გუშინ რუსეთის სახელმწიფო სათათბირომ მხარი დაუჭირა კომუნისტებისა და სხვა მემარცხენე ძალების ინიციატივას და მისცა ბელოვეჟის 1991 წლის ხელშეკრულების დენონსაციას. ბელოვეჟის შეთანხმებამ, როგორც ცნობილია, სათავე დაუდო დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის (დსთ) შექმნას. სახელმწიფო სათათბიროში დენონსაციის და შესაბამისად, სსრკ-ს აღდგენის მომხრე აღმოჩნდა 250 დეპუტატი, წინააღმდეგი — 98, თავი არავის შეუკავებია.

სახელმწიფო სათათბიროს ზოგიერთმა დეპუტატმა, პარტიაში შეხულ კოლეგებს მოუწოდა, არ განეხილათ ხელშეკრულების დენონსაციისა და 1991 წელს საბჭოთა კავშირის შენარჩუნების შესახებ ჩატარებული რეფერენდუმის შედეგების ცნობის საკითხები. მათ მიუთითეს, რომ ამის გაკეთება არასწორია იურიდიული თვალსაზრისით და შესაძლებელია, არასასიამოვნო შედეგები მოჰყვეს. თუმცა, ამაოდ — რუსეთის ლიბერალურ-დემოკრატიული პარტიის ლიდერმა ვლადიმერ ჟირინოვსკიმ მოითხოვა, მიეღოთ კომპარტიის ინიციატივით შემუშავებული დადგენილების პროექტი და თხოვნით მიმართა შესაბამის ორგანოებს, რათა დაისვას იმ პირთა პასუხისმგებლობის საკითხი, რომლებიც დსთ-ს შექმნის ინიციატორები იყვნენ. ტრიბუნასთან მისვლისას ჟირინოვსკიმ ჯიბიდან სათათბიროს სხდომაზე საგანგებოდ მიტანილი ხელბორკილი ამოიღო და განაცხადა: „ბელოვეჟის ხელშეკრულების ინიციატორები ახლანდელი სათათბიროს წევრები არიან. სად არის ბურბულისი. შეეშინდა, არ მოვიდა, რადგან იცოდა, რომ აქ ხელბორკილით მოვედი. ასევე, შახრაი, კოზირევი, გაიდარი. მათი დაპატიმრება აქვე, სათათბიროს სხდომის დარბაზში შეიძლება. პასუხი უნდა აგონ ნაზარბაევმა, კარიმოვმა, აგაევმა, იაზოვმა, კრავჩუკმა, შუშკევიჩმა და სხვებმა. ყველა ისინი ერთი გუნდია, რომელიც ცენტრალურმა სადაზვერვო სამმართველომ ჩამოაყალიბა, რათა გაეხლიჩა ჩვენი ქვეყანა".

„თავისუფალ ერთა
მძლეკავშირი ძმური,
შეუკრავს ერთიან
დიდ რუსეთის ხალხს.

გაუმარჯოს, ხალხთა
ნებისყოფით შექმნილ,
დიდ საბჭოთა კავშირს,
ერთიანს და მძლავრს!"

გაგრძელება მე—2 გვ.

პროცესი

მომავალ კვირას იწყება ჯამბულ ბოკუჩავას სასამართლო დაკითხვა

გუშინ, 15 მარტს, კვლავ განახლდა ლოთი ქობალიას, ჯამბულ ბოკუჩავას, სიმონ (სოსო) ქლენტის, ზვიად ძიძიგურისა და ნუგზარ მოლოდინაშვილის სასამართლო პროცესი, რომელიც დაიწყო და შეწყდა საკმაოდ უჩვეულო ვითარებაში.

როგორც ვიუწყებოდით, გუშინწინდელ პროცესზე ჯამბულ ბოკუჩავამ და ზვიად ძიძიგურმა გააკეთეს ერთობლივი განცხადება, რომ თუ მათ, ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესების გამო, არ გადაიყვანდნენ შს სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფ რესპუბლიკურ საავადმყოფოში, მაშინ ისინი გამოაცხადებდნენ შიმშილობას და არ მიიღებდნენ მონაწილეობას სასამართლო პროცესის მსვლელობაში. მათ, განცხადების შემდგომ, მიმართეს პროტესტის გამოხატვის ერთ-ერთ უკიდურეს ზომას, ხოლო პროცესზე დასწრების თანხმობა გამოთქვეს მხოლოდ მას შემდეგ, რაც დაპირდნენ მოთხოვნის დაკმაყოფილებას.

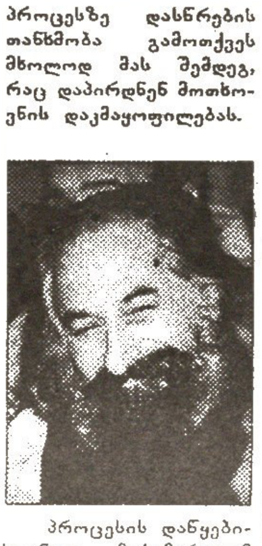

პროცესის დაწყებისთანავე, მოსამართლემ აუწყა ჯ.ბოკუჩავასა და ზ.ძიძიგურს, რომ მან პიროვნულად ყველა ღონე იხმარა მათ საავადმყოფოში გადასაყვანად და ფიქრობს, რომ ეს საქმე დადებითად გადაწყდება, თუმცა, მას ეს სამსახურეობრივად არ ეხებოდა.

შემდეგ განახლდა ვახტანგ (ლოთი) ქობალიას დაკითხვა; მოსამართლე ალეკო ალადაშვილი დაინტერესდა — ითხოვდა თუ არა მსჯავრდებული საქართველოს პრეზიდენტ ედუარდ შევარდნაძესთან შეხვედრას, რაზეც ბრალდებულმა თანხმობა განაცხადა და დასძინა, რომ ეს თხოვნა არალეგალურად გამოგზავნა ციხიდან.

ამით დასრულდა ვ.ქობალიას სასამართლო დაკითხვა. ჯერი ჯამბულ ბოკუჩავაზე მიდგა, რომლის ადვოკატმა მარინე ალანიამ განაცხადა, რომ განსასჯელი მეორე დღეა შიმშილობს და არ ჰქონდა ძილის საშუალება ღამეში არაუმეტეს 2-3 საათისა, ამიტომაც, ფსიქოლოგიური თვალსაზრისით მისი დაკითხვა დაუშვებელია.

ვექილის განცხადების შემდეგ მოსამართლემ პროცესი ორშაბათისთვის გადადო.

მამუკა ადამია

საქართველო

კვლავ ნავთობის ტრანზიტის თაობაზე

ამერიკული „შევრონ ოვერს პეტროლიუმის“ კორპორაცია აგრძელებს მათ მიერ ყაზახეთში მოპოვებული ნავთობის საქართველოს ტერიტორიაზე გავლით ტრანსპორტირების შესაძლებლობის შესწავლას. 13 მარტს ჩამოვიდა კომპანიის ექსპერტების მორიგი ჯგუფი. მათი აზრით, ფოთისა და ბათუმის შავიზღვისპირა პორტები ხელსაყრელია კომპანიისთვის, პერსპექტიულია ყაზახეთში, თენგიზის საბადოებიდან ნავთობის ევროპაში ტრანზიტისთვის. აუცილებელია გაიზარდოს პორტების გამტარუნარიანობა, შეიქმნას საკომუნიკაციო სისტემა და ინფრასტრუქტურა. რამდენიმე თვის განმავლობაში ამერიკელი ექსპერტები შეისწავლიან ნავთობსადენ სამგორი-ბათუმის პოტენციალს, მისი რეკონსტრუქციის პერსპექტივებს, რესპუბლიკის სარკინიგზო და საავტომობილო მაგისტრალის შესაძლებლობებს, მოინახულებენ ბათუმისა და ფოთის პორტებს.

იპრინდა

მძღოლთა პროტესტი

სატვირთო ავტოტრანსპორტის მძღოლებმა წამოიწყეს საპროტესტო აქცია, რომელიც წყალწმინდას (აჭარა) საგზაო პოლიციასთან მიმდინარეობს. აქციის მონაწილენი პროტესტს აცხადებენ იმის გამო, რომ უცხოელი მძღოლები, რომელთაც საქართველოში ტვირთი შემოაქვთ, მას შემდეგ, რაც მას ადრესატს ჩააბარებენ, რესპუბლიკის ტერიტორიაზე იწყებენ მუშაობას, რითაც კონკურენციას უწევენ ადგილობრივ კოლეგებს. ეს მაშინ, როდესაც მათ მხოლოდ თავისუფალ ეკონომიკურ ზონაში, სარფი-ჭოროხის მონაკვეთში აქვთ მუშაობის უფლება.

დამარცხებული პარტიები ერთიანდებიან

25 მარტს გაიმართება იმ პარტიათა დამფუძნებელი კონფერენცია, რომლებიც ვერ მოხვდნენ პარლამენტში. ამის შესახებ გუშინ პრესკონფერენციაზე განაცხადა ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიის ლიდერმა ირაკლი წერეთელმა. მისი თქმით, შარშანდელ არჩევნებში დამარცხებულ 14 პარტიას გაერთიანება საშუალებას მისცემს, მომავალ არჩევნებში ერთანი პოლიტიკური ძალით წარმოჩნდეს.

BGI

შენ დაუკარ!

„აღსდეგ, კრულვითა დაღდასმულო...“

პირველი გვერდიდან

განსხვავებული პოზიცია დაიკავა ფრაქციის — „რუსეთი ჩვენი სახლია“ — ლიდერმა სერგეი ბელიაევმა, რომელიც სულ რამდენიმე დღის წინ, ჟირინოვსკის, ელცინთან ერთად, საპრეზიდენტო არჩევნებში მეორე ტურში გასვლას უწინასწარმეტყველებდა, ამის შემდეგ კი მასთან მოთათბირებას აპირებდა და იმედი ჰქონდა, რომ დღევანდელ პრეზიდენტთან ბრძოლის გაგრძელებას გადაათქმევინებდა. ბელიაევმა სხდომაზე აღნიშნა: „როგორ შეიძლება მივიღოთ დადგენილება, რომელიც ეწინააღმდეგება საკონსტიტუციო ლოგიკას — იმ გადაწყვეტილების გაუქმება, რომელიც რუსეთის უმაღლესმა საბჭომ მიიღო, არ შეუძლია ფედერალური კრების ერთ-ერთ პალატას. დსთ-ს არც ერთი ქვეყანა არ დაუშვებს საკუთარი სახელმწიფოებრიობის უგულებელყოფას. რუსეთის კვლავ გაურკვეველი სტატუსის სახელმწიფოდ გადაქცევა გამოიწვევს პოლიტიკურ და ეკონომიკურ ქაოსს. ასეთი მოქმედებით, დენონსაციის მომხრეებს, ჩვენ პოლიტიკურად ბეცებად მივაჩნივართ. მათ ეშინიათ არჩევნების, ეშინიათ, რომ წააგებენ საპრეზიდენტო არჩევნებს“.

ბოლოს, რუსეთის სახელმწიფო სათათბირომ მაინც დაუჭირა მხარი ბელოვეჟის ხელშეკრულების ანულირებას და რეკომენდაცია მისცა ბორის ელცინს, შეიმუშავოს საბჭოთა რესპუბლიკების შემდგომი ინტეგრაციის ღონისძიებები, ჩაატაროს რეფერენდუმი საბჭოთა ხალხებს შორის ერთიანობის ეტაპობრივი გაღრმავების თაობაზე. ამასთან, სათათბიროს ქვედა პალატამ დაადასტურა 1991 წლის რეფერენდუმის იურიდიული ძალა.

გუშინვე, რუსეთის პრეზიდენტის პრესმდივანმა სერგეი მედვედევმა განაცხადა, რომ სათათბიროს გადაწყვეტილება, აშკარად, კონიუნქტურულ ხასიათს ატარებს. იგი საეჭვოა, როგორც იურიდიული, ისე რუსეთის მოქალაქეთა ინტერესების გათვალისწინების თვალსაზრისითაც. მისი აზრით, ასეთი პოლიტიკური ნაბიჯის ინიციატორებს საქმე მიჰყავთ დესტაბილიზაციისკენ და ეწინააღმდეგებიან დსთ-ს ქვეყნებს შორის დაწყებულ ინტეგრაციის პროცესს. პრესმდივნის თქმით, ელცინი ყურადღებით ადევნებს თვალყურს ამ მოვლენებს და უახლოეს ხანში გააკეთებს სათანადო განცხადებას.

სერგეი ბელიაევი

მაფია

„იაპონჩიკის“ საქმეები

აშშ-ში რუსული მაფია შეეცადა გამოძიების ფედერალური ბიუროს ორი აგენტის — ლესტერ მაკნალტისა და მაიკლ მაკკოლის მოკვლას, რომლებიც ცნობილი რუსი მაფიოზის, ვიაჩესლავ ივანკოვის („იაპონჩიკი“) საქმეზე მუშაობდნენ. ივანკოვის საქმის სასამართლო განხილვა, როგორც უკვე ვიუწყებოდით, 25 მარტისთვის არის დანიშნული.

აგენტებზეთავდასხმა უნდა განეხორციელებინა ორ სპეციალურ „საბრძოლო ბრიგადას“, რომელთაც „იაპონჩიკი“, გაზეთ „დეილი ნიუსის“ მტკიცებით, თვეში 200 ათას დოლარს უხდიდა. ერთ-ერთ ამ ბრიგადას ხელმძღვანელობდა სუკ-ის ყოფილი ოფიცერი, რომლის მსხვერპლიც, თითქოსდა, უკვე გახდა რუსეთის დანაშაულებრივი სამყაროს ხუთი თუ ექვსი წარმომადგენელი.

გაზეთ „კომსომოლსკაია პრავდას“ ცნობით კი, აუდიომასალებმა, რომლისთვისაც აპირებდნენ ფედერალური ბიუროს აგენტების „გასაღებას“, ბრაიტონში (ბოლო წლებში ვიაჩესლავ ივანკოვი აქ ცხოვრობდა) ჩადენილ ბევრ დანაშაულს უნდა მოფინოს ნათელი. მასალების თანახმად, „იაპონჩიკი“ ეწეოდა არა მხოლოდ რუსული არყის აშშ-ში არალეგალურ შეტანას, არამედ გერმანიიდან არაბული ქვეყნებისთვის იარაღის მიყიდვას, აგრეთვე, ნარკოტიკების კონტრაბანდას.

ჩანაწერებით თითქოსდა დასტურდება, რომ 1993 წელს ცნობილი მოკრივის ოლეგ კარატაევის მკვლელობა წარმოადგენდა ვინმე ჭემალ კახიძის მიერ მოსკოვიდან „იაპონჩიკისთვის“ გაგზავნილ ერთგვარ გაფრთხილებას. ყველა წინააღმდეგობა დარეგულირდა კარატაევის მკვლელობიდან სამი დღის შემდეგ სან-ხუანში (პუერტო-რიკო) „რუსული მაფიის“ „ნათლიმამების“ შეხვედრაზე.

მსოფლიო

2000 წელს — სტივ ფორბსი?

„მე პრეზიდენტობის კანდიდატი ვიქნები 2000 წლისთვის გამართულ საპრეზიდენტო არჩევნებში“, — ამ ფრაზით დაასრულა თავისი სიტყვა რესპუბლიკელთაგან პრეზიდენტობის ერთ-ერთმა კანდიდატმა, მულტიმილიონერმა გამომცემელმა სტივ ფორბსმა, მას შემდეგ, რაც ოფიციალურად თქვა უარი საარჩევნო მარათონში მონაწილეობის გაგრძელებაზე.

ფორბსმა განაცხადა, რომ ამიერიდან მხარს დაუჭერს არჩევნების ფავორიტს, რობერტ დოულს, რომელიც, მისი სიტყვით, სამართლიანად იმსახურებს ხელშეწყობას. სტივ ფორბსმა წინასაარჩევნო კამპანიაში 30 მილიონი დოლარი დახარჯა, მაგრამ არჩევნებს გამოეთიშა, რადგან ხმათა საკმაო რაოდენობა ვერ მოაგროვა.

ახალი მთავრობა ავსტრიაში

ავსტრიის პრეზიდენტმა თომას კლესტილმა ფიცი დაადებინა ქვეყნის ახალ მთავრობას. დაძაბული კონსულტაციების შემდეგ, რომელიც თითქმის სამი თვის მანძილზე გრძელდებოდა, წამყვანმა პარტიებმა — სოციალისტურმა და სახალხომ — ხელი მოაწერეს შეთანხმებას კოალიციის შექმნის თაობაზე, რომელსაც კვლავ ფრანც ვრანიცკი ჩაუდგება სათავეში. ვიცეკანცლერისა და საგარეო საქმეთა მინისტრის პოსტიც ასევე „შეინარჩუნა“ ვოლფგანგ შიუსელმა (სახალხო პარტია). ახალ კაბინეტში შემცირებულია 2 მინისტრისა და სახელმწიფო მდივნის თანამდებობა.

სამხედრო და პოლიტიკური მანევრები

როგორც პენტაგონის წარმომადგენლებმა განაცხადეს, ჩინეთმა დაარწმუნა აშშ, რომ არ აპირებს შეტევის განხორციელებას ტაივანზე. ტაივანის ხელისუფლებამ კი, თავის მხრივ, აღნიშნა, რომ ჩინეთის სახალხო-გამათავისუფლებელი არმიის სამხედრო მანევრების საპასუხოდ, უკვე ამ კვირაში დაიწყებს ქვეყნის საჰაერო-საზღვაო ძალების გამოცდას.

ტაივანის პრეზიდენტი
ლი დენ ჰუეი

მასმედია

ხელისუფლების და ჟურნალისტების დიალოგი გუდაურში

საქართველოს ახალგაზრდობის ფონდის და სახელმწიფო კანცელარიის ინიციატივით, 13-15 მარტს გუდაურში გაიმართა ფორუმი – „ჟურნალისტები ძალადობის წინააღმდეგ“. რამდენადაც ფორუმზე მოწვეულმა რუსმა ჟურნალისტებმა ჩამოსვლა ვერ მოახერხეს, თემატიკა შეიცვალა და საუბარი, ძირითადად, ქართული ჟურნალისტიკის პრობლემებს შეეხო. ფორუმის გახსნას და პირველ სამუშაო სხდომას სახელმწიფო მინისტრი, ბატონი ნიკო ლეკიშვილი დაესწრო. ფორუმში სახელმწიფო მინისტრის მონაწილეობამ შექმნა გარანტი, რომ შეხვედრაზე წამოჭრილი პრობლემები რეალურად მოგვარდება.

როგორც ბატონმა ნიკო ლეკიშვილმა განაცხადა, ხელისუფლება სერიოზულად ფიქრობს თავისუფალი პრესის ხელშეწყობის პროგრამის ჩამოყალიბებაზე. „ამ ეტაპზე ჩვენ უნდა შევინარჩუნოთ ყველა გაზეთი, მოვამზადოთ ისინი კონკურენციისთვის“, - განაცხადა მან. სახელმწიფო მინისტრის მოადგილემ, ბატონმა ზაზა შენგელიამ კი დააზუსტა: „ჩვენ ყველას გავუწევთ ერთჯერად დახმარებას, შემდეგ კი მათ დრო თვითონ დაალაგებს სოლიდურ და ბულვარულ, წამყვან თუ ყვითელ პრესად“.

ხელისუფალთა მხრიდან კონკურენტუნარიანი გარემოს შექმნის იდეის წამოყენებას ჟურნალისტების მხრიდან კონკრეტული სურვილებიც მოჰყვა. გაზეთ „7 დღის“ რედაქტორმა, ბატონმა ზვიად ქორიძემ გამოთქვა სურვილი, რომ დროზე მოხდეს სტამბის და გავრცელების სამსახურის დემონოპოლიზაცია, რამაც ბატონმა ნიკო ლეკიშვილმა მხარდაჭერა აღუთქვა. გადაწყდა, რომ ამ საკითხებთან დაკავშირებით თბილისში შეხვედრები გაგრძელდება.

ჟურნალისტებმა ილაპარაკეს ინფორმაციის მოპოვების სიძნელეზე. „ჩვენ გვინდა ინფორმაციის წყაროსთან უშუალოდ შეგვეძლოს მისვლა და არა მხოლოდ პრესცენტრების საშუალებით“, — განაცხადა ჟურნალისტმა ვიკა ქავჟარაძემ. ხელისუფლების წარმომადგენლები ამ საკითხშიც დახმარებას დაგვპირდნენ. ბატონი ნიკო ლეკიშვილი დაეთანხმა ჟურნალისტების თხოვნას, რომ ყველა თათბირი, რომელზეც რაიმე განსაკუთრებული მნიშვნელობის საკითხი არ იხილება, ღია იქნება ჟურნალისტებისთვის. „მე ვემხრობი ამ წინადადებას“, — განაცხადა სახელმწიფო მინისტრმა და დაამატა: „თუ ეს კარგ შედეგს არ გამოიწვევს, ისევ დავხურავთ“.

ფორუმზე საუბარი ჟურნალისტების უფლებებს და მოვალეობებსაც შეეხო. „პრესის ახალ კანონში შემოდის სანქციები მხოლოდ პრესის და არა ხელისუფლების მიმართ“, - განაცხადა ბატონმა ზვიად ქორიძემ, ტელერადიო კორპორაციის თავმჯდომარის მოადგილემ, ბატონმა გიორგი ლეონიძემ კი პრესის უდანაშაულობის პრეზუმფციის ხშირ დარღვევაში დადო ბრალი. მან წამოაყენა წინადადება, რომ შეიქმნას კომპეტენტური ორგანო, რომელიც გადაწყვეტს, თუ ვის შეიძლება მიეცეს ახალი გაზეთის დაარსების უფლება. ფორუმის მონაწილეები ამ აზრს არ დაეთანხმნენ. „რაც ბუნებრივად ხდება, იმაზე ჯანმრთელს ვერავერს შექმნი“, -- თქვა ბატონმა დათო ტურაშვილმა.

ფორუმის ცალკე სხდომა მიეძღვნა პრესის და ტელევიზიის ურთიერთობის პრობლემას. ტელევიზიის წარმომადგენლები უჩიოდნენ პრესის მხრიდან ტელევიზიის მიმართ არაკოლეგიალურ და ირონიულ დამოკიდებულებას. „მე არ წამიკითხავს ტელევიზიის კეთილმოსურნე კრიტიკა, იქნებ გაღდვეს ეს ყინული“, — თქვა ბატონმა გიორგი ლეონიძემ. პრესის წარმომადგენლების აზრით, ტელევიზიის კრიტიკა მხოლოდ მაშინ გაძნელდება, როცა თვითონ ტელევიზია გახდება უკეთესი, ეს კი, მხოლოდ „ბეტაკამების“ და უცხოური აპარატურის შეძენით, ალბათ, არ მოხერხდება.

ფორუმის უმთავრესი შედეგი მაინც პიროვნული კონტაქტების დამყარება იყო. გადაიდგა ნაბიჯი ხელისუფლების და პრესის დაახლოებისკენ. თავისუფალმა პრესამ შეძლო რეალურ ძალად ქცეულიყო. დემოკრატიის ამ ერთ-ერთი უპირველესი ნიშნის არსებობას ხელისუფლება შეეგუა და მასთან დაახლოების გზების ძიებაც დაიწყო. ფორუმზე გამოითქვა სურვილი, რომ მსგავსი შეხვედრები და ცალკეულ პრობლემებზე მსჯელობა ტრადიციად იქცეს. ორგანიზატორების სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ ფორუმი კარგად იყო მომზადებული. იმედია, აქ წამოჭრილი პრობლემები მალე გადაწყდება და ამგვარი შეხვედრები კარგ შედეგს გამოიღებს.

სოზარ სუბელიანი

მსოფლიო

დაპირისპირება მოკავშირეთა ბანაკში

ბოსნიის პრემიერი სილაჯიჩი

ღრმავდება დაპირისპირება მუსლიმანურ-ხორვატულ ფედერაციაში შემავალ მოკავშირეებს შორის. ორივე მხარე სხვადასხვა ბრალდებებს უყენებს ერთმანეთს. ამ კვირაში, მუსლიმანთა მხარემ, სარაევოში ერთობლივი პატრულირების ჩასატარებლად, ორჯერ არ დაუშვა ხორვატი პოლიციელები, რადგან მათ არ ეცვათ მწვანე ფერის მუსლიმანური ფორმა. ხორვატები, თავის მხრივ, აცხადებენ, რომ სერბების წინააღმდეგ მიმართული ქმედებების გამო, მხოლოდ მუსლიმანებს ეკისრებათ პასუხისმგებლობა. ბოსნიის პრემიერ-მინისტრის — სილაჯიჩის თქმით, ხორვატიის პრეზიდენტის ფრანიო ტუჯმანის მმართველი მემარჯვენე პარტია გამიზნულად ეწინააღმდეგება მუსლიმანურ-ხორვატული ფედერაციის ნორმალურ ფუნქციონირებას.

ყველაფერი — კონტროლის ქვეშ!

ავარია ხმელთაშუა ზღვაში

გუშინ, ხმელთაშუა ზღვაში, კუნძულ სარდინიის რაიონში, კლდეს დაეჯახა სამგზავრო გემი, რომელზეც 450-მდე ადამიანი იმყოფებოდა. დაიწყო მგზავრთა ევაკუაცია. თუმცა, სპეციალისტთა აზრით, მათ სიცოცხლეს საფრთხე არ ემუქრება.

კატასტროფა ინდოეთში

40-მდე ადამიანი დაიღუპა ავტოკატასტროფის შედეგად, რომელიც ქალაქ კაიტპალის მახლობლად მოხდა. სატვირთო ავტომობილმა, რომლის ძარაზეც 50-მდე კაცი იმყოფებოდა, მართვა დაკარგა, გადაბრუნდა და არხში ჩავარდა. წყლიდან მხოლოდ რამდენიმე ადამიანმა გამოაღწია, რომლებიც ტრავმირებულნი არიან და საავადმყოფოში იმყოფებიან.

გერმანული პუნქტუალობით...

გერმანიის ფინანსთა მინისტრმა თეო ვაიგელმა გამოაცხადა მიმდინარე კვირის ბოლომდე ქვეყნის ფულად საკრედიტო პლიტიკაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე. მან ტელევიზიითა და პრესით გამოსვლისას ახსნა ამ ცვლილებების არსი — ძირითადი ყურადღება გადატანილი უნდა იქნას ერთიანი ევროპული ვალუტის შემოღებისთვის გერმანიის ფინანსთა სისტემის მომზადებაზე.

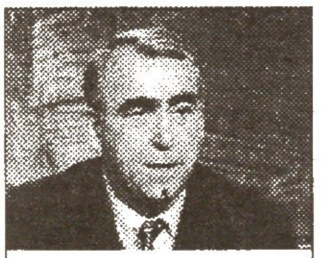

თეო ვაიგელი

ოპოზიციონერმა სოციალ დემოკრატებმა განაცხადეს, რომ საკითხის განხილვა უნდა მოხდეს სრეგიონული არჩევნების ჩატარების შემდეგ. ვაიგელი კი დაჟინებით მოითხოვს დებატების დაუყოვნებლივ ჩატარებას, ვინაიდან, მისი აზრით, ფინანსურ პოლიტიკაში ცვლილება-

„შინ ფეინი“ ჩაწყნარდა?

„შინ ფეინის“ ლიდერმა ჯერი ადამსმა მიმართა კონფლიქტში ჩათრეულ ყველა მხარეს, რომ „მათ შეუძლიათ დაწყნარდნენ, ვინაიდან ირლანდიის რესპუბლიკური არმიის მხრიდან აღარ უნდა იყოს მოსალოდნელი რაიმე საფრთხე“. მან განაცხადა, რომ მისმა პარტიამ სერიოზული და მკაცრი გაფრთხილება მისცა ირლანდიის რესპუბლიკური არმიის ხელმძღვანელობას — შეწყვიტოს ტერორი და დაუბრუნდეს ზავისდროინდელ მდგომარეობას. ადამსი ეთანხმება იმ აზრს, რომ სამშვიდობო პროცესი უნდა მიმდინარეობდეს ყველა პარტიის მონაწილეობით.

ჯერი ადამსი

„ვწუხვართ, რომ ამდენი ადამიანი იმსხვერპლა და დაზარალა ლონდონში მომხდარმა აფეთქებებმა, მაგრამ ჩვენ გავაფრთხილეთ ირლანდიის რესპუბლიკური არმია შეეწყვიტა ძალადობა... ბრიტანეთის ოკუპაციის შეწყვეტა უნდა მოხდეს დემოკრატიული გზით, კონფლიქტის მოგვარება მხოლოდ მშვიდობიანი მოლაპარაკებით მოხერხდება“, — თქვა „შინ ფეინის“ ლიდერმა.

გაფიცვა ლიბანში

ლიბანში დაიკეტა მაღაზიები, სკოლები, კერძო და სახელმწიფო დაწესებულებები. გაფიცვა ისრაელის მიერ სამხრეთ ლიბანის ოკუპაციის მე-18 წლისთავს მიეძღვნა.

ჩეჩნეთი

დუდაევი — ან მკვდარი, ან საპყრობილეში!

რუსულ მხარეს არაერთხელ განუცხადებია, რომ ისწრაფვის ჩეჩნეთში მშვიდობისკენ და მზად არის ამ საკითხზე მოლაპარაკება აწარმოოს ყველა რეალურ ძალასთან. გენერალური პროკურატურა კი წინააღმდეგია დუდაევთან ყოველგვარი მოლაპარაკებებისა, თუ ეს უკანასკნელი ამნისტირებული არ იქნება. რადგან ამნისტიის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღება სახელმწიფო სათათბიროს პრეროგატივაა, ზოგიერთი დეპუტატი უკვე ამ საკითხის განხილვისთვის ნიადაგის მომზადებას შეუდგა.

დუდაევის ამნისტირების ინიციატორი გახდა დეპუტატი ბოროვოი, მაგრამ მის წამოწყებას მხოლოდ 21-მა პარლამენტარმა დაუჭირა მხარი, 94 „ჟირინოვსკელმა“ და „რიჟკოველმა“ წინააღმდეგ მისცა ხმა, ხოლო 200-მდე დეპუტატმა, ძირითადად ზიუგანოვის ფრაქციის წევრებმა, კენჭისყრაში მონაწილეობის მიღებისგან თავი შეიკავეს. ასე რომ, ბოროვოის ინიციატივა პაერში გამოკიდებული დარჩა — რუს კანონმდებლებს, ეტყობა, ურჩევიათ დუდაევი მკვდარი ან საპყრობილეში გამომწყვდეული იხილონ.

მყიფე სიმშვიდე ჩეჩნეთში

რუსეთის შეიარაღებული ძალები გუშინ, დილის 4 საათისთვის, დუდაევის მომხრეთა მხრიდან გროზნოზე ახალ თავდასხმას მოელოდნენ, მაგრამ ეს თავდასხმა არ განხორციელებულა. თუმცა, წინა დღეების მოვლენათა დინამიკა ცხადყოფს, რომ „ბოევიკებს“ ბრძოლის განწყობაც შერჩათ და იარაღიც ბლომად აქვთ.

ფედერალური ძალების წარმომადგენლის ინფორმაციით, გუშინ რუსი სამხედროების პოზიციები 13-ჯერ დაიცხრილა, მათ შორის გროზნოში — 9-ჯერ. განიარაღებულია 5 სნაიპერი, რომელთაგან ერთი უცხოელი მოქალაქე აღმოჩნდა. პროგრამა „ვესტი“ იუწყება, რომ გროზნოში, ლენინის პროსპექტზე იყო ორმხრივი სროლები, რომლის დროსაც 12 „ბოევიკი“ დაიღუპა. სიტუაციას გროზნოში მთლიანად აკონტროლებენ ფედერალური ძალები და ზავგაევის ადმინისტრაციის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შენაერთები. რესპუბლიკის ჩრდილოეთ ნაწილში კი გრძელდება რუს სამხედროთა მოლაპარაკება ცალკეული რაიონების ადმინისტრაციის ხელმძღვანელებთან

გაგრძელება მე—4 გვ.

ახალი საზღვარგარეთი

ნატო — ვისთვის საფრთხე, ვისთვის მშვიდობის გარანტი

გუშინ გრძელდებოდა რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის ევგენი პრიმაკოვის ოფიციალური ვიზიტი პოლონეთში. საინფორმაციო სააგენტოების უმეტესობა მიიჩნევს, რომ პრიმაკოვის ორდღიანი ვიზიტი ერთ მიზანს ემსახურებოდა: გადაათქმევინოს ვარშავის ხელშეკრულების ყოფილ წევრ ქვეყანას ნატოს შემადგენლობაში შესვლა. თუმცა, არც რუსეთს და არც პოლონეთს, მოლაპარაკებების შემდეგ არ შეუცვლიათ თავიანთი შეხედულებები ამ საკვანძო საკითხზე. ოფიციალურმა მოსკოვმა არაერთხელ განაცხადა, რომ ნატოს საზღვრების გადმოწევა რუსეთისკენ, საფრთხეს უქმნის ქვეყნის უსაფრთხოებას. მაგრამ აღმოსავლეთის ყოფილი ბლოკის წევრმა ქვეყნებმა და მათ შორის, პოლონეთმა, ყურად არ იღეს კრემლის თვალსაზრისი. ამას კი, უპირველესად, იმით ხსნიან, რომ ისინიც საკუთარი ქვეყნის უსაფრთხოების მოგვარებაზე ზრუნავენ. პოლონელი მიმომხილველები იმასაც შენიშნავენ, რომ ნატოს აღმოსავლეთით გაფართოების პრობლემა პირდაპირ კავშირშია რუსეთის 16 ივნისის საპრეზიდენტო არჩევნებთან.

პოლონეთის საგარეო საქმეთა მინისტრი მიიჩნევს, რომ უთანხმოება ამ საკითხზე, სულაც არ შეუშლის ხელს ორი ქვეყნის სავაჭრო-ეკონომიკურ ურთიერთობებს. გუშინ პრიმაკოვი, პოლონეთის პრეზიდენტ კვასნიევსკის შეხვდა. შეხვედრაზე კიდევ ერთხელ ამოტივტივდა პოლონეთის ნატოში გაწევრიანების პრობლემა.

ბულგარეთის პრემიერი მოსკოვში

მოსკოვში ოფიციალური ვიზიტით ჩავიდა ბულგარეთის პრემიერმინისტრი ჟან ვიდენოვი. გუშინ მას შეხვედრები ჰქონდა რუსეთის პრეზიდენტ ბორის ელცინთან, პრემიერმინისტრ ვიქტორ ჩერნომირდინთან და სახელმწიფო სათათბიროს თავმჯდომარე გენადი სელეზნიოვთან. მოლაპარაკების დროს ყურადღების ცენტრში იყო ევროპის ინტეგრაციის, ბალკანეთში შექმნილი სიტუაციისა და ორმხრივ ურთიერთობებთან დაკავშირებული საკითხები. ვიდენოვის თქმით, მისი ამჟამინდელი ვიზიტი შეიძლება განხილულ იქნას, როგორც მცდელობა, გადაიდგას კიდევ ერთი ნაბიჯი აღმოსავლეთის ტრადიციულ პარტნიორთან ბულგარეთის ურთიერთობების განსამტკიცებლად.

„ტალიბანის“ ტყვეები

გუშინ ავღანეთის ქალაქ ყანდაგარში გაფრინდა თათრეთის საგარეო ურთიერთობათა დეპარტამენტის დირექტორი თემურ აკულოვი. იგი შეხვდება მოძრაობა „ტალიბანის“ ლიდერებს, რათა განახლდეს მოლაპარაკებები იმ რუსი მფრინავების გათავისუფლების თაობაზე, რომლებიც უკვე მერვე თვეა ტალიბანელთა ტყვეობაში იმყოფებიან.

ტერაქტი თავიდან აიცილეს

დუშანბეში, ტაჯიკეთის მილიციამ და რუსმა მესაზღვრეებმა აღკვეთეს ტერორისტული აქტი. მათ, დუშანბეს ერთ-ერთ მიკრო-რაიონში გაუვნებელყვეს თვითნაკეთი ბომბი, რომლის აფეთქებაც რამდენიმე ათეული მეტრის რადიუსში, ექსპერტების თქმით, აბსოლუტურად ყველაფერს გაანადგურებდა. ასაფეთქებელი მოწყობილობა მსუბუქი ავტომანქანის საბარგულში იყო მოთავსებული.

მართლმსაჯულება

სასამართლო პროცესი სეულში

სეულის საოლქო სასამართლოში, როგორც ცნობილია, დაიწყო სამხრეთ კორეის ყოფილი პრეზიდენტების, ჩონ დუ ხვანის და რო დე უს სასამართლო პროცესი. 65 წლის გადამდგარი გენერლის, 1980-88 წლებში სამხრეთ კორეის პრეზიდენტის, ჩონ დუ ხვანის სასამართლო რამდენჯერმე გადაიდო, თავად ექსპრეზიდენტმა კი, გასული წლის ბოლოს, პროტესტის ნიშნად, ერთთვიანი შიმშილობა გამოაცხადა, რის გამოც ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესებასთან დაკავშირებით ციხის ჰოსპიტალში იქნა გადაყვანილი.

თავდაპირველად ჩონ დუ ხვანს ბრალი ედებოდა „მხოლოდ“ 1979 წლის სამხედრო გადატრიალების ორგანიზებასა და 1980 წლის მაისში ქალაქ კვანჯუში სახალხო აჯანყების ჩახშობაში. მაგრამ ძიების პროცესში თანდათანობით ახალი საშინელიც ამოტივტივდა — ექსპრეზიდენტი ინკრიმინირებულია 40-ზე მეტი მსხვილი სამხრეთკორეელი ბიზნესმენისგან ქრთამად 225,69 მილიარდი ვონის (289,6 მილიონი დოლარი) აღებაში.

წინასწარი ძიების დროს ჩონ დუ ხვანმა, როგორც იტყვიან, გულს პირი მოხსნა და აღიარა, რომ მან ფული გაცილებით მეტი — 700 მილიარდი ვონი — აიღო, მაგრამ არა „ქრთამის“ სახით, არამედ როგორც „პოლიტიკური შეწირულობა“, რაც სამხედრო რეჟიმის წლებში საჯაროდ მისაღებად ითვლებოდა.

ჩონ დუ ხვანის მსგავსად, მისმა „პოლიტიკურმა მემკვიდრემ“, ასევე გადამდგარმა გენერალმა რო დე უმაც აღიარა, რომ „პოლიტიკური შეწირულობის“ სახით სამხრეთკორეელი ბიზნესმენებისგან თავის საიდუმლო ფონდში აგროვებდა თანხებს და მათ შემდგომში პირადული ინტერესების დასაკმაყოფილებლად კი არ იყენებდა, არამედ მმართველი პარტიის და ოპოზიციის(?) საჭიროებას ახმარდა. ასე იყო თუ ისე, რო დე უმ 654 მილიონი დოლარი „გადაასხლა“, რის გამოც იგი ჩონ დუ ხვანზე ორი კვირით ადრე დააპატიმრეს.

სეულის სასამართლოში მიმდინარე ექსპრეზიდენტთა „დუეტის“ საქმის გარჩევას ჯერჯერობით ქვეყნის პოლიტიკურ ცხოვრებაზე რამდენადმე სერიოზული გავლენა არ მოუხდენია. მაგრამ, მიმომხილველთა აზრით, „პოლიტიკური ქარიშხალი“ ყოველ წუთს შეიძლება ამოვარდეს. სენსაციების მოყვარულნი მოუთმენლად ელიან იმ წუთს, როდესაც ექსპრეზიდენტები ბოლომდე გახსნიან კარტს და დაასახელებენ იმ პოლიტიკოსებს, რომლებიც ყველაზე ხშირად სარგებლობდნენ ფონდში არსებული თანხებით, მით უმეტეს, დაპატიმრების წინ რო დე უმ პირდაპირ განაცხადა, რომ „ყველაფერს იტყვის, როდესაც დასაკარგი არაფერი ექნება“.

თუ როგორ განვითარდება მოვლენები სასამართლოს შენობაში, რომელიც ჟურნალისტებისთვის შეუღწევადია და რომელსაც ათასამდე პოლიციელი იცავს, ჯერჯერობით ძნელი სათქმელია.

თამილა ონოფრიშვილი

თვითმარქვია, მოტყუების გზით ლიცენზიამიღებული დაწესებულება უნდა გაუქმდეს!

როცა რამდენიმე ათეული წლის წინათ ან განსვენებული ოთარ გიგინეიშვილი, ოსმალეთის საიდუმლო პოლიტიკაში ჩახედული ადამიანი, ვიწრო წრეში პანთურქულ მშვიდობიან ექსპანსიაზე, ამ მოძრაობის გეგმებზე, ხერხებსა თუ მასშტაბებზე ჩამოაგდებდა საუბარს, ეს ყველაფერი იმჟამინდელი მსმენელისთვის დაუჯერებელი თუ არა, ჰიპოთეტური მაინც იყო, რადგან იმ საუბრების ეპოქაში „ბოროტების იმპერიის" „წმიდათა წმიდა" საზღვრები მაინც გვიცავდა პანთურქიზმისგან. ახლა კი, დღეს და აქვე, ჩვენს ქვეყანაში, ამ იდეის განხორციელების მოწმენი ვხდებით. და მერე რა გზით? ვისი ხელით? ვისი და ისევ და ისევ ჩვენი საკუთარი ხელით, საკუთარი ხელმოწერით. ისევ და ისევ პატრიოტული, მამულიშვილური მოტივებით. სწორედ ისე, როგორც ჰქონდათ ჩაფიქრებული პანთურქიზმის იდეოლოგებს.

„საქართველოში თურქული უნივერსიტეტის გახსნის იდეა თურქეთის ქართველებს ეკუთვნითო", — აცხადებს ბატონი გ.მამულია, თითქოს სულერთი არ იყოს, ვის თავში დაიბადება ჩვენი ქვეყნის დამღუპველი იდეა — თურქეთისა თუ საქართველოს ფარგლებში მცხოვრები ქართველის თავში.

ვნახოთ, ვინ არიან თურქეთის ის ქართველები, ვისაც ასეთი სიკეთის ქმნა მოუნდომებიათ თავიანთი ბედკრული ისტორიული სამშობლოსთვის? ისინი ხომ არა, რომელთაგან ერთმა ასე გადაუშალა გული აკად.ს.ჯიქიას გულახდილ საუბარში: „ჩვენებურები თურქებს ერთ სიკეთეს ვერ დავუკარგავთ — მათ ჭეშმარიტ რჯულს გვაზიარეს. თურქები რომ არა, დღესაც ხომ ქრისტიანები ვიქნებოდით და რაღა გვეშველებოდაო". როცა ქართული წარმოშობის მდიდარი ბანკირი ჰასან დურსუნი სამოცდაათ მილიონ ლირას იხდიდა იმისთვის, რომ ისმაილ კარას (შავიშვილს) დაებეჭდა და აჭარაში შემოეგზავნა ისლამის რჯულის სახელმძღვანელო ბავშვებისთვის (12 ათასი ეგზ.), გულწრფელად სჯეროდა, რომ საქართველოსთვის სასიკეთო საქმეს აკეთებდა. ჩქარობდა, „ხომეინებმა" (ასე უწოდებენ თურქეთში ფუნდამენტალისტებს) არ დამასწრონო. როგორც მითხრეს, იმ პირველ წიგნებს ასეთი წარწერა ჰქონია: „სამშობლოს გარეთ მცხოვრებ პატარა მუსლიმებსო". დიაღ, აჭარელი პატარა მუსლიმები თურმე სამშობლოს გარეთ ცხოვრობენ და ამ აზრს მათ თურქეთში მცხოვრები „ქართველები" აწვდიან. გაზ."კავკასიონის" პუბლიკაციებიდან გამომდინარე, შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ გ.მამულიას მიერ დასახელებული „ქართველი", თურქეთის სოფლის მეურნეობის ყოფილი მინისტრი რეფაეთინ შაჰინი (ლორთქიფანიძე) უნდა იყოს. დიაღ, ბატონი ნამინისტრალი ქართული წარმოშობისა გახლავთ, მაგრამ იგი, პირველ რიგში, თურქი პოლიტიკური და სახელმწიფო მოღვაწეა და, ნაკლებ მოსალოდნელია, რომ მას საქართველოს ინტერესებიდან გამომდინარეს მოეწადინებია საქართველოში თურქული უნივერსიტეტის გახსნა.

ვისი იდეებით სულდგმულობს ბაზალეთის თურქული უნივერსიტეტის იდეა? რა არის ამ ისლამური მიმართულების მიზანი საქართველოში და, საერთოდ, თურქეთის გარეთ მთელს მსოფლიოში? რაც შეიძლება მეტი თურქი ახალგაზრდა დაასახლონ უცხოეთში, განსაკუთრებით იმ ქვეყანაში, რომელიც ეკალივით ამოსულა ისლამურ გარემოცვაში. გადავხედოთ მათ შედგენილ კავკასიის რუკას და დავინახავთ, როგორ „უშლის" ის ხელს პანთურქული იდეების ხორცშესხმას. ისტორიკოსმა არ უნდა იცოდეს, რა არის თურქი იდეოლოგების მამაპაპური ოცნება? არაფერი გაუგია თურქული ექსპანსიის ნაცად ხერხზე? რომ მშვიდობიანად მოახდინოს თურქული ელემენტის ინფილტრაცია (თურქეთისგან მოუწყვეტლივ!) მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში?

მაინც ‘როგორი გულუბრყვილო (ევფემისტურად ვამბობ) უნდა იყოს კაცი, რომ დაიჯეროს: თურმე ნურჯულუქის ლიდერმა ფეთულლაჰ გიულენმა იმიტომ მოავლინა ჩვენში ჰაიათი ქურუქი (რომელიც მას უყვარს, როგორც ნურჯულუქის სკოლების მშენებელი საქრისტიანოში), რომ ჩვენი შეჭირვებული განათლების სისტემის დარდი ანუხებდა? როგორც სარწმუნო წყაროდან გახდა ჩვენთვის ცნობილი, ამ ახლადგამომცხვარი განათლების მესვეურის წინაშე ყურთამდე ილებოდა მინისტრთა კაბინეტის კარი და მისი ნაცნობი ქართველებიც, მათ შორის, მისი მოყვრებიც (ის ხომ „ჩვენი" სიძეა) უხვად სარგებლობდნენ მისი „ყოვლისშემძლეობით".

ისტორიკოსს იმედი აქვს, ამ უნივერსიტეტში ლექციებს წავიკითხავ და რა არის ამაში ცუდიო? მაგრამ, ის ისტორია, რომლის სწავლებასაც აპირებს იგი, თურქულ უნივერსიტეტში გამოუსადეგარია. თავის ისტორიას შესთავაზებს პარიტეტულ-კვოტურ საწყისებზე? ვფიქრობ, ქართველ ისტორიკოსს უთუოდ მოუხდება კვალიფიკაციის „ამაღლება" სტამბოლში ან ნურჯულუქის რომელიმე ცენტრში, რომ ახალი არგუმენტებით ამტკიცოს, რომ თურქები ყველგან იყვნენ ცივილიზაციის გენეზისში, რადგან ყველა ადამიანი მაჰმადიანად იბადება, რადგან „სადაც თურქია, იქ ისლამია", და ახლა იბრუნებენ დანაკარგს; რომ თურქ-ოსმალები ხეთური კულტურის პირდაპირი მემკვიდრენი არიან, რომ საქართველო ყოველთვის თურქეთი იყო და რუსებმა მოსტაცეს, რომ მესხებიც დავით აღმაშენებლის მიერ ჩამოსახლებული ყივჩაღების ნაშიერები არიან, რომ აფხაზური ენა ორხონისა და ენისეის წარწერების ენიდან იღებს სათავეს, მაშასადამე, თურქულია და ა.შ. ან დავხედოთ სტამბოლში შედგენილ კავკასიის რუკებს, როგორ ჩანს ამ რუკებზე საქართველო. განა ესეც ახალი ამბავია და პირველად გვესმის? როგორ ფიქრობთ, დათმობს პანთურქიზმი ამ იდეებს და ზრახვებს ქართველი ხალხის სიყვარულით?

არ არის ძნელი იმის მიხვედრა, რომ ბაზალეთის თურქულ უნივერსიტეტს საქართველოში შორსმიმავალი მიზნები და ინტერესები აქვს დასახული. მის თურქ სტუდენტებსაც, ცხადია, ჩვენი ხალხის სიყვარული არ ამოძრავებთ, მაინცდამაინც, აქ რომ მოდიან სასწავლებლად. ისინი პანთურქული იდეოლოგიის (შესაძლოა, გაუცნობიერებლად) ჯვრისკაცები არიან. ბაზალეთის საუნივერსიტეტო კომპლექსი, რომლის ხილვას ასეთი სასოებით მოელიან და რომელზეც საუკუნო იმედებს ამყარებენ დუშეთის გამგებელი და მისი მოადგილე ქალბატონი, დუშეთის მოსახლეობისთვის სანატრელ კაფე-რესტორნებთან, ატრაქციონებთან, „ათას სხვა რამესთან" და დოლარებთან ერთად მეჩეთ-მინარეთებსაც მოიტანს, რადგან სტუდენტების ადამიანური უფლებები (ისლამის განხრით) ხომ უნდა იქნას დაკმაყოფილებული ყველაზე ტოლერანტულ ქვეყანაში დედამიწის ზურგზე? „და რაიონიც ამოისუნთქავსო?" წარმოიდგინეთ ყოველივე ეს ბაზალეთის ტბის ფონზე — ქრისტიანულ-ნურჯულუქული ოჯახები, როგორც თავად ჩვენმა ჰაიათი ქურუქმა შექმნა. „ჩვენ მეზობლები და ნათესავები ვართ", — ხომ ამბობს მესუთ ბოსქირი, უნივერსიტეტის ერთ-ერთი დამფუძნებელი. დუშეთში ეკლესიის აშენებაზე ეს გარიგებაც ხომ გაუგონარი უტიფრობა და ცინიზმია. ეს გარიგება, რომელიც თურმე ჩაშლილა (ნუხს გ.მამულია), ამ იდეის ავტორთა სინდისზე იყოს. მაგრამ ვიდრე უნივერსიტეტი აიგებოდეს და იქ უმაღლესი სწავლა-განათლება ფრთებს გაშლიდეს ჩვენი და ჩვენი მუსლიმი ძმების მეგობრობის ნიშნად, მანამდე ჰაიათი ქურუქიც არ დარჩენილა უქმად მისი მოყვრების ხელშეწყობით. უნივერსიტეტს დაწყებითი და საშუალო განათლების ბაზა ესაჭიროება და, აპა, კოლეჯიც კარგა ხანია მუშაობს, და ამრავლებს თავის ნაშიერებს მთელს საქართველოში, თუმცა ულიცენზიოდ, მაგრამ რა საკითხავია ეს ფორმალობა, როცა საქმე სწავლა-განათლებას, მეგობრობასა და სიყვარულს ეხება? ხელი შევუწყოთ ადგილობრივი კადრების მომზადებაში ბაზალეთის უნივერსიტეტისთვის. აზიაროს ქართველობა თურქულ კულტურას, ჩამოაყალიბოს მათში ზნეობრივი პრინციპები — აი, თუნდაც ისეთი, დემირელის კოლეჯის მოსწავლეები რომ იმსჭვალებიან: წერენ მერხის ამხანაგებზე საბეზღებელ წერილებს — ვინ რა თქვა, ვინ როგორ მოიქცა და ა.შ., რათა წლის ბოლოს დათვალონ ეს წერილები პედაგოგებმა და მათი რაოდენობის მიხედვით შეაფასონ მათ ნორჩ ავტორთა ზნეობრივი სახე და ჯილდოებიც შესაფერისი დაურიგონ. და კიდევ: აღლესასწაულონ მაჰმადიანური დღესასწაულები, როგორც ხდება დღეს ამ დემირელის კოლეჯში, რომლის პროგრამის ხილვას დღემდე ვერ ეღირსა სათანადო ინსტანცია განათლების სამინისტროში. მათი დოყლაპია მშობლების ამბიციები კი სავსებით დაკმაყოფილებულია.

თურქული ელემენტის შემოსაღწევად განათლების სისტემა არ არის ერთადერთი არხი. არის სხვა არხებიც. ერთ-ერთი მათგანი ჯანმრთელობის სისტემაა. არ ვიცი, იყო თუ არა ჩვენს გაზეთებში ცნობა იმის შესახებ, რომ საქართველოს რესპუბლიკის ჯანმრთელობის მინისტრს და თურქეთის ჯანმრთელობის მინისტრს დოღან ბარანს უსაუბრიათ თბილისში „თურქული კარდიოლოგიური ცენტრის" (თიფლისე თიურქ ქარდიოლოჯი მერქეზი) დაარსების თაობაზე. მაგრამ რა მიზნით, არ იკითხავთ? ეს ცენტრი უნდა მოემსახუროს „მთელს შუა აზიას" (ასეა ნათქვამი ინფორმაციაში, იხ. თურქული გაზ."ფოსთა", 24.01.1995). რატომ, მაინცდამაინც, საქართველოში?

თუ გვახსოვს, ამას წინათ, ჩვენმა წარგზავნილმა დეპუტატებმა როგორი ირონიული ღიმილით მოისმინეს ჟირინოვსკის პროგნოზი: „ხუთ წელიწადში გადაგყლაპავთ ისლამური სამყაროო?"

ირონია აქ უადგილოა. ჟირინოვსკი სულაც არ არის გიჟი. ის თურქოლოგია.

ბაზალეთელ პრორექტორს უკვირს, რატომ არიან „განსაკუთრებით წინააღმდეგნი თურქოლოგებიო"? საკვირველი სწორედ ეს გაკვირვებაა.

დაკვირვებით წავიკითხე გაზ."კავკასიონში" სოზარ სუბელიანის მომზადებული მასალა თურქული უნივერსიტეტის თაობაზე. თვით ამ „ერთობლივი" წამოწყების მონინააღმდეგეთა საუბარშიც ვერ დავინახე, რომ ისინი ბოლომდე იაზრებენ მის კატასტროფულ შედეგებს ჩვენი ქვეყნისთვის სამომავლოდ. და ეს მომავალი ჰიპოთეტური არ არის. ის, როგორც იტყვიან, უკვე „სახეზეა" დასავლეთ ევროპის ძლიერ ქვეყნებში და მათთვისაც ეს გადაუწყვეტელი პრობლემაა.

ხომ ირკვევა, რომ ბაზალეთის უნივერსიტეტი მის დამფუძნებელთა მატერიალური მოგების მიზნით არ არსდება. მაშ, რისთვის? ისმის კითხვა. დუშეთის რაიონის აყვავებისთვის, როგორც თურქული საქონლით მოვაჭრე ჯიხურებმა ააყვავა ქალაქი და მთელი საქართველო? ან იმისთვის, რომ მისი დამხმარე პერსონალი, როგორც დუშეთის გამგებელი გვახარებს, ძირითადად, საქართველოს მოქალაქეებით დაკომპლექტდეს? და როცა რაიონი (და მთელი საქართველო სულს მოითქვამს), მთავრობა ვტყვის ნადითო და ისინიც წავლენ, როგორც „მარსის" პრეზიდენტი აცხადებს? წავლენ და არაფერს დატოვებენ შენობების გარდა საუკუნოვანი მოღვაწეობის შემდეგ?

ყველა სიკეთესთან ერთად, ამ უნივერსიტეტის დაფუძნებაში, მის საფუძველშივე, როგორც გაირკვა, სიყალბე და უკანონობაა ჩადებული.

ორი თურქული ფირმის უნივერსიტეტი „შავი ზღვისპირა ქვეყნების საერთაშორისო უნივერსიტეტად" ასაღებს თავს. და თუნდაც ეს ერთი ფაქტი არ კმარა იმისთვის, რომ ის უკანონოდ გამოცხადდეს, რომ მოესპოს საქართველოში არსებობის უფლება?

თვითმარქვია, მოტყუების გზით ლიცენზიამიღებული დაწესებულება უნდა გაუქმდეს!

მინისტრთა კაბინეტის 1995 წლის 9 იანვრის დადგენილება თურქული ფირმებისთვის ("მარსი" და „ჩაღლარი") ბაზალეთის ტბის პირას 50 ჰექტარი სახნავ-სათესი მიწის 99 წლის ვადით გადაცემის თაობაზე ბათილად უნდა იქნას ცნობილი და პასუხი მოეთხოვოს ყველა იმ ინსტანციას, თვით „მაღალ ეშელონებამდე", რომლებიც განგაშის ატეხის ნაცვლად ხელსაყრელ დროსა და ადგილს დაუდარაჯდნენ, რომ გარედან მოძალებული ბოროტებისთვის გზის მიცემით ერთხელ კიდევ გაეყიდათ საქართველო.

ზურაბ კიკნაძე

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, კათედრის გამგე

ჩეჩნეთი

მყიფე სიმშვიდე ჩეჩნეთში

მესამე გვერდიდან

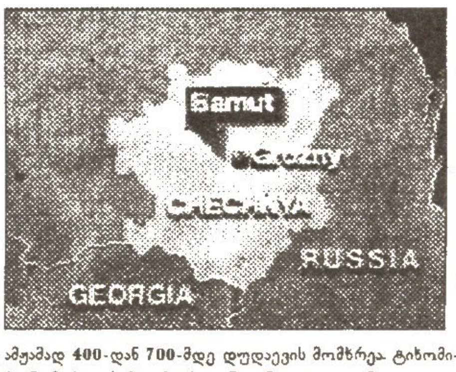

სამშვიდობო ზონების შექმნის თაობაზე.

ინტერფაქსის ცნობით, გუშინ რუსეთის სამხედროები განაგრძობდნენ საბრძოლო ოპერაციას ბამუტის მიდამოებში. ჩეჩნეთში ფედერალური ძალების ხელმძღვანელმა ვიაჩესლავ ტიხომიროვმა განაცხადა, რომ ოპერაცია ბამუტში დუდაევის მომხრეთა საბოლოო განადგურებამდე გაგრძელდება. არაოფიციალური მონაცემებით, ბამუტში ამჟამად 400-დან 700-მდე დუდაევის მომხრეა. ტიხომიროვმა ისიც დასძინა, რომ მშვიდობიანი მცხოვრებლები რაიონიდან უკვე გაყვანილია.

იგივე სააგენტო იუწყება, რომ დუდაევის მომხრე ფორმირებების კონცენტრაცია შეიმჩნევა გუდერმესის, არღუნისა და შალის დასახლებულ პუნქტებში. რუსეთის სადაზვერვო სამსახურის თანამშრომლებმა ინგუშეთის ერთ-ერთ რაიონში „ბოევიკთა" ზოგიერთი საველე მეთაურის ყოფნა დააფიქსირეს. ფრანს-პრესის ინფორმაციით, დუდაევის შტაბში მთელი სერიოზულობით მუშავდება ბრძოლების ჩეჩნეთის საზღვრებს გარეთ გადატანის სამხედრო პროგრამა.

ჩეჩნეთი

ბრძოლა ინიციატივისთვის

გუშინ რუსეთის სახელმწიფო სათათბიროში, ჩეჩნეთის კონფლიქტთან დაკავშირებით, სიტყვით გამოვიდა შინაგან საქმეთა მინისტრი ანატოლი კულიკოვი. მისი აზრით, ამჟამად სიტუაცია ჩეჩნეთში რუსეთის ეროვნული ინტერესების საპირისპიროდ ვითარდება. დუდაევის მომხრეთა ამასწინანდელი აქცია გროზნოში მან შეაფასა, როგორც ჩეჩნეთის მხარის მიერ სამხედრო ინიციატივის ხელში ჩაგდების მცდელობა. მშვიდობის დასამყარებლად, კულიკოვის თქმით, აუცილებელია შიდაჩეჩნური დიალოგი, ჩეჩნეთში ფედერალური ძალების ერთიანი, კონკრეტული პოზიციის შემუშავება. კულიკოვი, მართალია, კონფლიქტის მშვიდობიანი გზით მოგვარების ერთგული დამცველია, მაგრამ, ამავე დროს, მიიჩნევს, რომ ჩეჩნეთიდან ფედერალური ჯარების გაყვანამ, შესაძლოა, საფრთხე შეუქმნას რუსეთის სახელმწიფოებრიობას.

სამშვიდობო შეთანხმებები, რომლებიც არ სრულდება

ჩეჩნეთის ადმინისტრაციის მეთაური დოკუ ზავგაევი მოსკოვში ჟურნალისტებს შეხვდა. ის დარწმუნებულია, რომ, დუდაევის მომხრეთა წინააღმდეგობის მიუხედავად, შესაძლებელია შიდა ჩეჩნური დიალოგის საშუალებით, სიტუაციის მშვიდობიანი დარეგულირება. რესპუბლიკის 10 რაიონის წარმომადგენლებმა უკვე მოაწერეს ხელი სამშვიდობო შეთანხმებას.

შეთანხმების ხელმომწერმა მხარეებმა გარკვეული პასუხისმგებლობა იკისრეს. ჩეჩნები ვალდებულნი არიან არ შექმნან სამხედრო ფორმირებები და არ ებრძოლონ ფედერალურ ჯარებს. თავის მხრივ, რუსმა სამხედროებმა არ უნდა ჩაიდინონ რაიმე კანონსაწინააღმდეგო ქმედება შემორიგებული მოსახლეობის მიმართ.

ომის სტატისტიკა

ჩეჩნეთში დაღუპულ რუს სამხედროთა რიცხვი, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ძალების გამოკლებით, დღეისთვის 2 734 ადამიანს შეადგენს. ჩეჩენთა დანაკლისი კი 15 000 უახლოვდება, 1000 ჩეჩენი მებრძოლი კი ტყვედაა ჩავარდნილი. ამის შესახებ სახელმწიფო სათათბიროს დეპუტატებს აცნობა რუსეთის სამხედრო ძალების გენერალური შტაბის მაღალი თანამდებობის პირმა.

«კავკასიონის» ლიტერატურული გაზეთი

არილი

16 მაისი, 1996 წ.

70 – ზურაბ კაკაბაძე – 70

სახსოვარი

ზურაბ კაკაბაძემ თავისებურად გაიაზრა ადამიანის არსება. უაღრესად საინტერესოდ წაიკითხა ჰუსერლის ნააზრევი, ორიგინალურად გააშუქა ხელოვნების უმნიშვნელოვანესი საკითხები, გერმანულიდან თარგმნა ფრანც კაფკას და რაინერ მარია რილკეს ნაწარმოებები. ზურაბ კაკაბაძეს იხსენებს მისი მეგობარი, ფილოსოფოსი თამაზ ბუაჩიძე.

II

დავით ჩიხლაძე

პოეზია

ვაზა

ო, ვარდი — ღამით სურნელი მისი
მესტუმრა, როგორც მარტო დარჩენა...
მე არც ის მინდა, რომ იყოს სხვისი —
არც ის, რომ გული ახლოს ვაჩვენო;

გული, რომელშიც დამრჩა სიტყვები,
ამ სიტყვებს უკვე სხვა ველარ იცნობს —
მე მათ იდუმალ ბილიკს მივყვები,
ბილიკს ან სურნელს, სიტყვებს ან სითბოს...

ო, ვარდი! მიკვირს. აქ შენ რა გინდა?
მითხარი, ღამით რატომ მოხვედი?
თუ სხვისი გმოსავს შარავანდედი,
რად ჩამჩურჩულებ რომ მოგეხვიო?

1993

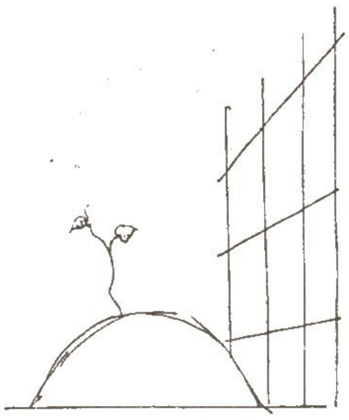

III

ზაზა თვარაძე

პროზა

ხსოვნის სალამო

IV V

ახალი თარგმანები

ნაწყვეტი წიგნიდან

ლუის კეროლი 1832-1898

ელისის მოგზაურობა საოცრებათა ქვეყანაში

ბიჭები ჩაის სუფრასთან

VI VII

ესეისტიკა

ხორხე ლუის ბორხესი

ლუის კეროლი. თხზულებები

VII

საკვირაო საკითხავი

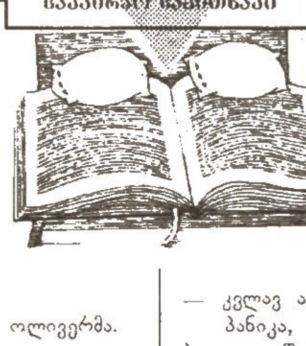

მერი ბარეტი

მცირე დეტექტივი

მისის ოლივერი საგონებელში იყო ჩავარდნილი. ამ უკანასკნელი წლების განმავლობაში ცხოვრობდა მარტო თავისთვის ქალაქგარეთ, ხალხთან თითქმის არავითარი კავშირი აღარ ჰქონდა, ფაქტობრივად, აღარც კორესპონდენტებს ღებულობდა. ამიტომაც, ამანათი, რომელიც ახლა ფოსტალიონმა გადასცა, მისთვის ნამდვილი სიურპრიზი იყო.

— ალბათ რაღაც შეცდომაა? — თქვა გაუბედავად მისის ოლივერმა.

— არავითარი შეცდომა, მემ! — მოუჭრა ფოსტალიონმა და გაეცალა.

მისის ოლივერმა ყურადღებით დაათვალიერა ყავისფერ ქაღალდში გახვეული, წებოვანი ბაფთით შეკრული ამანათი. ლამაზი, ბეჭდური ასოებით ამანათს მისი გვარი, სახელი და მისამართი ეწერა, მარკა ადგილობრივი ფოსტის შტამპით იყო დაფარული.

ქალმა ფუთა სასადილო მაგიდაზე დადო - [illegible] გახსნა რატომღაც არ უნდოდა ... ისე [illegible], ისეთი განცდა ჰქონდა, თითქოს რაღაც [illegible] უკვე იყო.

[illegible]

[illegible] მისის ოლივერმა ფუთა გახსნა. ფუთაში [illegible] ფერის პაპიროსის ქაღალდში გახვეული, [illegible] მოცეკვავე გოგონას ნატიფ ფიგურიანი პატარა [illegible] კოლოფი აღმოჩნდა.

[illegible] შეაკანკალა. კოლოფი ამოიღო და ნამცეცა [illegible] გადაატრიალა — მოცეკვავე გოგონა ნელა, [illegible] ამოძრავდა. სადღაც კოლოფშიგნით „[illegible] დუნაის" ნაზი მელოდია გაისმა.

[illegible], ეს შეუძლებელია!

მისის ოლივერი სკამზე დაეშვა, იგრძნო, ერთბაშად [illegible] როგორ გაეცივდა, გულმა როგორი გამალებული

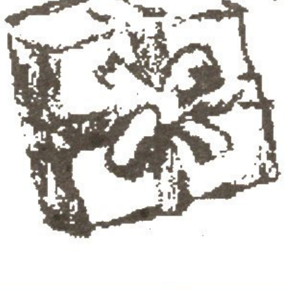

ძგერა დაუწყო. ეს ხომ ჯონის პირველი საჩუქარი იყო, ოდესღაც, ჯერ კიდევ ქორწინებამდე რომ გამოუგზავნა. პატარა ბავარიული მუსიკალური ზარდახშა მაშინაც ფოსტით მიიღო, მაშინაც ასე საგულდაგულოდ იყო ქაღალდში გახვეული და წებოვანი ბაფთით შეკრული. ჯონი ხომ მუდამ გამოირჩეოდა თავისი იმ ხაზგასმული აკურატულობით.

ქალმა კვლავ ამანათზე წარწერილ მისამართს დახედა — კვლავ არაფრისმთქმელი, თანაბრად ჩამწკრივებული ლამაზი ბეჭდური ასოები...

პანიკა, რომელმაც მისის ოლივერი მოიცვა, აკუსტიკური ბომბის გასკდომას ჰგავდა. შესანიშნავად ახსოვდა, უკანასკნელად სად ან როდის ნახა ეს მუსიკალური ზარდახშა — ეს იყო მისტერ სტოუვერის ანტიკვარულ მაღაზიაში, სადაც იგი მან გასაყიდად მიიტანა.

— მისტერ სტოუვერ, მინდოდა შემეხედა იმ პატარა ბავარიული ზარდახშისათვის, ამ ცოტა ხნის წინ გასაყიდად რომ მოგიტანეთ.

სწორედ ამის ეშინოდა მისტერ სტოუვერს. იქნებ სიმართლე ეთქვა? ანტიკვარმა [illegible] დაყინებით ჩახედა თვალებში. „არა, [illegible] მეტისმეტად აღელვებულია, ჩემი ეს სიმართლე [illegible] კიდევ უფრო გადარევს".

— კი, როგორ არა, მახსოვს. — თავი [illegible] [illegible], — სახურავზე პატარა ბალერინა ცეკვავდა. [illegible] არ არის? სამწუხაროდ, ის ზარდახშა უკვე გავყიდე.

მისის ოლივერმა აღარ იცოდა. უნდა გახარებოდა, თუ უნდა სწყენოდა ეს ამბავი.

— ხომ არ გახსოვთ, ვის მიყიდეთ?

— არა, ვილაც უცხო, სრულიად ახალგაზრდა კაცი იყო, მაღაზიაში შემთხვევით შემოიარა, ისე იყიდა, არც კი შემვაჭრებია.

— თქვენ ამბობთ, ახალგაზრდა კაცი იყოო?

VIII

ქართველ ფილოსოფოსს ზურაბ კაკაბაძეს დღეს სამოცდაათი წელი შეუსრულდებოდა. მისი ბიოგრაფია გარეგნულად არ ყოფილა აღსავსე განსაკუთრებული მოვლენებით. დაიბადა 1926 წელს, თბილისში. 1950 წელს დაამთავრა ფილოსოფიის ფაკულტეტი, 1953 — ასპირანტურა. იქვე დაიწყო პედაგოგიური და სამეცნიერო მოღვაწეობა. 1958 წლიდან მოყოლებული, სიცოცხლის ბოლომდე, იყო თბილისის მეცნიერებათა აკადემიის ფილოსოფიის ინსტიტუტის ესთეტიკის განყოფილების გამგე. გარდაიცვალა 1982 წელს, შემოქმედებითი გაფურჩქვნის ხანაში. დაგვიტოვა შესანიშნავი ფილოსოფიური გამოკვლევები, წერილები, თარგმანები, ლექსები.

ზურაბ კაკაბაძე — 70

თამაზ ბუაჩიძე

1952 წლის ნოემბერში თბილისის უნივერსიტეტში ბატონ კოტე ბაქრაძის „ლოგიკის“ განხილვა მოეწყო. პირველი კორპუსის ერთ-ერთი აუდიტორია გაჭედილი იყო. მსურველებს მხოლოდ მოსაწვევი ბარათებით უშვებდნენ.

განხილვა დაიწყო წიგნის და მისი ავტორის განქიქებით. რაღა არ დააბრალეს ბატონ კოტეს, ის თურმე, ბურჟუაზიის მსახური, კანტიანელი, ჰეგელიანელი, ჰუსერლიანელი, პოზიტივისტი, ანტილენინელი, ანტისტალინელი და რა ვიცი, რა აღარ იყო. ასეთი დახასიათებების შემდეგ, იმ შავბნელ დროში, წიგნის ავტორს, ბუნებრივია, კარგი დღე არ ელოდა. ეს მშვენივრად იცოდნენ კოტე ბაქრაძის განმქიქებლებმა.

საბოლოო სიტყვა ბატონ კოტეს საყვარელმა მოწაფემ, ზურაბ კაკაბაძემ ითხოვა. მოწაფე თავგამოდებით იცავდა მასწავლებელს, იცავდა ძალზე მარჯვედ, ჰკვიანურად. ზურა ლაპარაკობდა დინჯად, აუღელვებლად, მკაფიოდ, საინტერესოდ. ნიჭიერი ადამიანის ნებისმიერ თემაზე საუბარი ინტერესის აღმძვრელია, ზურა კი — ეს უნიჭიერესი კაცი — ლაპარაკობდა უმაღლეს ფილოსოფიურ „მატერიებზე“.

დარბაზი სმენად იქცა. ზურას არც ბატონ კოტეს მტრები დავიწყებია: ყველას დაანახა მათი უმეცრება, უნიჭობა, შური. ის მოხდენილად უთავსებდა ერთმანეთს სერიოზულ ანალიზს და დახვეწილ იუმორს. ჩვენ ყურადღებით ვუსმენდით ორატორს, დროდადრო კი გულიანად ვიცინოდით — მწარედ დავცინოდით წიგნის ოპონენტებს. ბატონი კოტე სიამოვნებისაგან ადგილზე ვერ ისვენებდა, ყველამ იგრძნო, რომ ქართულ ფილოსოფიას მოევლინა ფართო ერუდიციის მქონე, მრავალმხრივი პიროვნება.

მართლაც, ზურაბ კაკაბაძე მრავალმხრივი ადამიანი იყო. იმ დროს, როცა ის ფილოსოფიაზე ბჭობდა, მე მახსენდებოდა ამ ადამიანის სხვა მხარე — ფილოსოფიისაგან საკმაოდ დაშორებული. ვიხსენებდი ძერჟინსკის ქუჩაზე მდებარე სახლის ფართო ეზოს, სადაც ბავშვობიდანვე მიხდებოდა ყოფნა. ვიხსენებდი ამ ეზოში გამართული ფეხბურთის მატჩების გმირს — დღევანდელ ორატორს. ზურა ბრწყინვალედ თამაშობდა ფეხბურთს. ჩემთვის დაუვიწყარია მისი „ფინტები“, მისი თავბრუდამხვევი გარღვევები მარჯვნიდან, მარცხნიდან, ცენტრიდან. ფეხბურთის თამაშის ამგვარი მანერა, ალბათ, კარგად გამოხატავდა ზურას ცხოვრებისეულ არსს — მოქნილობა ორგანულად ერწყმოდა პრინციპულობასა და გონიერებას.

უფრო გვიან, როცა ზურამ უნივერსიტეტის ასპირანტურა დაამთავრა, არაერთხელ მოგვიწია ერთად ფეხბურთის თამაში: თბილისში, კიკეთში, ოქროყანაში. ვაღიარებ: ფეხბურთი ძალიან მიყვარდა, მაგრამ ცუდად ვთამაშობდი. მიყვარდა მითითებები, ბრძანებების გაცემა, ყვირილი — თამაშის შემდეგ ყელი უფრო მტკიოდა, ვიდრე ფეხის კუნთები. ზურასაც ხშირად ვტუქსავდი, ის ღიმილით ისმენდა ჩემს შენიშვნებს და განაგრძობდა თამაშს — თამაშით კი მართლაც შესანიშნავად თამაშობდა. ყმაწვილკაცობის დროს ზურამ და მისმა მეგობარმა რუსთაველის გამზირზე ბორის პაიჭაძე შეამჩნიეს. ორივეს არანორმალურად უყვარდა ფეხბურთი და, ბუნებრივია, ბორის პაიჭაძეც. მეგობრებმა სწრაფად იცვალეს გეზი და თავიანთ კერპს აედევნენ: ისინი ფეხდაფეხ მისდევდნენ სათაყვანებელ პიროვნებას, მისი ყოველი მოძრაობით ტკბებოდნენ, იმ ჰაერით სუნთქავდნენ, რომლითაც მათი კერპი სუნთქავდა...

თუმცა, აქვე უნდა ითქვას ისიც, რომ ეს შემთხვევა მხოლოდ კერპის გამოკიდებით არ დამთავრებულა: კერპი სავსებით მოულოდნელად მოუბრუნდა ბიჭებს და წყრომით მიახალა:

— რას მომდევთ, საქმე აღარა გაქვთ?

მერე ამ წამოძახილს საკმაოდ მკვეთრი გამოთქმებიც მოაყოლა: ეტყობა, იმ დღეს ვერ იყო გუნებაზე. ვერაფერს გააწყობ, ხშირად ასეც ხდება. ამ შემთხვევის მიუხედავად, ზურა სიცოცხლის ბოლომდე მოწიწებით იხსენიებდა ბორის პაიჭაძის სახელს.

მე ვფიქრობ, რომ ფეხბურთი მხოლოდ აზარტულობით, რისკით და სიმამაცით არ იზიდავდა ზურას. ამ თამაშში მას მოსწონდა სილამაზე, სინატიფე, დახვეწილობა, ესე იგი, ის ნიშნები, რომელიც ყოველგვარ ხელოვნებას ახლავს თან. ფეხბურთით გატაცება ამ შემთხვევაში ხელოვნებით გატაცებასაც ნიშნავდა. ფეხბურთის სიყვარული ზურასთვის ბავშვობიდანვე გადაიზარდა ხელოვნების სიყვარულში.

ზურა ეთაყვანებოდა ხელოვნებას. ამის შეტყობა ძნელი არ იყო: მისი ბინის კედლებს ამშვენებდა სეზანის, რენუარის, ვან გოგის, მოდილიანის, პიკასოს ტილოთა რეპროდუქციები, ქართველი ფერმწერების: ფიროსმანის, კაკაბაძის, გუდიაშვილის ნამუშევრები. კარადებში ეწყო წიგნები ხელოვნებაზე და ხელოვანებზე. საგანგებოდ დამზადებულ უჯრებში ინახებოდა ფირფიტები, რომლებზეც მსოფლიოს ცნობილი კომპოზიტორების ქმნილებები და განთქმული შემსრულებლების ხმები იყო აღბეჭდილი. ზურას ხშირად შევხვდებოდით პრემიერებზე, კინოჩვენებებზე, მუზეუმებში, გამოფენებზე. მას ძალიან ღრმად ესმოდა ხელოვნება, რაც ცხადად გამოსჭვივის კიდეც წიგნებში — „ხელოვნება, ფილოსოფია, ცხოვრება“, „ხელოვნების ფენომენი“, „წერილები“, „ფილოსოფიური საუბრები“...

ერთხელ, ღამის ორ საათზე ზურა სახლამდე მივაცილე. მთხოვა, ცოტა ხნით შემოდიო, შევედი. უჯრიდან ჰენდელის ფირფიტა ამოიღო. ცოტა ხნის შემდეგ რბილ სავარძელში ჩაძირული დიდი გერმანელის მუსიკით ტკბებოდა. თავდავიწყებულს ისიც გადაავიწყდა, რომ უკვე ღამის სამი საათი მოახლოვებულიყო. უეცრად მყუდროება ტელეფონის ზარმა დაარღვია. აღშფოთებული მეზობელი რეკავდა და ჩიოდა, ნუთუ ღამეც ვერ უნდა მოისვენოს კაცმაო. ზურამ უხალისოდ გამორთო ფირსაკრავი.

ხელოვნების ღრმა ცოდნა, ალბათ, იმითაც უნდა აიხსნას, რომ ზურა თავადაც იყო ხელოვანი — შესანიშნავი პოეტი. მისი ლექსები ზეპირად იცოდა პიონერთა სასახლის ლიტერატურული წრის ყველა წევრმა. ამ წრეში კი ნატიფი და დახვეწილი გემოვნების ყმაწვილები იყვნენ თავმოყრილნი. პოეტის დამახასიათებელ თვისებებს — მძაფრ ემოციურობას, განცდის სიმახვილეს, წარმოსახვის ნიჭს — ზურა ყოველწამიერად ამჟღავნებდა.

გვიან გაზაფხულზე, ერთ-ერთი შაბათობის შემდეგ, ფილოსოფიის ინსტიტუტის თანამშრომლები ზოოპარკის წინ, სასაუზმეში შევედით. ცივ „ატენურს“ ვსვამდით და ვცდილობდით, მოვერეოდით მწვადს, რომლის სიმაგრე და შეუპოვრობა სტამბოლის კაჟსაც კი შეშურდებოდა. ჩვენს სიახლოვეს, მაგიდას ცუდად ჩაცმული რუსი მამაკაცი უჯდა. ერთი ბოთლი

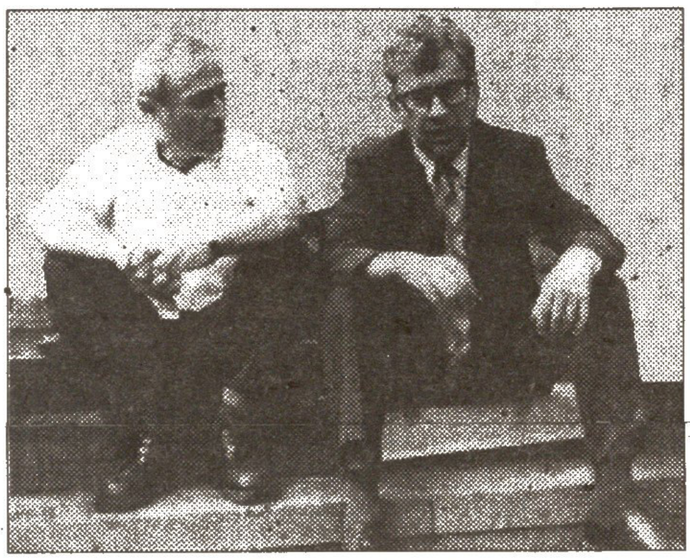

აედგა და წრუპავდა.

— ეს კაცი, იწინასწარმეტყველა ზურამ, როგორც კი თავის ბოთლს გამოცლის, აქეთ გამოსწევს მომდევნო დოზის მისაღებად.

მართლაც, ცოტა ხანში უცნობი ჩვენსკენ დაიძრა. ჩვენც, ცხადია, გავამზადეთ ხარკი: ჩაის ჭიქა გავუპიპინეთ ღვინით.

დაუპატიჟებელმა სტუმარმა სასმისი გამოცალა და მადლიერების ნიშნად უცნაური რამ შემოგვთავაზა: თუ გინდათ, ესენინს წაგიკითხავთ, ყოფილი მსახიობი ვარო.

ჩვენ, რასაკვირველია, დავთანხმდით. მასაც არ უღალატია თავისი სიტყვისთვის და ესენინის ჩვენთვის უცნობი ლექსის კითხვა დაიწყო. ლექსში გადმოცემული იყო ახალგაზრდა ქალის ბედუკუღმართი ცხოვრება. რომელიღაც შეძლებულმა გარეწარმა ნამუსი ახადა და მოტყუებული დატოვა ქალი. ესენინის ლექსი ძალზე შთამბეჭდავად ჟღერდა. რაც შეეხება ჩვენს სტუმარს, ის ისეთი არტისტულობით და გზნებით კითხულობდა ლექსს, რომ გულგრილი ნამდვილად ვერ დარჩებოდი. კითხვა დაამთავრა და მწარედ აქვითინდა. ვაწყნარებდით. ვოვა დეკანოზიშვილმა ხელი გადახვია. მე გამახსენდა ზურას ტაქტი, ჭკუა, დამრიგებლობის უნარი და მისკენ მივტრიალდი, ვიფიქრე, უეჭველად იპოვის-მეთქი მანუგეშებელ სიტყვებს, მაგრამ მწარედ მოვტყუვდი: ზურა ტიროდა, თანაც ისე წრფელად, ისე გულსაკლავად, როგორც მხოლოდ ბავშვები და პოეტები ტირიან.

კაკაბაძეების ოჯახი ჰუმანიტარების და ჭეშმარიტი პატრიოტების ოჯახი იყო. ოჯახის თავი — მეთოდე კაკაბაძე ქართულ ლიტერატურას ასწავლიდა. შოთას, ილიას, აკაკის, ვაჟას გამო ბატონი მეთოდე ნებისმიერ ადამიანს შეებმებოდა. ზურას ძმა — ბრწყინვალე გერმანისტი ნოდარ კაკაბაძე ავტორია შესანიშნავი წერილებისა ქართველი მწერლების და მოღვაწეების — ნიკო ლორთქიფანიძის, გერონტი ქიქოძის, ერეკლე ტატიშვილის, გრიგოლ კიკნაძის, მიხეილ კვესელავას და სხვათა შესახებ. ზურაც ამგვარივე სიყვარულით იყო გამსჭვალული ქართული ლიტერატურის და, საერთოდ, კულტურის მიმართ. მან ზეპირად იცოდა ქართული პოეზიის შედევრები. უსაზღვრო პატივს მიაგებდა შოთა რუსთაველს, გალაკტიონ ტაბიძეს, დიდი მოწიწებით ეპყრობოდა ქართული მეცნიერების და ხელოვნების ყოველ ნამდვილ ქმნილებას, ჩვენს ფოლკლორს, ზნე-ჩვეულებებს, განსაკუთრებით, სიმღერას და ცეკვას. მოკლედ, დიდ ღირებულებას ანიჭებდა ქართულ კულტურას. ეს გარემოება ხელს არ უშლიდა ზურას, მწარე სიტყვებით მოეხსენებინა ადამიანები, რომლებიც ქართველი ერის განსაკუთრებულობაზე, ჩვენი გენის თუ სისხლის გამორჩეულობაზე ლაპარაკობდნენ. ზურა ვერ იტანდა ფაშიზმს.

...ზაფხულის ერთ მშვენიერ საღამოს, მე და ზურას, რუსთაველის გამზირზე უზრუნველად მოსეირნეთ — ნაცნობი შემოგვხვდა. უკვე გვარიანად შეზარხოშებულმა, სალუდეში შეგვიპატიჟა. მაღალი მაგიდის ირგვლივ დავდექით, ჩვენმა ნაცნობმა უბიდან შოტლანდიური ვისკის ბოთლი ამოაძვრინა და ჭიქები ამ შორეული ქვეყნის სასმელით შეგვივსო. მართლაც შესანიშნავი ვისკი იყო. მაგრამ დაჭაშნიკება ვერც კი მოვასწარით, რომ თანამეინახემ მგზნებარე და გაბმული საუბარი წამოიწყო პატრიოტულ თემაზე. ზედმეტად ემოციური ჟესტიკულაციით საუბრობდა, ორივე ხელი აღმართა და შეჰყვირა:

— მე ნამდვილი ქართველი ვარ, სისხლის წვეთიც კი არ არის ჩემში არაქართული!

ზურამ მშვიდად მოისმინა ეს პატრიოტული ტირადა — გალაკტიონის პერიფრაზი, თვალები მოჭუტა და წყნარად უთხრა ჩვენს ნაცნობს:

— კი, მაგრამ, რომ ამბობ წვეთიც არ არის ჩემში არაქართულიო, აი შოტლანდიური ვისკია შენში?

ჩვენი ნაცნობი შეცბა. დიაგნოზი ზუსტი გამოდგა: ვისკის პატრონი, გახლდათ ტრაბახა, უქნარა, არაფრის მაქნისი კაცი, ყველაფერში ხელი მოეცარა და ახლა ქართველობით მოჰქონდა თავი.

საერთოდ, ზურას ამგვარი დიაგნოზების დასმის იშვიათი ნიჭი ჰქონდა: ადამიანის სულს თითქოს უშუალოდ ჰვრეტდა. ტყუილში უმალ დაიჭერდა, იმწამსვე გაიგებდა შენი ქცევის ნამდვილ მოტივს, ალბათ, ფილოსოფოსი ამგვარი თვალით უნდა იყოს შეიარაღებული.

მიუხედავად იმისა, რომ ბუნებას არაფერი არ დაიშურა მისთვის — მახვილი ფილოსოფიური გონება, ღრმა აზროვნების და განცდის უნარი, მდიდარი წარმოსახვა, ის მაინც საოცრად თავმდაბალი იყო.

... მოსკოვში საკანდიდატო დისერტაციას იცავდა ზურას მეუღლე, ქალბატონი ნათია ამირეჯიბი. დისერტაციის თემა იყო ქართული მუნჯი კინოფილმები. დაცვის შემდეგ გაიშალა სუფრა. სუფრასთან კინოს ცნობილი მოღვაწენი უსხდნენ, თითქმის ყოველ მათგანს ჰქონდა წაკითხული ზურას წიგნი — „ექსისტენციალური კრიზისის პრობლემა და ედმუნდ ჰუსერლის ტრანსცენდენტალური ფენომენოლოგია“. ამ ნაწარმოებმა მოსკოვში ნამდვილი სენსაცია მოახდინა — მანამდე ასე ღრმად და თამამად არავინ წერდა. ქალბატონი ნათიას სტუმრებს ეგონათ, რომ ქართველ ფილოსოფოსს მენტორული ტონი ექნებოდა, მაგრამ მათი მოლოდინი არ გამართლებულა. ზურა იჯდა სადღაც, სუფრის კუთხეში და იშვიათად თუ იტყოდა რამეს. გაკვირვებულმა თამადამ იხუმრა — ქალბატონმა ნათიამ თბილისიდან თავისი დისერტაციის მუნჯები ჩამოიყვანაო.

ეს თავმდაბლობა ზურას არსებიდან გამომდინარეობდა — მან შესანიშნავად იცოდა, რომ თამაში, ნიღაბი, ყალბი პათეტიკა, ხელოვნური პოზა, ქიშპობა სამყაროსთან, სიკვდილთან, ღმერთთან — სასაცილოა. ის იყო საოცრად პირდაპირი, ლაღი, ნაღდი, ხან სევდიანი, ხან მხიარული, მაგრამ ყოველთვის თავისი თავის — ზურაბ კაკაბაძის — ერთგული.

დავით ჩიხლაძე

შავი სანიტრები

მათ წინ მიუძღვით წითელი ვარდი როგორც დროშა
ეს ვარდი ანუ დროშა ანათებს როგორც ცეცხლი
იცოდე რომ ისინი არიან შავი სანიტრები
შავ სანიტრებს ყვითელი ჯვრები აქვთ ზურგზე

შავი სანიტრები მოდიან ყოველთვის ღამით
მათ გზებს ანათებს ყოველთვის შავი მთვარე
გახსოვდეს რომ ისინი არიან შავი სანიტრები
შავ სანიტრებს ყვითელი ჯვრები აქვთ ზურგზე

შავი სანიტრები დარბიან სწრაფად როგორც სისხლი
ისინი ცეცხლივით დარბიან როგორც ომში
იცოდე რომ ისინი არიან შავი სანიტრები
შავ სანიტრებს ყვითელი ჯვრები აქვთ ზურგზე

შავ სანიტრებს ყვითელი დანები უდევთ ჯიბეში
ჩვენზე ამ დანებით ხეჭსს აკეთებენ როგორც ღორებზე
გახსოვდეს რომ ისინი არიან შავი სანიტრები
შავ სანიტრებს ყვითელი ჯვრები აქვთ ზურგზე

იცოდე რომ ისინი არიან შავი სანიტრები
შავ სანიტრებს ნუ გაუღებ შენს კარს.

ნოემბერი, 1992

დღეს (საცეკვაოდ)

დღეს (საცეკვაოდ) გიწვევ ყავაზე გრძელია ღამე
უბედნიერი ვიქნები შენთან ბატონო ჩემო
მე მოვირთვები და მოლოდინის დავუკრავ გამებს
და საცეკვაოდ გიწვევ ამაღამ ბატონო ჩემო
ო უწმიდა არს სახელი შენი ბატონო ჩემო

ის მფრინავია აღარ ვუყვარვარ და მიმატოვა
უბედნიერი ვიქნები შენთან ბატონო ჩემო
ჰოდა ძვირფასო მე შენ მიყვარხარ და მე მარტო ვარ
გთხოვ საცეკვაოდ (მე მომიტაცე) ბატონო ჩემო
ო უწმიდა არს სახელი შენი ბატონო ჩემო

ქმარი გაფრინდა მან საბოლოოდ ბავშვებს აკოცა
არც ბავშვები მყავს ვფიცავ მერწმუნე ბატონო ჩემო
მათ ნუ იკითხავ (ჩემში ბავშვობა ომმა დახოცა)
მე გამიწვიე დღეს საცეკვაოდ ბატონო ჩემო
ო უწმიდა არს სახელი შენი მიქაელ ჩემო.

1986

ბებიაჩემის დის, კატუშას დასაფლავებაზე რუსთავში

ბებია კატუშა,
ტკბილად იძინე.
მე ვთხოვ კრიშნას,
რომ შენ დაგეხმაროს.
მე ვთხოვ იესოს,
რომ შენ არ შეგეშინდეს.
ნახე, მზე როგორ ანათებს.
გესმის, შაშვი როგორ ჭახჭახებს,
სულმოუთქმელად,
როგორი თეთრი თოვლი დაფენია
შენს საყვარელ მიდამოს.
ტკბილად იძინე.

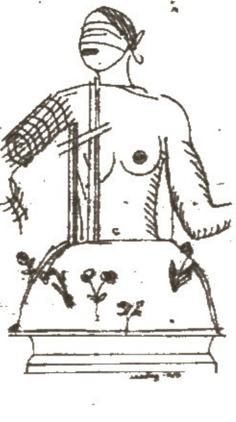

10 იანვარი, 1993

კარლო კაჭარავა დაბრუნებული პარიზიდან

ის მოვიდა — მისი თვალები დუმდნენ
ბაგე მეტყველებდა როგორც ვარდი ზაფხულის
უმთვარო
ღამეში
მან თქვა: მე ვნახე იქ მემარცხენეები
და ათი ლიტრი ღუდი გადაიქცა ათ ლიტრ ცრემლად
რომელიც გაიქცა თბილისის ქუჩებში მხიარულ
და კოჭლ ნაკადულებად
ცირკისკენ სადაც გულში ყვიროდნენ ბავშვები
ტელევიზიისკენ სადაც პულტთან იჯდა ნოდარ
ბეგიაშვილი
მამაჩემის სატვირთო მანქანისაკენ
გიორგისაკენ
შალვასკენ
ის მოვიდა — მან ნახა გაზაფხულის წაქცეული წვიმები
ნეილონის ბურუსში ამერიკელების ვარდები
ის გავდა პატარა ბალს
სადაც ზაფხულში მხოლოდ ორი ბელურა ზის მერხზე

1990

ისე სწრაფად იცვლება...

ნინო მელაძეს

მანქანა მიდის ელვის სისწრაფით.
ხალხი გაურბის სიკვდილს ელვის სისწრაფით.
ადამიანები ზოგჯერ ლოგინიდან ძირს ვარდებიან.
ჩიტები კენკავენ ნამცეცებს ელვის სისწრაფით.
ისინი ზოგჯერ ძალიან მაღლა ადიან ცაში.
მათხოვრები მღერიან მათი სიმღერის ხმა ძალიან
მაღლა ადის ცაში.
მათი ტირილის ხმა ძალიან დაბლა ჩადის
მიწაში.
ტყვიები ელვის სისწრაფით არბიან
ჰაერში და ეცემიან მიწაზე.
ქარნი ელვის სისწრაფით შემოუვლიან
დედამიწას და მიეშურებიან მთვარისკენ.
სახლში მთავრდება პროდუქტების მცირე მარაგი,
ტროლეიბუსში — ბილეთების გორგოლები: —
ნაკადებად გაედინება და უკვე გაქრა.
მოდის სეტყვა, მერე აყრილია ასფალტი,
ბავშვები დაეხეტებიან უფულოდ,
ფოტოაპარატები იღებენ ყველაფერს
ელვის სისწრაფით,
უსაქმო ადამიანები თვრებიან სასტიკად
და ავიწყდებათ სახლის გზა.
ისინი თავგამეტებით ეძებენ სიკვდილს,
და აქ კაცს და ძაღლს შორის არ არის განსხვავება.
ყველაფერი იცვლება სწრაფად, ისე სწრაფად,
რომ მეგობრები ვერ ცნობენ ერთმანეთს.
ელვის სისწრაფით მთავრდება დღე და
იწყება ღამე.
ზაფხული მიდის უდიდესი წვიმებისა
და თოვლებისაკენ,
სადაც ყველა დღე და საღამო ცარიელია.

3 ივლისი, 1993

ლექსი მამასთვის

სიყვარული არის ზღვა.
ის არის კოდალა ხეზე;
ან მამალი.
სიყვარული შენ ხარ ისევ,
ფერადი.
სიყვარული არის კუ.
ის არის ფოლადი.

9 ივნისი, 1991

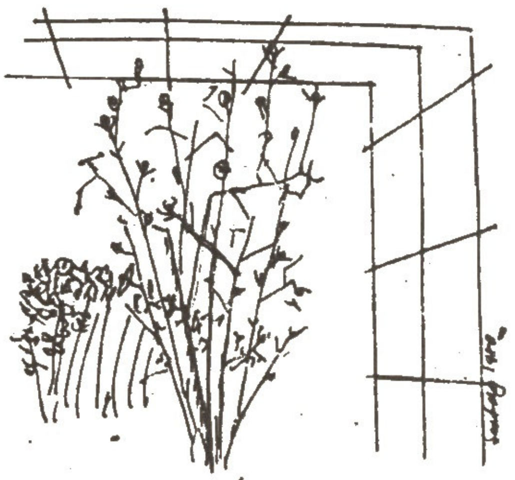

* * *

მომეცი შენი სისხლი და ხორცი
მომეცი შენი სისხლი და ხორცი,
თუ გინდა, რომ ვიმუშავო შენთან,
შენ ფული არა გაქვს ჩემთვის,
შენ საჭმელი და კანფეტები არა გაქვს,
შენ ფული არა გაქვს და სიგარეტი
არც ოთახი და ქვეყანა.
მომეცი შენი სისხლი და ხორცი,
რომ ვიმუშავო შენთან.
ისე არ წამოვალ,
ამაში ფულს იხდიან,
ან ხორცს,
ან ცხოვრებას —
ან ცხოვრებას.
გინდა მუშაობა —
მომეცი სისხლი,
შენ სხვა არაფერი გაბადია,
მხოლოდ სისხლი,
მე ის მიყვარს,
მე შენ მიყვარხარ
მომეცი შენი სისხლი და ხორცი
და წამოვალ შენთან,
დავრჩები შენთან,
ვიმუშავებ შენთან
ყველა სამუშაოს,
ყველა სამუშაოს, შენთან.

1992

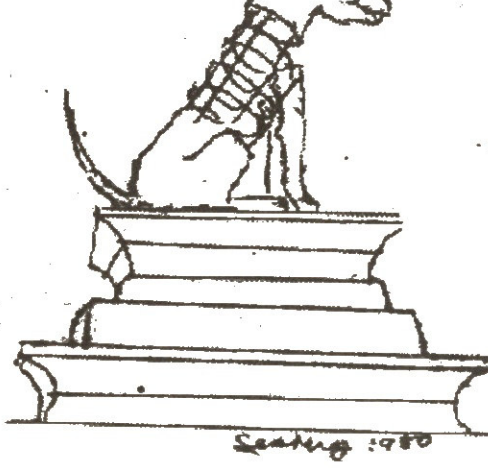

ზაზა თვარაძე

ხსოვნის საღამო

იყო კაცი და გარდაიცვალა. რა უნდა იყოს ამაზე ბუნებრივი. იყო და მოკვდა. ახლა კი აღარსად არის — არც ამ ქალაქში და არც სხვაგან სადმე: ყოველი ქალაქი და ყოველი დასახლება მისთვის სამუდამოდ დაკეტილია. მას აღარსად არ ილებენ. და დაფრინავს, დაფრინავს გზადაკარგულ აეროპლანივით.

იყო კაცი და გარდაიცვალა. მისთვის გარდაიცვალა მთელი ეს ქვეყანა. ეს ქვეყანა მისთვის უკვე აღარსად არის. ქვეყანა არარაობაში დაინთქა და დაფრინავს, დაფრინავს გზადაკარგულ აეროპლანივით.

ეს ორი აეროპლანი ერთმანეთს აღარასოდეს შეხვდება — ერთი, პატარა და მარტოსული, მიფრინავს ჩრდილოეთ ყინულოვანი ოკეანისკენ, რათა დაიდოს სამუდამო სამკვიდრებელი იქ, სადაც სანვავი გაუთავდება. მისთვის კლავენ სამსხვერპლო კურატებს, ინვის მსხვერპლი ყოვლადდასანველი, და მისი კვამლი ადის სამხრეთის ცის თანავარსკვლავედებისაკენ, სადაც გზააბნეული მიფრინავს მეორე აეროპლანი — მთელი ქვეყანა, სადაც გარდაცვლილის ნაცნობ-მეგობრები მისი ხსოვნის საღამოს აწყობენ.

ხსოვნის საღამო გზააბნეულ დირიჟაბლზე.

რა უნდა იყოს ამაზე შესანიშნავი.

ამით ადამიანები ადასტურებენ, რომ მათ ჯერაც კარგად ახსოვთ იგი — გარდაცვლილი. ახსოვთ კაცი, რომელიც ამქვეყნად ცხოვრობდა, მოღვაწეობდა. მაგრამ ამჟამად, სივრცე-დროის ამ კონკრეტულ წერტილში იგი არსად აღარ არის. სრულიად არსად. იგი აღარ იმყოფება არსად. იგი აღარ არის არსი.

ხსოვნის საღამო გაიმართა რედაქციაში.

რედაქცია მდებარეობდა თავისუფლების მოედნისა და დადიანის ქუჩის კუთხეში და თვით ეს „თავისუფლებაცა" და „დადიანიც" დროის იმ მომენტში არსად არ იყვნენ. რედაქციის ფანჯრებიდან მოჩანდა ლესელიძის ქუჩაც. ეს „ლესელიძეც" აღარსად იყო. და თითქოს ეს ყველაფერი — მთელი ეს საღამოცა და რედაქციის მუშაკებიც არ იყვნენ არსად. გარდა ამ ადგილისა. ეს ადგილი კი მდებარეობს დადიანის ქუჩის კუთხეში, შენობაში, რომელიც უკვე დაინგრა და აღარსად არის, მაგრამ მისი ხსოვნა, ისევე როგორც იქ მომუშავე გარდაცვლილ მუშაკთა ხსოვნა, ჯერაც მტკიცედ გამეფებულა ცოცხლად დარჩენილ მუშაკთა გონებებში.

გონებას აქვს ეს უცნაური თვისება — იგი ინახავს ყველაფერს, რაც კი მის ორბიტაში მოხვედრილა, და ჰქმნის შთაბეჭდილებას, რომ ის, რაც არსად არ არის, თითქოს სადღაც მაინც უნდა იყოს. ახეა მოჯადოებულ ზღაპარშიც. რომელშიაც არის ადგილი, რომელიც არსად არ არის. ამ ადგილას, ერთხელაც, მოდის მზეჭაბუკი. წყაროსთან დედაბერი ზის... მაგრამ ეს მხოლოდ ზღაპარია. საღამოს ცაზე ღრუბლები მიისწრაფიან. მათ სადღაც მიერეკება ოქტომბრის ქარი. ცა ცისფერია. ღრუბლები — თეთრი. ღრუბლებს შორის უეცრად გაიელვებს აეროპლანი — მისი ხმა არავის ესმის. თავისუფლების მოედანს ავტომობილები უვლიან გარს — ყველაფერი უზარმაზარ კარუსელს მიაგავს. ხანდახან რომელიმე ავტომობილი შეპყვირებს — თითქოს ვიღაც იცნო. თითქოს ის, ვინც იცნო, რაღაც სხვა მოედნიდან აღმოჩენილიყოს ამ მოედანზე — ის სხვა მოედანი კი არსად არის. გარდა მხოლოდ აქ. ლესელიძის ქუჩიდან ავტომობილები ამოდიან და მოედნის წრებრუნვას უერთდებიან. ქვემოთ მოჩანს ლუნვადი თუ გახრილი ქუჩა დაღმამიმავალი, ქუჩა — ქვით მოკირწყლული. მის ჩასწვრივ — შენობები. მეტწილად ორსართულიანი. ჩანს ქვის კარნიზები, სტილიზებული ნახევართაღები და სფერული გუმბათები. — ეს ყველაფერი თითქოს თავდაყირა გადაბრუნებულა ღრუბელში და ქარი სადღაც მიაქანებს.

მე გამოვედი მეორე სართულის აივანზე და ლესელიძის ქუჩას ჩავხედე — აქ ადამიანები მიისწრაფოდნენ. ვხედავდი მათს კეფებსა და თხემებს. ვხედავდი ქალიშვილების უსუსურ ფეხებს — ზედხედში. ისინი მაღლა არ იყურებოდნენ. მხოლოდ ერთხელ, როდესაც ვიღაც ბიჭმა თანმხლებ გოგონას კისერში სტაცა ხელი, მან თავი უკან გადააგდო და მაღლა ამოიხედა. მაგრამ მისი თვალები არსად არ იყურებოდნენ — იგი მხოლოდ იცინოდა. მისი მზერა ჩაბრუნებულიყო საკუთარ სიცილში. თვალთა გარსები — ელვარე და ბრტყელი. ქვემოთკენ ეშვებოდა გიჟი მათხოვარი. იქით, ქუჩის ჩაღმა და ზემოთ, შენობებს შორის მოჩანდა შორეული და შენობებით დახუნძლული გორა — არსენალის მთის გაგრძელება.

მის ზემოთაც, სადაფისფერ ცაში თეთრი ღრუბლები მიისწრაფოდნენ.

კაცი, რომლის ხსოვნის საღამოც იყო, გახლდათ ამ რედაქციის დამაარსებელი ფრიდონ მოისწრაფიშვილი. მას სიცოცხლე მოუსწრაფეს ბოროტმა და გესლიანმა ენებმა. ბოროტი და გესლიანი ენები. ლაქარდიანი ენები. ორკაპი და შხამიანი ენები. ჩხრიალა გველივით მოჩხრიალე ენები... — მათი სისინი მრავალთ უსწრაფებს სიცოცხლეს. სიცოცხლე სწრაფად მიჰქრის. აღარავის ახსოვს თავისი ცხოვრების დასაწყისი, როდესაც, ჯერაც ისევ ბავშვი, ცხოვრობდა ძველ ერთსართულიან ქალაქურ ბინაში. ბინის ერთი ოთახი უცოლო ბიძას ეჭირა. ბიძა ფოტოხელოვანი იყო. შეაღებდი თუ არა საკუჭნაოს კარს, გეცემოდა სიბნელე, წითელი შუქი და ფოტოელემენტების სუნი. ფოტოქაღალდები და გასამჟღავნებელი ფირები უჩინსხივ-ფოდ ტიეტივებდნენ წყლიან ჭურჭლებში, როგორც გვამები — სამედიცინო ხსნარში. ფირებზე აღბეჭდილი იყო ქუჩის კუთხე და ზედ გაყინული თავგადაგდებული გოგო. გოგოს თვალები არსად იყურებოდნენ. მისი მზერა ჩაბრუნებულიყო საკუთარ სიცილში. ეს სიცილიც სამარადისოდ შერჩენოდა ქალიშვილს პირზე. მისი პატრონი კი უკვე აღარსად არის. მან მხოლოდ ერთხელ ჩაიარა ქუჩის ამ კუთხეში და მოუხელთებელმა ფოტოკამერამ მოასწრო ამ ერთადერთი წამის სამარადისოდ დაფიქსირება. ყველამ იცის — ეს წამი სრულიად უმნიშვნელოა. კადრში აღბეჭდილია მხოლოდ ქალიშვილი, თავგადაგდებული რომ იცინის. თანმხლებ ვაჟს მისთვის კისერში უტაცნია ხელი. თვით კადრში აღბეჭდილებს კი წარმოდგენაც არა აქვთ, რა მოხდა. ფარული ფოტოკამერა. ქუჩის სახის მილმა ფარულად მოქმედი მისწრაფებები.

ლურჯ ცაზე თეთრი ღრუბლები მიისწრაფიან — ეს ყველაფერი უკვე აღარსად არის.

ბავშვი გაიზარდა. გახდა მამაკაცი. დააარსა რედაქცია, რომლის უფროსი სიკვდილამდე თვითონვე იყო, მანამდე, ვიდრე ლაქარდიანი და გესლიანი ენები სიცოცხლეს მოუსწრაფებდნენ.

შეიკრიბნენ თანამშრომლები. მწერლები. პოეტები. დასხდნენ რედაქციის დარბაზში. ტრიბუნაზე იდგა მაგიდა. მაგიდასთან — სამი კაცი — საღამოს ორგანიზატორები. მათ შორის —ჩემი მეგობარი. საღამოს ორგანიზატორთაგანი. სიტყვით გამოვიდნენ მომხსენებლები. ზოგმა მოკლედ, ზოგმა ვრცლად ისაუბრა გარდაცვლილზე. ყველამ გაიხსენა მისი საუკეთესო თვისებები. მისი სურათი ოთახის ჭერქვეშ ეკიდა, ორ თოკზე. ფოტოსურათიდან იმზირებოდა ფრიდონ მოისწრაფიშვილის სახე — კაცისა, რომელიც უკვე არსად აღარ იყო. იგრძნობოდა საშინელი ნონსენსი — რომ ბი ეს კაცი, ამ ფოტოზე აღბეჭდილი, სინამდვილეში არ არსებობს. რომ ეს ყველაფერი ზღაპარია... ამ არარსებული კაცის ირგვლივ მიდიოდა საუბარი. ადამიანები ილებდნენ მოგონებებს ხაკუთარი ფსიქიკის სიღრმიდან და ჰქმნიდნენ უცნაურ სურათებს — სურათებს, რომლებიც ლაპარაკობდნენ არარსებულზე.

ფრიდონ მოისწრაფიშვილი. კაცი, რომელიც არ არსებობს. რომელსაც სიცოცხლე მოუსწრაფეს. შემოდგომის ცაზე თეთრი ღრუბლები მიისწრაფოდნენ. ყველაფერი თითქოს მიისწრაფოდა და თან ერთ ადგილზე იდგა. ეს ადგილი — დედამიწაზე. დედამიწაც, თავის მხრივ, სადღაც მიისწრაფოდა კოსმოსში, კირჩხიბისა და ღრიანკალის თანავარსკვლავედებს შორის, სადღაც ლომსა და ქალწულთან. მზე სასწორის ზოდიაქოზე იდო. ახლოვდებოდა ღრიანკალის თვე. მერე — მშვილდოსანი, რომელიც საკუთარ კუდზე ამოსულ ურჩხულს გმირავს. მაგრამ ურჩხული სამარადისოდ გაყინულა ერთ პოზაში მშვილდოსანსაც — როგორც სიზმარში — სულმთლად წართმევია მოძრაობის უნარი. მისი ისარი მისსავე თითებს მიჰყინვია. შეუძლებელია ისარმა დაფაროს მანძილი მშვილდის ლარიდან მშვილდოსნის კუდამდე — რადგან ეს მანძილი დისკრეტულია. იგი უსასრულოდ მრავალი წერტილისაგან შედგება. წერტილები, როგორც მოზაიკა, ლაგდებიან და ჰქმნიან ფორმებსა და ფერებს. მოჩანს წრფე. სამკუთხედი. სიბრტყული თაღი. თაღს მიღმა — არსენალის მთის სამკუთხა ნაწილი, ზედ აღმართული შენობებითა და ანძებით. მოჩანს კვადრატები და რომბები. მთის შუაწელზე — მიმსრბოლი მატარებელი, რომელიც, ჩანს, ვერასოდეს დაფარავს მანძილს დანიშნულების პუნქტამდე. მით უფრო, მისი დანიშნულების პუნქტი ამჟამად ჩემთვის უცნობია. მე მხოლოდ ვდგავარ აივანზე. ეს აივანი ყურივით გამობმია რედაქციის შენობის მეორე სართულს და უსმენს მოახლოებული მინისძვრის მოახლოებას. მაგრამ მინა ჯერ არ ირყევა და ქალიშვილი იცინის. მისი სიცილი დრაკონის კუდივით ჩაბრუნებულა მისსავე ფსიქიკაში. მოჩანს ყრუ-მუნჯი, ბრმა, კოჭლი მათხოვარი. იგი გზააბნეულ მოლეკულასავით მოძრაობს სხვა მოლეკულებს შორის. ცა თითქოს მოლეკულია, თუ გადალეკილი. ზედ თეთრი ღრუბლების რემები უხმაუროდ მიისწრაფიან.

ფრიდონ მოისწრაფიშვილი იყო კაცი, სიკეთითა და იუმორით აღსავსე. ეს იყო კაცი-ენთუზიასტი, კაცი-მეოცნებე. მან დააარსა ჩვენი რედაქცია. სათითაოდ შეგვკრიბა ჩვენ — გამოგვიყვანა ჩვენ-ჩვენი ბინებიდან და შეგვაკავშირა აქ, ამ კედლებს შორის. იგი უკვე აღარსად არის, მაგრამ მისი საქმე გრძელდება. მისი საქმეა ის, რომ ჩვენ დღეს გვიყვარს ერთმანეთი. ეს არის მისი ხსოვნის პატივისცემა. პატივი ვცეთ მიცვალებულის ხსოვნას. გვიყვარდეს ერთმანეთი, ვიდრე ჩვენც გავქრებოდეთ ამ ქვეყნიდან. ვიდრე გაქრებოდეს თვით ეს ქვეყანა, რომელსაც, ყველამ იცის, უეჭველად გაქრობა უწერია. ქვეყანა გაქრება როგორც ძველი ფოტოსურათი. დარჩება მხოლოდ მისი ინფრაწითელი ანაბეჭდი ვარსკვლავებს შორის. მაგრამ ჯერ დღეა. ვარსკვლავები ჯერ არსად ჩანან. დედამიწა გახვეულია შემოდგომის მზის მათრობელა ბურუსში. გახვეულია, როგორც ჭუპრი დედის ნაქსოვ პარკში. მალე ჭუპრი გამოიჩეკება, ფრთებს გაშლის და ფრი. — პეპლის სიცოცხლის ერთი დღე — ერთადერთი მეუფეული დღე, რომელსაც არსად არა აქვს ბოლო. რადგან მისი ბოლო სიკვდილია. სიკვდილი კი, ისევე როგორც სიცოცხლე, მისთვის არ არსებობს. ამ ორი არარსებულის ურთიერთქმედებაში იქმნება მთელი ეს ქვეყანა. ქვეყანა ჰგავს ელვას, ან მოკლე ჩართვას. რაღაცამ გაიელვა და მორჩა... მაგრამ სანამ ყველაფერი მორჩებოდეს, ჯერ კიდევ გვაქვს დრო იმისთვის, რომ მოვაწყოთ მცირე ბანკეტი.

მე აივანზე ვდგავარ. ორატორის ლაპარაკი აღარ ისმის. ახლა ისმის ჭიქებისა და თეფშების წკარუნი. მანდილოსნები სუფრას დასტრიალებენ. მერე ყველანი სხდებიან — აქვე, ჩემს ზურგსუკან. ზურგისმიერი მზერით ვხედავ მათს უცნაურ სახეებს — მათს სახეებზე აღბეჭდილია გარდაცვლილი უფროსის ხსოვნა. მხოლოდ ეს ხსოვნაა, რაც აკავშირებს არსებულ სამყაროს არარსებულ ადამიანთან. ხსოვნა ღრმად ჩაბუდებულა თანამშრომელთა გულებში. მას იქიდან ვერაფერი ამოშლის. თუმცა არც არავის სურს, რომ ამოიშალოს.

ფრიდონი კი აღარსად არის — მისი ხსოვნა დაკარგული ლეკვივით აწყდება ადამიანთა ფსიქიკის კედლებს. კედლები გაუვალია. სრულიად შეუძლებელია, რომ ერთი გაუვალი არსების სიღრმეში ჩამდგარი ხსოვნა მეორის სიღრმეში თავისთავს გაუერთიანდეს. ადამიანები გრძნობენ ამ გაერთიანების შეუძლებლობას, ამიტომ მათს სახეებზე აღბეჭდილია უცნაური დაბნეულობა, თითქოს ფრიდონ მოისწრაფიშვილი მეორეჯერ მოკვდა. მკვდარი მკვდარია. ვინ თქვა, რომ მკვდარს არ შეუძლია ლაპარაკი?! — ეს არავის არ უთქვამს. ისედაც თავისთავად ცხადია. მკვდარი მკვდარია და თავისი არარსებობით იგი არაფერს ამბობს. ეს არაფერი [illegible]

16 მარტი, 1996 წ.

თა ფსიქიკებში. ხდება უშუალო შეხება არაფერთან. არაფერი თავისი ჯოჯოხეთური სიღრმეებიდან უშუალოდ შემოდის ადამიანთა გონებებში. ისინი სხედან და იგონებენ რაღაცას, რაც ემბრიონივით ჩასახულა ამ არაფერში. ისინი მუცელღებული დედებივით გარს ეხვევიან არაფერს. ილვრება ვაგინალური წყლები. ისმის ქვესკნელის ბნელი წყლების ხმაური. წყაროსთან დედაბერი ჩამჯდარა. წყარო დამშრალია. დედაშვილობას, გზას ვერ მიმასწავლი?! ეკითხება მზეჭაბუკი. დედაშვილობა არ გეთქვა, ძვლებიანად დაგხრავდი. ხითხითებს შეშლილი დედაბერი. ზის. ცომს ზელს. წყალი კი არ არის. დედაბერი საკუთარი შარდით ზელს საპასექო ნამცხვრის ცომს. მაგრამ შარდი საიდან, თუკი წყალი არ არის?! წყალს დევი დაპატრონებია. მზეჭაბუკი მშვილდს ეზიდება. ისმის ისრის სტვენა. და ისარი დაუსრულებლად მიფრინავს მიზნისკენ, რომელსაც მისგან აშორებს დისკრეტული სივრცის წერტილთა უსასრულო სიმრავლე. მრავლად არიან მორწმუნენი. ნეტარ არიან მთვრალნი.

შევთვერი. ვგრძნობ უცნაურ ნეტარებას. ვგრძნობ, რომ ყველაფერმა თითქოს შინაარსი შეიძინა. მურანაცრისფერი არსენალის მთა, სტილიზებული შენობები, ლესელიძის ფერმკრთალი ქუჩა — ყველაფერს თითქოს რაღაც ჯადო ჰქონდა გადაფარებული, ახლა კი, როცა ორიოდე ჭიქა გადავკარ, თითქოს ყველაფერი გაცოცხლდა და სისხლით აჩუხჩუხდა. ღმერთმა გაანათლოს ფრიდონის სული — ისმის ზურგსუკნიდან. სული, რომელიც აქ აღარ არის, ფრიდონი მოკვდა, ნისლივით გაქრა, ისმის სიცილი და დამღლავი ტალღების გულში იშლება აფრა. [illegible] შემოაქვს ხმები, ბგერები, ის არარადან აცოცხლებს ბგერებს, საათები კი, წრის მწერლები, კვლავინდებურად უსასოდ ძგერენ...

საათმა ექვსი ჩამოჰკრა. ისმის თანდათანობით გამხიარულებულ მეინახეთა ხმები. ზურგისმიერი მზერით ვგრძნობ მათ აჭრილ სახეებს. რამდენიმე წყვილი ერთურთს ეარშიყება. ქუჩაში ვიღაც თავმომწონე ვაჟი თანმხლებ ქალიშვილს კისერში ჰკიდებს ხელს. გოგო თავს აგდებს და იცინის. გამვლელები განურჩეველი მზერით შეჰყურებენ ძირს დაგდებულ თავს. მას ჩქარადაც არავინ აგდებს. ქვემოთ, რედაქციის მომცრო დარბაზში უკვე აღარავინ არის. ხსოვნის საღამო დამთავრდა. სკამები უსასოოდ ცარიელია. კედლებზე აკრული ხავერდი იჭერს და აგუბებს თითოეულ ჩქამს. მაგრამ ჩქამებიც აღარ ისმის. სინათლეც ჩაქრა. ტრიბუნაზე ობლად მიმდგარა სხდომის წამყვანთათვის განკუთვნილი მაგიდა. დგას ხალებავისა და ხის მასალის სუნი. ჭერიდან ორ ფოკზე კიდია ფრიდონ მოისწრაფიშვილის პორტრეტი. იგი ცარიელი დარბაზის არარაობას შეჰყურებს და უნაშთოდ ერთვის. მისი გამომეტყველება წამითწამს იცვლება — თითქოს პორტრეტი ცოცხალი იყოს. მაგრამ ეს სიცოცხლე მკვდარი დარბაზის სიცოცხლეა, იგი სულაც არ წარმოადგენს იმას, რასაც წარმოადგენდა თვით ფრიდონი. — ცოცხალი და მხიარული კაცი. პორტრეტი კი არის ცივი და უგრძნობელი. საღამო უკვე მორჩა. ის წუთებიც, როცა დარბაზი სავსე იყო ხალხით, წარსულს ჩაბარდა. ის წუთები და მთელი ის საღამო მოულოდნელად დრომ ჩაიბარა. უნაშთოდ ჩაიბარა თავის არარსებულ მუცელში, და ახლა უშალოდ შლის. ის წუთებიცა და ის სიტყვებიც ისევე გაქრა, როგორც გაქრა გამქრალი კაცი. არარაობა არარაობათა და ის წუთებიც არარა. ახლა უკვე სულ სხვა მომენტია — თანამეინახენი მხიარულად მისხდომიან სუფრას. მიცვალებული აღარავის ახსოვს. — ჩანს, ისრის წვერმა ერთი წერტილით მაინც მოახერხა სივრცეში წანაცვლება. დიდი ისარი უკვე ორიანს უახლოვდება — შვიდის ათი წუთია. თანდათან ჰაერში იბმება მთვრალებისათვის დამახასიათებელი გრძნობიერი ბგერები. ვიღაცა ვიღაცას ეარშიყება, ვიღაცა ვიღაცას უტრაკებს, ვიღაცა ვიღაცას ევედრება, ვიღაცა ვიღაცისგან შექებას ელის. სიცარიელეში იბმება უცნაური მიმართებები და ვექტორები. სიცარიელეზე მოქმედი ძალა [illegible] ქმნის ილუზიურ გაე- [illegible] ფოტონი. სინათლე — ამოძრავებული არარაობა. სინათლეს ანთებენ. ქუჩაში მანქანები მიისწრაფიან — თითქოს ვიღაც უხილავმა ფოტოხელოვანმა ფოტოფირზე აღბეჭდა ქვეყნის ფოტოგრაფიული სახე... თუმცა არა — ეს უკვე კინოა. რადგან მოძრაობს. სადღაც მიისწრაფის და თან უძრავია. ფოტოგრაფია — ფიქსირებული არარაობა. კინო — ამოძრავებული ფოტო. ყველაფერი იძვრის — ჩანს, არსებობს ვიღაც ალმძვრელი. რადგან ამოძრავებული არარაობა ქმნის ყველაფერს, რაც კი შეიძლება საერთოდ შექმნილ იქნას. ფილაქანზე — მანქანები. ტროტუარებზე, შენობათა კედლების გასწვრივ — ხალხი. ადამიანები სადღაც მიისწრაფიან — ძირითადად, ალბათ, სახლებში. შვიდის ხუთი წუთია. მერე — ათი. ჯინსებიანი, კუბოკრულ პერანგიანი. თანმხლებ გოგონას თავს უნევს. გოგო იცინის. ხმები. ბგერები. მანქანის საყვირები. უკნიდან, ზურგისმიერ სმენაში — მეინახეთა ლაპარაკი. სიტყვები გაურკვეველია. და უეცრად — შეყვირება. კიდევ. კიდევ შეყვირება. შეყვირებები დროში თითო წამით

დაცილებული. დრო ზღვასავით ილვრება დისკრეტულ სივრცეში და დისკრეტულად ათამაშებს შიგ გადასროლილ ნიჟარებსა და კენჭებს. დისკრეტული წამები. რიცხვები. რაოდენობა. ერთიანი. ორიანი. სამიანი. სამი შეყვირება. სამი წამის მანძილზე. დრო მანძილად იქცა. ეს მანძილი ძალიან მცირეა. არსებობენ ვარსკვლავები, რომლებიც სამი მილიარდი სინათლის წლით არიან დაშორებული. მაგრამ თვალი ყველა მათგანს ერთ წამში ხედავს. რაღა უნდა იყოს თვალზე ხწრაფი. სმენა. სმენა ერთ წამში იჭერს რაღაც უცნაურსა და საშიშს. ქუჩაში ხალხი შეჩქვიფდა. ზურგსუკნიდან, როგორც ენოტები სოროებიდან, გამოცვენილი თანამშრომლები. პატარა აივანი, რომელიც ყურივით გამობმია სართულს, სადაც მე ვდგავარ, ხალხით იძეძგება. მუხრუჭების ხრჭიალი. ყვირილი. მილიციის ხმობა. ბღავილი. ღრიალი. საშინელი დედისგინება. ვიღაცა ვიღაცას ებრძვის. ჩხუბია. ქუჩაში ხალხი ჩქვიფდება, ჩქვიფდება — თითქოს სისხლის მოლეკულებს შორის საიდანღაც ინფექცია შემოჭრილა. ლეიკოციტების უზარმაზარი სიმრავლე გარს ერტყმის ინფექციის კერას. ჩხუბია. ორი მძლავრი ადამიანი ერთმანეთს ებრძვის. იქვეა მესამეც, მეოთხეც. ისინიც იბრძვიან, მაგრამ ნაკლებ შეუპოვრად. ისმის ბღავილი. ქალები კივიან. აააა! აააა! — ბგერა „ა"-ს სრულიად დაუკარგავს თავისი ჩვეული მნიშვნელობა. ყველაფერი ერთ წამში მოხდა. გოგომ ვერც მოასწრო სიცილის შეწყვეტა. მისი თვალები ისევ გაყინულ ლინზებივით მისჩერებიან ლურჯი ცის მოჩვენებით უსასრულობას. ბიჭს ისევ მის თმა-კისერში უკიდია ხელი. ისიც იცინის. მისი თვალებიც შუშებს ჰგვანან.

„დანა! დანა!" — ყვირის ვიღაც ენერგიული.

ყოვლის ძალაგამომცლელი შიში.

ერთ მოჩხუბართაგანს გაცვეთილი ქურთუკი აცვია. მეორეს — შავი შარვალი. შარვალში ბარძაყის კუნთები ცოცხალ არსებებივით იძაბებიან. სხეულმა არ იცის, მხოლოდ გრძნობს, რომ შემდეგ მომენტში მის ზოლებს შორის შეიჭრება [illegible] ლითონი. სასოწარკვეთილი გაბრძოლება. გაცვეთილქურთუკიანი დანას იქნევს. შარფი ყელზე ეხვევა. თვალები ეკარკლება. დანა შესრიალდება. არა უკვე შესრიალდა. ვერავინ ვერაფერს ასწრებს. დანა გახსნილ პიჯაკის კალთებს შორის შედის მუცელში. თეთრი პერანგი წითლად ილებება. სასოწარკვეთილი ღრიალი და გინება. „მოკლა!" „მოკლა!" — სასოწარკვეთილი კივილი. ცის თაღები თითქოს შიშისგან ზანზარებენ. ზანზარებენ. ისმის ტრამვაის ზარი. მამლის ყივილი. განწირული ღრიალი — ეს მსხვერპლი ღრიალებს. მან იგრძნო, რომ უკვე მოკლეს. ყველაფერი გვიანაა — სიცოცხლე წავიდა. წარსულის არარსებობას ჩაბარდა. გაქრა ისევე, როგორც გამქრალია ყოველი მკვდრის სიცოცხლე. მსხვერპლს აუტანელი ბოლმა ებჯინება ყელში. ვერაფერი მოასწრო. ღორივით დაკლეს. მისი ცხოვრება თვალსა და ხელს შუა გაქრა. იგი ღრიალით დასტირის გამქრალ სიცოცხლეს — საბრალო ადამიანი. კაცი, რომელიც ჯერაც ცოცხალია და უკვე დასტირის თავის მკვდარ სხეულს. რადგან სხეული შეუცდომლად გრძნობს — დანის დანაკრავი სასიკვდილოა. შემოდის სიკვდილი. — მას არაფრის სახე არა აქვს. ეს არის უძრავი არაფერი, მოვლინებული მოძრავ არაფერში. აჩრდილისებრი არსება, რომელიც ჭამს მსოფლიოს. ქვეყანა ნაპერწკალივით ქრება. სიკვდილი მოდის ზარის წკრიალით და მამლის ყივილით. თუმცა არა — ეს ჯერ კიდევ სიკვდილი არ არის, რადგან ზარი ისევ წკრიალებს. როგორც ჩანს, ჯერ კიდევ არსებობს წამი, რომელშიც მსხვერპლს შესაძლოა ჩაესმას ზარის წკრიალი. მაგრამ ეს წამი ამქვეყნად არსად არ არის, რადგან ზარის წკრიალი, ისევე როგორც მამლის ყივილი, მოკლულის გარდა არავის ესმის. გრძნობს კეფით — ქუჩის ბინძურ ფილაქანს. მკვლელი დანას განწირულებით იქნევს და ხალხში იკაფავს გზას. უკნიდან, ზურგსა და კეფაში მოქალაქეთა ცოცხალი მუშტები ხვდება. ცოცხლად დარჩენილ ადამიანთა ცოცხლად დარჩენილი ბრძოლა გრძელდება. მკვლელი უკუბრუნდება, იგინება. დანას იქნევს. „ფრთხილად!" — შეყვირება. „პოლიცია!" სახელმწიფოს ძალებს ძალუძს უზრუნველყოს მოქალაქეთა მშვიდობა. მკვლელს ფეხს უდებენ. ეცემა. რამდენიმე კაცი წიხლებით სცემს. მამალი ყივის. ზარი წკრიალებს. აუტანლად წკრიალებს. მაგრამ ქუჩის გნიასში ეს ხმები არავის ესმის, გარდა მსხვერპლისა. ცაზე თეთრი ღრუბლები კვლავინდებურად უდიდესი სიჩქარით მიისწრაფიან. მათ აღმოსავლეთისკენ მიდენის ქარი. ზამთარი ახლოვდება. მალე კავკასიონის მთებზე ჩამოთოვს. მალე ყვარელისა და მარტყოფის მთები თოვლით დაიფარება. მალე მონასტრებში ბერები შავ ანაფორებზე ბეწვიან ტყაპუჭებს გადაიცვამენ. მალე ტყეები ყინვით გადაფიჩხდება. მალე სოფლებში კვამლი ავა მოქუფრულ ცისკენ. მალე იყივლებს მამალი. მალე გათენდება ზამთრის მჭმუნვარე და მოქუფრული დილა. მეზობლები მეზობლებს გადასძახებენ — არარაობის მსგავს სიცარიელეში. მაგრამ მამალი უკვე ყივის. თუმცა მისი ყივილი არავის ესმის, გარდა მსხვერპლის. იგი უძრავად გართხმულა ფილაქანზე სისხლის [illegible] ტბაში.

თვალებზე უკვე ლიბრი გადაჰფარებია, ჩაქრობადი მზერით აჰყურებს ცაზე მქროლავ ღრუბლებს. მზე ჩადის. მამალი ყივის. და ეს ყველაფერი — ყოველი სოფელი და კვამლი, ყოველი არსებული წუთი და წელიწადი — უკვე გაქრა. და აღარასოდეს იარსებებს. ისმის მხოლოდ ზარის ხმა. ზარი წკრიალებს, წკრიალებს, თითქოს აღარც დადუმდება. მერე ერთბაშად ეს ხმაც წყდება და მისი ექო ახლა მომაკვდავის ყურებში წივის. კარები ხმაურით იღებიან. მოქუფრულ დერეფანში ლანდებივით გამოდიან მასწავლებლები. შემდეგ — მათ კვალდაკვალ — აღრიალებულ მოწაფეთა ჯგრო. მოსწავლეები ყვირილით ავსებენ დერეფანს. ერთმანეთში ირევა რუხფორმიანი სუსტი და ძლიერი სხეულები. გოგონები წარწარი სიკეკლუცით მისეირნობენ ოთახების გასწვრივ. ბიჭები ბღლარძუნობენ, თამაშობენ. თამაშში ჩაბმულა ყველა — მცირეც და უფროს კლასელებიც. „დათო, დათო! შენი ჩანთა გიულიმ მოიპარა!" — ესმის ყვირილი. ეს მას ეძახიან. ყვირილი სხივივით გაჰკვეთავს სკოლის მჭმუნვარე დერეფანს. „დათოს ჩანთა გიულიმ გააპარა!" — სიცილი. „დათო, გამოდი გარეთ!" „აქა ვარ!" — იგი გამოდის. „სად არის ბიჭო, შენი ჩანთა?" „გიულიმ აიღო!" „სად წაიღო?" „რა ვიცი მე"... „გიული სად არის?" „გიული! გიული!" „გაქრა?" „გაქრა!" „დათოს ჩანთა გამქრალა, ბიჭებო!" დათო წრეში დგას. ბიჭები გარშემო ეხვევიან. ფანჯრიდან — სიცივე. ნაძვები „დავით, რას აპირებ?" დათო მუშტს მუშტავს: დავიჭერ! — ამბობს დაქადნებით. „ვერ დაიჭერ!" „დავიჭერ!" „მერე რას უზამ?" „გალახავს!" „ვერ მოერევა!" „მოერევა. მაგან მალხაზა გალახა და გიულის რას ვერ მოერევა!" „გალახავ, დათუჩ?" — „არა!" „აბა რას უზამ?" დათო ქშინავს. ფიქრობს: — რას ვუზამ? „ჰო, რას!" „დავიჭერ და შარვალს ჩავხდი!" ბიჭების ხარხარი. სტვენა. ზარი წკრიალებს. შესვენება დამთავრდა და ზარი უკვე წკრიალებს. დერეფნის ბოლოს უკვე მოჩანს ასტრონომიის მასწავლებლის მელოტი თავი. თანდათან იზრდება. იგი უცნობ პლანეტასავით მოიწევს დერეფნის ბინდში. მოიწევს, მოიწევს დერეფანში დარჩენილ დათოსკენ. ბიჭები აღარსად არიან. თავი კი მოიწევს — თავი, აღსავსე ფიქსირებული მზერით. მზერა, დაფიქსირებული ამორფულ არარაობაში. „შენ აქ რას უდგახარ?! გესმის, ზარია!" — ლაპარაკობს უზარმაზარ თავის ქვეშ გამობმული ღრანჭი. ზარი მართლაც წკრიალებს. წკრიალებს და არ ჩუმდება. „ჩანთა მომპარეს!" „ვინ მოგპარა?" „გიულიმ". დათოს ცრემლები ახრჩობს. „გიული? ვინ არის გიული?!" „გიული. ჩემი კლასელი". „გოგოა თუ ბიჭი?" „ბატონო?" „ვინ არის გიული? გოგოა თუ ბიჭი?" „არ ვიცი"... „არ იცი?!" „არა". „აქ მაინც ნუ დგახარ. წადი ახლავე. წადი! კლასში შედი!" „მივდივარ". „მიდიხარ?" „მივდივარ!" — ამბობს დათო და ფეხს ვერ იცვლის. გრძნობს — წასვლა არ უნდა. უნდა რომ აქ იდგეს, დერეფანში, ფეხმოუცვლელად, და ფანჯრიდან უყუროს ნაძვებს. მერე უეცრად გრძნობს — მისი სხეულიდან თითქოს რაღაც ილვრება. ილვრება, ილვრება, თითქმის მთლიანად დაილვარა. თითქმის დაცარიელდა. და როგორც მწერის გამოფიტული ქერქი, გდია ქუჩაში. ნუთუ ჩაიფსა?! სინანული. ველარ ყვირის. თვალების ლიბრიდან ხედავს რაღაც შენობას. შენობაზე ყურივით გამობმულა აივანი. აივანი ადამიანთა ნაბახუსევი სახეებითაა გაძეძგილი. მერე თანდათან ბნელდება, ფანჯრიდან აღარაფერი ჩანს — თითქოს ფარდები ჩამოაფარეს. ზარი კი წკრიალებს, წკრიალებს და დათო უგრძეს დერეფანში გარბის.

19. X. 1994 წ.

16 მარტი, 1996 წ.

ლუის კეროლი

ელისის თავგადასავალი საოცრებათა ქვეყანაში

ნაწყვეტი წიგნიდან

გიჟები ჩაის სუფრასთან

სახლის წინ, ხის ქვეშ სუფრა იყო გაშლილი. მაგიდასთან მარტის კურდღელი და მექუდე ისხდნენ და ჩაის მიირთმევდნენ. მათ შორის იჯდა ჩაძინებული ძილგუდა, რომელსაც მექუდე და კურდღელი მუთაქასავით იყენებდნენ — იდაყვებით დაყრდნობოდნენ და ისე საუბრობდნენ მის თავს ზემოთ.

— საბრალო ძილგუდა, — გაიფიქრა ელისმა. — ალბათ, რა მოუხერხებლად უნდა გრძნობდეს თავს. მაგრამ, რაკი სძინავს, ეტყობა, მისთვის სულერთია.

სუფრა საკმაოდ დიდი იყო, მაგრამ სამივენი რატომღაც ერთ კუთხეში შეყუჟულიყვნენ.

— ადგილი აღარ არის! ადგილი აღარ არის! — შესძახეს ერთხმად ელისის დანახვაზე.

— ადგილის მეტი რა არის, — აღშფოთებით თქვა ელისმა და მაგიდის თავში დიდ სავარძელზე დაჯდა.

— ღვინო მიირთვი, — თავაზიანი ღიმილით შესთავაზა მარტის კურდღელმა. ელისმა სუფრას გადახედა, მაგრამ ზედ ჩაის გარდა არაფერი იდო.

— მე აქ ღვინოს ვერ ვხედავ, — შენიშნა მან.

— ვერა ხედავ და არც არის, — განუცხადა მარტის კურდღელმა.

— მაშ რატომ მთავაზობთ? — გაბრაზდა ელისი, — ეგ რა ზრდილობაა!

— ის კი ზრდილობა იყო, დაუპატიჟებლად რომ მიუჯექი სუფრას? — არ დაუთმო მარტის კურდღელმა.

— არ ვიცოდი, თუ ეს თქვენი მაგიდა იყო. სუფრა ხომ სამ კაცზე გაცილებით მეტისთვის არის გაშლილი.

— თმა გაქვს შესაკრეჭი, — ამოიღო ხმა მექუდემაც, რომელიც მანამდე ჩუმად იჯდა და დიდი ინტერესით ათვალიერებდა ელისს.

— შეეცადეთ თავი შეიკავოთ პიროვნული შენიშვნებისაგან, — მკაცრად უთხრა ელისმა. — ნუთუ არავინ გასწავლათ, რომ ეს უზრდელობაა?!

ამ სიტყვების გაგონებაზე მექუდემ თვალები დააჭყიტა, მაგრამ პასუხად მხოლოდ ეს თქვა:

— რითი ჰგავს ყვავი საწერ მაგიდას?

— ოჰო, გამოცანების თქმა დაიწყეს! ძალიან კარგი, გავერთობით, — გაიფიქრა ელისმა და ხმამაღლა დააყოლა:

— მგონი, შემიძლია მაგის გამოცნობა!

— შენ, ალბათ, გულისხმობ, რომ შენი აზრით, შეგიძლია პასუხი გამოიცნო, ხომ? — ჩაეკითხა კურდღელი.

— სავსებით სწორია, — მიუგო ელისმა.

— მაშინ უნდა თქვა, რასაც გულისხმობ, — განაცხადა კურდღელმა.

— ვიტყვი კიდეც, — სასწრაფოდ შეეპასუხა გოგო. — ყოველ შემთხვევაში მე ვგულისხმობ იმას, რასაც ვამბობ. ეს ხომ ერთი და იგივეა.

— ნურას უკაცრავად, — მოუჭრა მექუდემ. — მაშინ შენ ისიც შეგიძლია თქვა, რომ „მე ვხედავ იმას, რასაც ვჭამ“ იგივეა, რაც „მე ვჭამ იმას, რასაც ვხედავ!“

— მაშინ შენ ისიც შეგიძლია თქვა, რომ „მე მომწონს ის, რაც მაქვს“ იგივეა, რაც „მე მაქვს ის, რაც მომწონს“ — დაამატა მარტის კურდღელმა.

— მაშინ შენ ისიც შეგიძლია თქვა, — ჩაერია ძილგუდაც, რომელიც, ეტყობოდა, ძილში ლაპარაკობდა, — რომ „მე ვსუნთქავ, როცა მძინავს“ იგივეა, რაც „მე მძინავს, როცა ვსუნთქავ“.

— შენთვის კი ეგ მართლაც ერთი და იგივეა, — უთხრა მექუდემ და საუბარი აქ შეწყდა. ერთი-ორი წუთის განმავლობაში ყველანი ჩუმად ისხდნენ, ელისი კი ცდილობდა გაეხსენებინა, თუ რა იცოდა ყვავების და საწერი მაგიდების შესახებ, მაგრამ ბევრი ვერაფერი გაიხსენა.

მექუდემ პირველმა დაარღვია სიჩუმე:

— დღეს რა რიცხვია? — მიმართა ელისს.

— ოთხია, — წამიერი დაფიქრების შემდეგ მიუგო გოგონამ.

მექუდეს ჯიბიდან საათი ამოეღო და შეშფოთებული სახით დასცქეროდა, ნამდაუნუშ ანჯღრევდა და ყურთან მიჰქონდა.

— ორი დღით ჩამორჩება, — ამოიოხრა და გაბრაზებით შეხედა მარტის კურდღელს: — ხომ გითხარი, ამის მექანიზმს კარაქი არ მოუხდება-მეთქი!

— რა ვიცი, საუკეთესო კარაქი კი იყო, — ხცადა კურდღელმა თავის გამართლება.

— პო, მაგრამ, როგორც ჩანს, ნამცეცებიც შეჰყვა, — ბუზღუნებდა მექუდე. — პურის დანით მაინც არ უნდა წაგესვა!

მარტის კურდღელმა საათი გამოართვა და დაღვრემილი სახით დააცქერდა, მერე თავის ჩაიან ფინჯანში ამოავლო და ისევ დახედა. უკეთესი სათქმელი რომ ვერ მოიფიქრა, იგივე გაიმეორა:

— რა ვიცი, საუკეთესო კარაქი კი იყო.

ელისი ცნობისმოყვარეობით შეჰყურებდა მათ.

— რა სასაცილო საათია! — შენიშნა მან. — თვის დღეებს აღნიშნავს, იმას კი არ გეუბნება, რომელი საათია.

— მერე და რა არის აქ სასაცილო, — ჩაიბურტყუნა მექუდემ, — განა შენი საათი კი წელს აღნიშნავს?

— რა თქმა უნდა, არა, — ხალისით მიუგო ელისმა. — წელიწადი ხომ ასე დიდხანს გრძელდება.

— აი, ჩემთანაც ზუსტად იგივე ამბავია, — თქვა მექუდემ.

ელისი სახტად დარჩა: მექუდეს სიტყვებში აზრის ნატამალსაც ვერ მიაგნო, თუმცა კი სავსებით ადამიანური ენით იყო ნათქვამი.

— არ მესმის, რას გულისხმობთ, — უთხრა, რაც შეეძლო, თავაზიანად.

— ძილგუდას კი ისევ სძინავს, — ჩაილაპარაკა მექუდემ და დრუნჩზე ცოტაოდენი ცხელი ჩაი დაასხა.

ძილგუდამ უკმაყოფილოდ გაიქნია თავი და წაიდუდღუნა ისე, რომ თვალები არც კი გაუხელია:

— დიახ, დიახ! მეც სწორედ ეგ უნდა მეთქვა.

— უკვე მიხვდი თუ არა გამოცანის პასუხს? — კვლავ მიუბრუნდა მექუდე ელისს.

— ვერა, გნებდებით, — უპასუხა ელისმა, — მაინც რა პასუხია?

— წარმოდგენა არა მაქვს, — მხრები აიჩეჩა მექუდემ.

— არც მე, — თქვა კურდღელმაც.

ელისმა მძიმედ ამოიოხრა.

— მე მგონი, შეგეძლოთ ბევრად უკეთესი გასართობი მოგეფიქრებინათ. თქვენ კი რაში ატარებთ დროს — ისეთ გამოცანებს იგონებთ, პასუხი არ მოეპოვება.

— შენ რომ ჩემსავით კარგად იცნობდე დროს, — თქვა მექუდემ, — ამას არ იტყოდი. დროს ვერ გაატარებ, არ წამოგყვება.

— არ მესმის, რისი თქმა გსურთ, — თქვა ელისმა.

— რა თქმა უნდა, არ გესმის, — ზიზღით გააქნია თავი მექუდემ. — შენ არათუ არ გაგიტარებია, ალბათ, პირადად არც დალაპარაკებიხარ მას.

— შესაძლოა, მართლაც არ დაველაპარაკებივარ, — თავშეკავებით მიუგო ელისმა. — მაგრამ ბევრჯერ გამიტარებია დრო კარგად, მაგალითად, ჩემს დაბადების დღეზე. თუმცა, ზოგჯერ ისიც ხდება ხოლმე, რომ ვზივარ და არ ვიცი, დრო როგორ მოვკლა.

— აა, ხედავ, რა ყოფილა! — წამოიძახა მექუდემ. — ქალბატონს დროის მოკვლა სდომებია! ცხადია, ეს ამბავი მას არ მოეწონებოდა. აი, შენ რომ ალერსიანად მოპყრობოდი, ისიც ყველა სურვილს აგისრულებდა. მაგალითად, წარმოვიდგინოთ, რომ ახლა დილის ცხრა საათია, სკოლაში გაკვეთილი იწყება. საკმარისი იქნებოდა ერთი სიტყვა გადაგეკრა დროისთვის და საათის ისარიც თვალის დახამხამებაში წინ გავარდებოდა! და აპა ბატონო, უკვე ორის ნახევარია, სადილობის დრო!

— ეჰ, ნეტავი ასე იყოს! — ჩაიჩურჩულა მარტის კურდღელმა.

— ეგ მართლაც შესანიშნავი რამ იქნებოდა, — ჩაფიქრებით თქვა ელისმა. — მაგრამ მაშინ, მგონი, მოშივებას ვერ მოვასწრებდი.

— თავიდან, ალბათ, ასეც მოხდებოდა, — დაეთანხმა მექუდე, — მაგრამ შენც ადგებოდი და იმდენ ხანს გააჩერებდი ისარს ორის ნახევარზე, რამდენსაც მოისურვებდი...

— თქვენც სწორედ ასე იქცევით, ხომ? — ჰკითხა ელისმა.

მექუდემ სევდიანად გააქნია თავი.

— მე უკვე აღარ! — მიუგო მან. — შარშან, მარტში ჩხუბი მოგვივიდა, ცოტა ხნით ადრე, სანამ ეგ გაგიჟდებოდა (ჩაის კოვზი კურდღლისკენ გაიშვირა)... გულის დედოფალმა დიდი კონცერტი გამართა. უნდა მემღერა:

იციმ-ციმე — ციმციმე, პაწაწინა ღამურა,
შენი ცქერა მახარ...ს, დაფრინავ საამურად!..

— ალბათ გსმენ..., ეს სიმღერა?

— გამიგონია რაღაც მაგისი მსგავსი, — მიუგო ელისმა.

— მერე ასე გრძელდება, — თქვა მექუდემ. — ხომ გახსოვს:

დანავარდობ ღრუბლებში, როგორც ჩაის ლანგარი,
შენისთანა მფრინავი ქვეყნად ბევრი არ არი.
იციმ — ციმე — ციმციმე...

— აქ ძილგუდა შეკრთა და ძილში ამღერდა: „იციმ — ციმე — ციმციმე, იციმ — ციმე — ციმციმე...“ აღარ გაათავა მანამ, სანამ მექუდემ და კურდღელმა მაგრად არ უჩქმიტეს.

— პოდა, შუა სიმღერაში ვიყავი, ჯერ პირველი კუპლეტის დამთავრებაც ვერ მოვასწარი და უცებ დედოფალი წამოხტა და იკივლა: „დროს კლავს, დროს კლავს, გააგდებინეთ მაგას თავი!“

— რა სიმხეცეა! — აღშფოთდა ელისი.

— და მას მერე, — სევდიანად განაგრძო მექუდემ, — დრო ყველა თხოვნაზე უარს მეუბნება. ახლა აქ სულ მუდამ საღამოს ექვსი საათია.

ელისს უცბად გონება გაუნათდა:

— და სუფრაზე ამდენი ჩაის ჭურჭელი სწორედ მაგიტომ დგას, ხომ?

— დიახ, — ამოიოხრა მექუდემ. — აქ ჩვენთვის განუწყვეტლივ ჩაის სმის დროა და ჭურჭლის გარეცხვასაც კი ვერ ვასწრებთ.

— ამიტომაც, უბრალოდ ადგილებს იცვლით ხოლმე?

— სწორედ ასეა: ერთ ფინჯანს რომ მოვრჩებით, მეორესთან გადავჯდებით და ასე შემდეგ.

— მაგრამ სუფრას რომ ირგვლივ შემოუვლით, მერე რას შვრებით? — გათამამდა ელისი.

— იქნებ ახლა სხვა თემაზე გვესაუბრა? — მთქნარებით თქვა კურდღელმა. — მომბეზრდა თქვენი სმენა. წინადადება შემო მაქვს, ამ ნორჩმა ქალბატონმა ზღაპარი გვიამბოს.

— მაგრამ, არც ერთი რომ არ მაგონდება, — სასწრაფოდ თქვა ამ წინადადებით შეშფოთებულმა ელისმა.

— მაშინ. ძილგუდა მო გვიყვება, — ერთხმად შესძახეს კურდღელმა და მექუდემ.

— ეი, ძილგუდა, გაიღვიძე! — და კვლავ უჩქმიტეს ორივე მხრიდან.

— ბიჭებო, მე არ მეძინა, — ხრინწიანი, მისუსტებული ხმით ჩაილაპარაკა მან. — არც ერთი თქვენი სიტყვა არ გამომპარვია.

— ზღაპარი გვიამბე! — უბრძანა მარტის კურდღელმა.

— დიახ, ძალიან გთხოვთ, გვიამბეთ, — შეეხვეწა ელისიც.

— და დაუჩქარე, — დაამატა მექუდემ. — თორემ ისევ ჩაგეძინება და ველარ დაამთავრებ.

— იყო და არა იყო რა, იყო სამი და, — მონდომებით დაიწყო ძილგუდამ. — სახელად ერქვათ ელსი, ლესი და ტილლი. ისინი ჭის ფსკერზე ცხოვრობდნენ.

— მერე იქ რითი საზრდოობდნენ? — ჰკითხა ელისმა, რომელსაც ძალიან აინტერესებდა ყველაფერი, რაც ჭამა-სმას შეეხებოდა.

ძილგუდა ერთი-ორი წუთით ჩაფიქრდა და შემდეგ მიუგო:

— ფელამუშით.

— ეგ როგორ იქნებოდა, — ფრთხილად შეეპასუხა გოგო. — მაშინ ხომ ავად გახდებოდნენ.

— გახდნენ კიდეც, — თქვა ძილგუდამ. — ძალიან ავად.

ელისმა სცადა ერთი წუთით წარმოედგინა, როგორი იქნებოდა ცხოვრება, ფელამუშის გარდა საჭმელი რომ არ არსებობდეს, მაგრამ გაუჭირდა, ამიტომ მხოლოდ იკითხა:

— ჭის ფსკერზე რატომღა ცხოვრობდნენ?

— ჩაის დამატებას ხომ არ ინებებ? — თავაზიანად ამბით შესთავაზა მარტის კურდღელმა.

— ჯერ არაფერი მისხია ფინჯანში, — განაწყენებული ხმით მიუგო ელისმა. — და ნეტა რას უნდა დავუმატო?

— მე თუ მკითხავ, ძნელი საქმეა არაფერს რამე მოაკლო, — თქვა მექუდემ. — მაგრამ დამატებას რა დაუდგება!

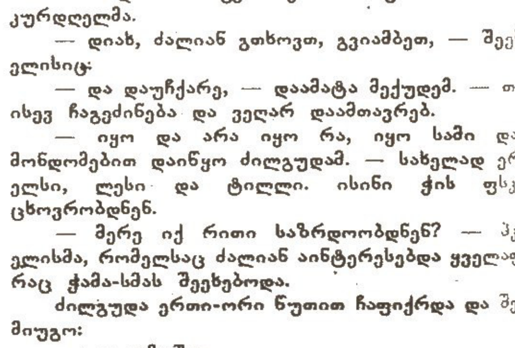

— თქვენ არავინ გეკითხებათ, — ... ელისმა.

— აბა, ახლა ვინ იძლევა პიროვ... შენიშვნებს? — ნიშნის მოგებით ... მექუდემ.

...ელისმა ვერ მოიფიქრა საკადრისი ...ხი. პოდა, დაისხა ფინჯანში ჩაი, ...ქიანი პურიც აიღო და ისევ ...უდას მიუბრუნდა:

— ჭის ფსკერზე რატომღა ცხოვ...ბდნენ? — გაუმეორა შეკითხვა.

ძილგუდა ისევ ერთი-ორი წუთით ...ქრდა, სანამ პასუხს აღირსებდა:

— ეს ფელამუშის ჭა იყო, — თქვა ...ლოს.

— ასეთი რამ არ არსებობს, — ...აზებით წამოიწყო ელისმა, მაგრამ ...უდემ და მარტის კურდღელმა იმა... მიაძახეს, სუ, სუო, ძილგუდა კი ...უშა და განაცხადა:

— თუ წესიერად მოქცევა არ ...ძლია, შენ თვითონ დაამთავრე ეს ...ბავი.

— არა, ძალიან გთხოვთ, განაგრ...თ, — შეეხვეწა ელისი, — მეტს აღარ ...წყვეტინებთ, შესაძლოა, ერთი მა...თანა ჭა მართლაც იყოს სადმე.

— ერთიო! — აღშფოთებით წამო... ძილგუდამ, მაგრამ მაინც დათა... გაეგრძელებინა თხრობა:

— პოდა, ეს სამი და... ერთი ...ყეით, ისინი ხაპვას სწავლობდნენ.

— ხატვას? — კვლავ გააწყვეტინა სიტყვა ელისმა, რომელსაც ერთბაშად გადაავიწყდა თავისი დანაპირები. — მერედა, რას ხატავდნენ?

— რას ხაპავდნენ და ფელამუშს, — ამჯერად დაუფიქრებლად მიუგო ძილგუდამ.

— სუფთა ფინჯანი მჭირდება, — ჩაერია მექუდე. — მოდით, ყველამ ერთი ადგილით გადავინაცვლოთ.

თან ამ ლაპარაკში თავისუფალ ადგილზე გადაჯდა. მას ძილგუდაც მიჰყვა. მარტის კურდღელმა ძილგუდას ადგილი დაიკავა. ელისი კი, სულ რომ არ უნდოდა, მარტის კურდღლის ადგილზე აღმოჩნდა. ამ გადანაცვლებით მხოლოდ მექუდემ იხეირა, ელისი კი ყველაზე მეტად დაზარალდა, ვინაიდან კურდღელს წუთის წინ სარძევე გადმოებირქვავებინა და მთელი რძე ლამბაქზე დაექცია.

ელისს აღარ უნდოდა ძილგუდას ხელახლა წყენინება, ამიტომ ძალიან ფრთხილად წამოიწყო:

— როგორ ჩადიოდნენ იმ ჭაში?

— ჩადიოდნენ კი არა, შედიოდნენ, — თქვა მექუდემ. — თქვენ საიდან შედიხართ ეზოში?

— ჩვენს სახლს დიდი ჭიშკარი აქვს, — თქვა ელისმა.

— პოდა, იმათ ჭასაც დიდი ჭისკარი ჰქონდა, — აუხსნა მექუდემ. — სულელო!

ელისმა ამჯობინა არ შეემჩნია ეს ბოლო შენიშვნა და გაჩუმდა. ძილგუდამ კი თხრობა განაგრძო:

— ერთი სიტყვით, ისინი ხატვას სწავლობდნენ, — თქვა მთქნარებითა და თვალების ფშვნეტით. როგორც ჩანს, ძალიან ეძინებოდა (მაინც ვერ გავიგე „ხატვას“ თუ „ხაპვას“, — გაიფიქრა ელისმა). — და ხატავდნენ ყველაფერს, რაც ასო „მ“-თი იწყება.

— რატომ მაინცდამაინც „მ“-თი? — გაუკვირდა ელისს.

— რატომაც არაო? — თქვა მარტის კურდღელმა.

ელისმა არ უპასუხა.

ამასობაში ძილგუდამ თვალები მილულა და ჩათვლიმა. მაგრამ მექუდემ რომ უჩქმიტა, ერთი შეხტყივლა და ისევ გამოიღვიძა.

— ... რაც ასო „მ“-თი იწყება, — განაგრძო მან. — მაგალითად, მაკრატელს, მთვარეს, მახსოვრობასა და მეტიჩრობას. თუ გსმენია, ვინმეს მეტიჩრობა დაეხატოს?

— მე მეკითხებით? — დაიბნა ელისი. — რა გითხრათ... არ ვიცი...

— მაშინ ენას არ უნდა ატლიკინებდე, — მოუჭრა მექუდემ.

ასეთი შეურაცხყოფის ატანა ელისს უკვე აღარ შეეძლო, ადგა აღშფოთებული და წამოვიდა. ძილგუდა იმავწამს ღრმა ძილს მიეცა; დანარჩენმა ორმაც არაფრად ჩააგდო მისი წასვლა, თუმცა ელისი გულის სიღრმეში მაინც იმედოვნებდა, რომ დაუძახებდნენ და ერთი-ორჯერ მოიხედა კიდეც.

უკანასკნელად დაინახა, რომ მექუდე და კურდღელი ცდილობდნენ, ძილგუდა ჩაიდანში ჩაეტენათ.

— რაც უნდა მოხდეს, აქაურობას აღარ გავეკარები, — ჩაილაპარაკა ელისმა.

— ჩემს დღეში არ მინახავს ამისთანა სულელური ჩაის სუფრა.

ინგლისურიდან თარგმნა
ᲒᲘᲝᲠᲒᲘ ᲒᲝᲙᲘᲔᲚᲛᲐ

...ავისი „სიმბოლური ლოგიკის“ (1892) მეორე თავში ჩარლზ ...ლ. დოჯსონი, კაცი, რომელიც ლუ... კეროლის სახელითაა ჩვენთვის ცნო...ლი, წერს, რომ სამყარო შედგება ...ებად დანაწილებადი ნივთებისაგან, ...მელთა შორის ერთ-ერთია „შეუძლე... ნივთების“ კლასი. ამ კლასს ...კუთვნება, მაგალითად, ტონაზე მეტი ...ნის საგნები, რომელთა აწევა ბავშ...ვს შეუძლია. რომ არ არსებობდნენ ...ქვეყნად წიგნები ალისაზე, რომ არ ...ადგენდნენ ჩვენი ცხოვრებისეული სი...რულის ნაწილს, მაშინ შეიძლებოდა ...რედ ისინი მიგვეკუთვნებინა ამ ...ტეგორიისადმი. მართლაც, სხვანაი...ად როგორ უნდა შეაფასო ნაწარმო...ი, რომელიც „ათას ერთ ღამეზე“ ...ნაკლებ გულღია და მშვენიერია, და ...დროს კი მის სიუჟეტს ლოგიკური ... მეტაფიზიკური ტიპის პარადოქსე...ბი შეადგენს? ალისა სიზმრად ხედავს ...მეფეს, რომელსაც ესიზმრება ალი... სიზმარში ალისას აფრთხილებენ, ...მ როგორც კი შავი მეფე გაიღვი...ებს, ალისა ჩაქრება, როგორც სანთე...ი, რადგანაც იგი სხვა არაფერია, თუ ... შავი მეფის სიზმარი. ეს ურთიერ...გამძაფვლავი სიზმრები, დაუსრულებ...ლად რომ შეიძლება განივრცოს, მარ...ინ გარდნერის თქმით, მოგვაგონებენ ...რიკატურას, რომელზეც მსუქანი ქა...ლბატონი ხატავს გამხდარ ქალბატონს, ...რომელიც, თავის მხრივ, ხატავს მსუქან ...ქალბატონს, და ასე დაუსრულებლად.

...ინგლისურ ლიტერატურას დიდი ...ის ურთიერთობა აკავშირებს სიზმრე...ბთან. ღირსპატივცემული ბედა გვაუ...წყებს, რომ კედმონს, პირველ ინგლისელ ...პოეტს, რომლის სახელმაც ჩვენამდე ...მოაღწია, თავისი პირველი ლექსი სიზ...მარში შეუთხზავს. სამწვერა სიზმარმა, ...ფუძვების, არქიტექტურისა და მუსი...კისაგან რომ შედგებოდა, შთააგონა ...კოლრიჯს პოემა „კუბლა-ხანის“ განსა...ციფრებელი ფრაგმენტი. სტივენსონი ...გვამცნობს, რომ სიზმარში ნახა ჯეკი...ლისა და პაიდის გარდასახვები და ...„ოლალას“ კულმინაციური ეპიზოდი. ...ზემოთ მოტანილ მაგალითებში წიგნი სიზმ...რისაგან აღმოცენდება, ხოლო იმეთ ...შემთხვევებს, რომლებშიც თხრობის სა...განი თვით სიზმარია დასახული, ვერც ... ჩამოთვლი. მათგან ყველაზე სახელ...განთქმულთა შორისაა ლუის კეროლის ...წიგნები. ალისას ორივე სიზმარი განუ...ყოფელივ კომმარის ზღვარზე მიმდი...ნარეობს. ტენიელის ილუსტრაციები ...თავის დროზე კეროლისგან დაწუნებუ...ლი, ან კი — წიგნის განუყოფელ ...ნაწილად ქცეული) რაღაც ფარული ...შფოთის განცდას აღძრავს. თვალის ...ერთი გადავლებით, ან სახელდახელო ...კითხვისას, მოგვეჩვენება, რომ ალი...სას თავგადასავლები შემთხვევითია და ...ურთიერთდაუკავშირებელი. შემდეგ თანდათანობით შევამჩნევთ ჭადრაკისა და კარტის ...თამაშის შეუმჩნეველ მკაცრ კანონზომიერებებს, რომლებიც [illegible]ების თამაშს ...ეხმიანება გახაქანხ; ცნობილია — დოჯ...სონი მათემატიკის პროფესორი იყო ...ოქსფორდში. მაგრამ ლოგიკურ-მათემა...ტიკური პარადოქსები სრულებით არ ...ხდის მის წიგნს, რომ ბავშვე...ბისთვის ჯადოსნობის განსახიერებად დარჩეს. სიზმრების წიაღში წყნარი, სევდიანი ღიმილი მიმალულა. ალისა განკერძოებული ჩანს გარემომცველ მონსტრებს შორის — აქ ირეკლება მარტოობა ამ დაუვიწყარი ზღაპრების შემქმნელი კაცისა. მარტოობა კაცისა, რომელმაც ვერასოდეს გაბედა ვინმეს შეყვარება, არავის შეთვისებია, გარდა რამდენიმე პატარა გოგონასი, რომლებიც დროთა განმავლობაში გარდუვალად უნდა დაეკარგა, და არ ჰქონია სხვა გატაცება, გარდა ფოტოგრაფიისა, რაც საიმდროოდ ღირსეულ ხელობად არ მიიჩნეოდა. ამას უნდა დავუმატოთ, რასაკვირველია, მისი განყენებული გონებრივი მსჯელობები და საკუთარი შინშექმნილი მითოლოგია, რაც, საბედნიეროდ, დღეს უკვე ყველა ჩვენგანის კუთვნილება გახდა. რჩება კიდევ ერთი მხარე — ჩემთვის მიუწვდომელი და მწვდომთაგან ნაკლებად განმარტებული — ესაა „Pillow Problems“ (უძილობა: სიტყვასიტყვით — ბალიშის პრობლემები), რომლის დროსაც იგი თხრობის ძაფებს ხლართავდა, რათა უძილო ღამეები ცოცხალი ქმნილებებით დაესახლებინა და, როგორც თვითონ ალიარებს, თავიდან მოეშორებინა მტანჯველი ფიქრები. მრავალტანჯული თეთრი რაინდი, უსარგებლო ნივთებს რომ იგონებს, — ეს ავტოპორტრეტია, სრულიად გაცნობიერებულად შექმნილი, და მის წიაღ თითქოსდა უნებლიედ ხჭვივის ლანდი სხვა. პროვინციელი სენიორისა, დონ კიხოტად გახდომა რომ ენადა.

ᲮᲝᲠᲮᲔ ᲚᲣᲘᲡ ᲑᲝᲠᲮᲔᲡᲘ

ᲚᲣᲘᲡ ᲙᲔᲠᲝᲚᲘ. ᲗᲮᲖᲣᲚᲔᲑᲔᲑᲘ

უილიამ ფოლკნერმა, თავისი, ცოტა არ იყოს, უკუღმართი ტალანტის წყალობით, უჩვენა თანამედროვე მწერლებს, რანაირად შეიძლება დროის გათამაშება. საკმარისია მოვიგონოთ, აგრეთვე, პრისტლის დახვეწილი დრამატურგიული ქმნილებები. მაგრამ თავის დროზე კეროლს უკვე დაწერილი აქვს, თუ როგორ კარნახობს მარტორქა ალისას ქლიავის ნამცხვრის დაჭრის სწორ „Modus Operandi“-ს (მოქმედების წესი. ლათ.), რომ თანაბრად განაწილდეს ყველა სტუმარზე: ჯერ უნდა ჩამოარიგო და მერე დაჭრა. თეთრი დედოფალი გულის გამგმირავად შეჰკივლებს, რადგან იცის, რომ ქინძისთავი შეესობა თითში, რომლიდანაც სისხლი უკვე ჩხვლეტამდე დასდიოდა. ზუსტად ასევე, მას ახსოვს ყველაფერი, რაც მომავალ კვირაში უნდა მოხდეს. მეფის მალემსრბოლს საპყრობილეში სვამენ განაჩენის გამოტანამდე იმ დანაშაულისთვის, რომელსაც იგი განაჩენის გამოტანის მერე ჩაიდენს. ამ წინაუკმოდ მიმდინარე დროის გარდა, არსებობს ერთ წერტილზე გაყინული დრო. მექუდის სახლში სულ მუდამ ხუთი საათია — ჩაის სმის ჟამი. თანამესუფრეები დაუსრულებლად ცლიან და ისევ ივსებენ ფინჯნებს.

ძველად მწერლები ცდილობდნენ, უპირველეს ყოვლისა, მკითხველის გრძნობებზე ან ინტერესებზე ემოქმედათ. დღეს ისინი ატარებენ ექსპერიმენტებს, რათა ხანგრძლივად, ან თუნდაც წამიერად გაითქვან სახელი. კეროლის პირველივე ცდა — ორი წიგნი ალისაზე — იმდენად წარმატებული იყო, რომ არავის მოსჩვენებია ექსპერიმენტად. წიგნები ადვილად საკითხავი და თავშესაქცევი აღმოჩნდა. უკანასკნელი რომანი „სილვი და ბრუნო“ (1889-1893), გულწრფელად თუ ვიტყვით, მხოლოდ ექსპერიმენტად შეიძლება მივიჩნიოთ. კეროლი ხედავდა, რომ ყველა, ან თითქმის ყველა, ნაწარმოები აიგება თავდაპირველად ჩაფიქრებულ სიუჟეტზე, რომლის განშტოებებსა და დეტალებს მწერალი შემდგომ ავსებს. ათი ხანგრძლივი წელიწადი შესწირა კეროლმა სხვადასხვა ფორმათა მოდელირებას, რის შედეგადაც მიიღო მკაფიო და დამთრგუნველი შეგრძნება სიტყვისა „ქაოსი“. მას ენადა, თავისი ტექსტი სხვაგვარად აეგო. ამა თუ იმ რაოდენობის თაბახთა შევსება სიუჟეტის გადმოცემითა და შიგჩართული დეტალებით, მწერლისთვის აღმოჩნდა უღელი, რომლის ტარებასაც იგი არ აპირებდა, რადგან თვალს არ სჭრიდა არც ფული, არც დიდება.

ᲔᲡᲔᲘᲡᲢᲘᲙᲐ

ამ თავისებური თეორიის გარდა, კეროლს ეკუთვნის კიდევ ერთი: თეორია, რომელიც ვარაუდობს ფერიების არსებობას, ამ — სიზმრად თუ ცხადად — ხელშესახებ ქმნილებათა საკვირველ თვისებებს, და ურთიერთკავშირს ყოველდღიურსა და ფანტასტიკურ სამყაროებს შორის.

არც ერთი სხვა მწერალი, უსამართლოდ მივიწყებულ ფრიც მაუტნერის ჩათვლით, ასე არ დანდობია ენას. კალამბური, როგორც წესი, გონების უქმი თამაშია და სხვა არაფერი. კეროლთან იხსნება ორმაგი მნიშვნელობები, რომლებსაც იგი ჩვეულებრივ გამოთქმებში პოულობს. მაგალითად, ზმნა SEE (ხედვა):

მას ეგონა, რომ ხედავდა საბუთს,
რომ იგი იყო თვით რომის პაპი.
კიდევ შეხედა, და შეამჩნია:
ეს იყო მხოლოდ ნაჭერი საპნის.
„ურველგვარ იმედს“ — თქვა უილაჯოდ
„საფუძველს აცლის ეს მძიმე ფაქტი“.

აქ კეროლს გათამაშებული აქვს სიტყვა SEE-ს პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობები. რისამე აზრის შეცნობა, გათვალისწინება, არც მთლად იგივეა, რაც ფიზიკური ობიექტის მხედველობითი აღქმა.

ავტორებს, რომლებიც ბავშვებისთვის წერენ, ემუქრებათ საფრთხე, რომ თვითონ მათ მიიჩნევენ ბავშვურ ადამიანებად. ხშირად ურევენ ერთმანეთში ავტორსა და მკითხველს. ასე დაემართათ ჟან ლაფონტენს, სტივენსონსა და კიპლინგს. ავიწყდებათ, რომ სტივენსონს დაწერილი აქვს არა მარტო „A Child's Garden of Verses“, არამედ „ბალანტრეს პატრონი“, ავიწყდებათ, რომ კიპლინგმა დაგვიტოვა როგორც „Just So Stories“, ისე — ჩვენი საუკუნის ყველაზე რთული, ყველაზე ტრაგიკული ნაწარმოებები. რაც შეეხება კეროლს, მისი წიგნები, როგორც უკვე ვთქვით, შეგიძლია იკითხო და გადაიკითხო, გავრცელებულ გამოთქმას თუ მოვიშველიებთ, სხვადასხვა პლანში.

წიგნის დაუვიწყარი ეპიზოდია ალისას გამოთხოვება თეთრ რაინდთან. შესაძლოა, ეს ეპიზოდი იმითაა გულში ჩამწვდომი, რაც ალისას ესიზმრება — რომ იგი, ალისა, შავი მეფის სიზმარია — და რაც საცაა უნდა გაქრეს. ამავე დროს, თეთრი რაინდი თვით ლუის კეროლია, რომელიც თავის საწუკვარ სიზმრებს ემშვიდობება, მარტოობას რომ უფერადებდნენ. აქ ღირს გავიხსენოთ მიგელ დე სერვანტესის ნაღველი, როცა სამუდამოდ ეთხოვება თავისსა და ჩვენს მეგობარს, ალონსო კიხანოს, რომელმაც „გარშემომყოფთა ცრემლებსა და მწუხარებაში განუტევა სული, სხვაგვარად რომ ვთქვათ — მოკვდა“.

თარგმნა
ᲖᲐᲐᲚ ᲨᲔᲜᲒᲔᲚᲘᲐᲛ

პირველი გვერდიდან

... ზუსტად ასეა. ოცდაათზე მეტის არ იქნებოდა, პირიქით.

იმ ღამეს მისის ოლივერმა დილამდე ვერ დაიძინა. თვალს მოხუჭავდა თუ არა, კოშმარები ესიზმრებოდა, რის გამოც საშინელი გულისცემითა და ოფლში გახვითქული იღვიძებდა, გონებაში ერთთავად გარდაცვლილი ქმრის სახე უტრიალებდა.

ჯონი რომ გაიცნო, ისიც სწორედ ოცდაათი წლისა იყო. სიმპათიური, თავმოყვარე, უკვე მაშინვე სახელმოხვეჭილი იურისტი, კაცი, რომელიც თითქოს იმისთვის იყო დაბადებული, გარკვეული დროის შემდეგ ერთ-ერთი გამორჩეული სახელმწიფო მოღვაწეთაგანი გამხდარიყო.

ქალებს ჯონი ძალიან მოსწონდათ. ის კი მხოლოდ მის მიმართ იჩენდა განსაკუთრებულ ყურადღებას — მხოლოდ მას ეარშიყებოდა დაჟინებით, დროულად და ლამაზად უძღვნიდა საჩუქრებს.

სწორედ მისთვის ააშენა ეს სახლი, მისთვის მორთო ყველაზე ძვირფასი ავეჯითა და უნატიფესი ნივთებით. ქალიც ღირსეულად აფასებდა ქმრის ამ ხელგაშლილობას და, მიუხედავად იმისა, ჯონის მიმართ არც თუ ისე დიდი სიყვარული ჰქონდა, ბოლოს და ბოლოს მის ამ შეტევას ვეღარ გაუძლო და ცოლობაზე დათანხმდა. მართალია, მისის ოლივერის ოჯახი გალილებით ცნობილ, გამორჩეულ გვარს ეკუთვნოდა, მაგრამ, კარგა ხანია მამისეულ ოჯახში ფული თვალსა და ხელს შუა გაჰქრობოდათ, ამიტომაც, იძულებული იყო, ცოლად ვინმე ფულიან კაცს გაჰყოლოდა.

ჯონი შეიძლება კიდევაც ხვდებოდა ამას, მაგრამ ტაქტის თანდაყოლილი გრძნობა და ზრდილობა უფლებას არ აძლევდა, ქალისთვის ეს ეგრძნობინებინა.

მისის ოლივერმა მუსიკალური ზარდახშა კომოდის უჯრაში ტილოს სუფრების ქვეშ შეტენა და შეეცადა, სამუდამოდ დაევიწყებინა იგი, თუმცა, ეს არც თუ ისე იოლი აღმოჩნდა. ვინც არ უნდა ყოფილიყო იგი, ვინც მისის ოლივერის მეხსიერებასა და გონებაზე მანიპულირებდა, არა მხოლოდ ჭკვიანი, არამედ კარგად ინფორმირებული ადამიანიც იყო.

მუსიკალური ზარდახშის მიღებიდან სულ რაღაც ერთი კვირის შემდეგ, ფოსტალიონმა მისის ოლივერს კიდევ ერთი ამანათიც მოუტანა, ისიც ისევე ქაღალდში აკურატულად გახვეული, წებოვანი ბაფთით საგულდაგულოდ შეკრული და ერთი შეხედვით, ისიც არაფრისმთქმელი.

მისის ოლივერმა ფუთა გახსნა და იგრძნო, მუხლები როგორ მოეკვეთა — კოლოფში ზურმუხტის ის დიდებული გულსაბნევი იდო, რომელიც ჯონმა ქორწილის დღეს აჩუქა. ეს იყო ზურმუხტის პატარა ნივთი, საიუველირო ხელოვნების ჭეშმარიტი ნიმუში, რაშიაც ჯონმა არც თუ ისე უმნიშვნელო თანხა გადაიხადა. ახლა ეს გულსაბნევი ქალს ხელისგულზე ედო და იგი ახლაც ისევე ელავდა, როგორც იმ დღეს, ჯონმა საქორწილო კაბაზე სიყვარულისაგან ათრთოლებული თითებით რომ დააბნია.

მისის ოლივერი შეეცადა შეეჩერებინა უსაშველოდ აჩქარებული გულისცემა ... ექიმებმა ხომ კატეგორიულად აუკრძალეს ნერვიულობა! და აი, რომ გაეგოთ, ახლა როგორ ნებაზე მიუშვა ნერვები, ... ძალიან გაბრაზდებოდნენ.

„ეს შემ... ... ... არ შეწყდეს, ... ქალია.

მე ალბათ მოვკვდები ... ... ძილება ძალიწესი. საჩუქრებში ჯონს ფული არასოდეს დაუზოგავს. მით უმეტეს, მისი წარმატებული იურიდიული პრაქტიკა საკმაოდ შემოსავლიანი აღმოჩნდა. ირგვლივ მყოფთათვის მისის ოლივერი უბედნიერესი ქალის განსახიერება გახლდათ — საკმარისია რაღაც წამოსცდენოდა, რომ ჯონი უკვე მზად იყო, ყოველი მისი ახირებული სურვილი შეესრულებინა.

მაგრამ, გადიოდა დრო და მისის ოლივერი სულ უფრო აშკარად გრძნობდა, რომ იგი როგორიღაც განებივრებულ მონა ქალს ემსგავსებოდა. მას კი ო, როგორ უნდოდა, თუნდაც სულ მცირე, სულ ცოტა საკუთარი ფული ჰქონოდა, რათა ზოგჯერ თავისთვის სულ რაღაც უმნიშვნელო რამის ყიდვა მაინც შესძლებოდა. მაგრამ ჯონთან საკუთარი ფულის წიგნაკზე დალაპარაკებაც გამორიცხული იყო.

— ძვირფასო, ნება მომეცი, მე თვითონ ვიზრუნო შენს საყიდლებზე. — იმეორებდა იგი ნიადაგ.

ის კი არა, საბაყლოს გამყიდველსაც კი თვითონ უსწორებდა ანგარიშს, თვითონ უხდიდა ფულს მერძევეს, ქიმწმენდას, თვითონ ყიდულობდა ცოლისთვის ტანსაცმელს. სახარჯოდ კი ისე ცოტას აძლევდა, მთელი თავისი ცოლ-ქმრული ცხოვრების მანძილზე ჩანთაში ქალს ხუთ დოლარზე მეტი არასოდეს სდებია.

ფოსტალიონს კი მთელი ამ ხნის განმავლობაში მოჰქონდა და მოჰქონდა ახალ-ახალი ამანათები. მისის ოლივერი ერთთავად აფორიაქებული და განერვიულებული იყო. იმის გამო, რომ ამანათები სრულიად არარეგულარულად მოდიოდა, ყოველ მიღებაზე ქალს ისევ თავიდან ეწყებოდა ნარვიულობა. აღსანიშნავია ერთი დეტალიც — მან თითქმის მუდამ შეუცდომლად იცოდა, სახელდობრ, რა იდებოდა მომდევნო ამანათში, ვინაიდან ნივთები სწორედ იმ თანმიმდევრობით მოდიოდა, რა თანმიმდევრობითაც ჯონი მათ საჩუქრად უძღვნიდა.

ბრილიანტის სამაჯურს, რომელიც ქმარმა დაბადების დღეზე მოართვა, საშობაოდ სამაჯურისათვის საგანგებოდ შერჩეული საყურეები მოჰყვა.

თავიდან, მათი ცოლ-ქმრობის პირველ წლებში, მისის ოლივერი მოხიბლული იყო ქმრის ამ ხელგაშლილობით. თავად მას აქამდე არასოდეს ჰქონია ესოდენ ლამაზი, ძვირფასი ნივთები, ამიტომაც ნატიფ ძღვენთა ეს ნიაღვარი ახდენილი სიზმარი ეგონა. მხოლოდ კარგა დიდი ხნის შემდეგ ექცა მძიმე ტვირთად და უკვილად სულში ღრმად ჩამარხული სევდა ფინანსურ დამოუკიდებლობაზე, რომელმაც თანდათან თითქმის სიგიჟემდე მიიყვანა.

ქალს ისე, უბრალოდაც რომ ეხსენებინა, მუშაობას დავიწყებო, ჯონი ლამის ჭკუაზე იშლებოდა.

ძვირფასო, ჩვენ ხომ შეძლებული ხალხი ვართ, აბა თავად იფიქრე, ვინ რას იტყვის, მუშაობა რომ დაიწყო. ისეც რომ არა, კარგად იცი, რაც არ უნდა მოისურვო, უარს არაფერზე გეტყვი.

და აი, დროთა განმავლობაში ქალი სრულიად გულგრილი გახდა ქმრის საჩუქრების მიმართ, ისინი უკვე არავითარ სიხარულს აღარ ჰგვრიდა. პირიქით, იძულებული იყო, საკმაოდ დიდი ძალისხმევის ფასად, ქმრის ყოველ ახალ ძღვენს მოჩვენებითი აღტაცებით შეხვედროდა.

ახლა კი ყოველი იმ საჩუქრის ხელმეორე მიღებისას, არაჩვეულებრივი შიში და სიძულვილი ეუფლებოდა. გამოართმევდა ფოსტალიონს მორიგ ამანათს და ერთი სული ჰქონდა, რაც შეიძლება, სწრაფად მოეშორებინა თვალიდან.

მათი ქორწინების მორიგ წლისთავზე ყავის ვერცხლის კოვზებს ახალი საჩუქარი — ხელით ნამუშევარი ბროლის ლარნაკი მოჰყვა, იგი ჯონიმ საზღვარგარეთ ხანმოკლე მივლინების შემდეგ ჩამოიტანა.

მისის ოლივერი გრძნობდა, როგორი აუტანელი შიში ეუფლებოდა თანდათან — დარჩენილი იყო ჯონის მიერ უკანასკნელად ნაჩუქარი ერთადერთი ნივთი და იგი უკვე წინასწარ ხედავდა, რა შეიძლება მოჰყოლოდა მის დაბრუნებას. ასევე თავზარდამცემი სიცხადით იცნობიერებდა, რომ ქმრის იმ უკანასკნელ საჩუქარს საიქიოდან მიიღებდა.

მერი ბარეტი

ფუთის ბედი

ბოლო ხანებში მისის ოლივერი უკვე საბოლოოდ გატყდა. რამდენიმე ღამეა, თვალი არ მოეხუჭა, ხოლო როცა, ბოლოს და ბოლოს, ძილი თავს წაართმევდა ხოლმე, საშინელი კოშმარებისაგან რამდენიმე წუთში ისევ ისტერიული კივილით ეღვიძებოდა. მადა სრულიად დაეკარგა. ისე გახდა, სარკეში საკუთარ თავს ვეღარ ცნობდა.

ბოლოს ის ამანათიც მოვიდა — მოვიდა ჯონის უკანასკნელი საჩუქარი. ფუთა ჯერ გახსნილიც არ ჰქონდა, რომ მისის ოლივერმა ზუსტად იცოდა, შიგ რა იდო. ეს ძღვენი ქმარმა მას რაიმე განსაკუთრებული შემთხვევის გარეშე მიუძღვნა, ისე, უბრალოდ — დაინახა მაღაზიის ვიტრინაში და იყიდა.

მკვრივ, პრიალა ქაღალდს რომ ხსნიდა, მისის ოლივერს ხელები უკანკალებდა. ტრადიციულ თეთრ კოლოფში აბების ჩასაწყობი არაჩვეულებრივი სილამაზის პაწაწინა ზურმუხტის ყუთი იდო, მაგრამ მისის ოლივერს წესიერად არც კი დაუხედავს, ერთი სული ჰქონდა, რაც შეიძლება ისიც სასწრაფოდ მოეშორებინა თვალთაგან.

მერე კი, თუ რამ ძალა და ენერგია შესწევდა, იმ საჩუქრის მისაღებად დაიწყო საკუთარი თავის შემზადება, რომელიც სადაცაა უნდა გამოჩენილიყო. რა თქმა უნდა, არ იცოდა, როდის და რა ვითარებაში მოვიდოდა საჩუქარი, ამიტომაც წარმოდგენა არა ჰქონდა, თავი როგორ უნდა დაეცვა.

იმ საღამოს იგი ადრიანად ჩაწვა ლოგინში — იწვა და ჭერს უაზროდ მისჩერებოდა.

კარზე მტკიცე, გაბედული კაკუნი გაისმა.

მისის ოლივერმა ფეხები ფლოსტებში წაყო, ხალათი მოისხა და გაუბედავი ნაბიჯებით კიბეზე დაეშვა. ისევე, როგორც ამანათებს ვერ ტოვებდა გაუხსნელს, თითქოს ზურგიდან წინმსწრაფი, გადაულახავი ძალა უბიძგებსო, არც ამ კაკუნის გაშვება შეეძლო ყურს იქით.

მცირე დეტექტივი

კაკუნი ისევ განმეორდა, მართალია, პირველთან შედარებით ოდნავ ხმადაბალი, მაგრამ ისეთივე მტკიცე და დაჟინებული.

მისის ოლივერი კართან ფეხაკრეფით მივიდა და გაირინდა. იდგა სახელურზე ხელჩაჭიდებული და გრძნობდა, მის თვალწინ ფერად-ფერადი რგოლები როგორ დაცურავდნენ.

შიშისა და უზომო დაღლილობისაგან გული ეპარებოდა. მერე ერთი შეაკანკალა, თავი ვეღარ შეიკავა და იატაკზე უხმოდ ჩაიკეცა.

ვიღაცამ ისევ დააკაკუნა — ... უკვე მესამედ.

ქალის თავში კი უკვე ნამდვილი კანანადა იყო — ასე ეგონა, წინკარი ეგრევე მის თვალწინ ინგრეოდა: ჯერ ერთი კედელი, მერე მეორე...

—ჯონ, — ძლივს წაიჩურჩულა ქალმა, — როგორ გაიგე?

კარს იქით კი ნამდვილად ჯონი იდგა, მას ახლა ამაში ეჭვიც აღარ ეპარებოდა. ჯონიმ რაღაც მანქანებით ყველაფერი გაიგო, გაიგო სიმართლე.

იმ საბედისწერო საღამოს მისის ოლივერმა პატარა ემალის კოლოფიდან საწამლავი ამოიღო, დარწმუნებულმა, ჯონი ვერაფერს შეამჩნევსო, შხამი ყავის ფინჯანში ჩაუყარა, მერე მის წინ დაჯდა და უყურა, ყავა როგორ დალია და როგორ მოკვდა. ... მთავარია, ამის შემდეგ, როგორც იქნა, საკუთარი ფულიც გაუჩნდა.

„ყველაფერი ეს უკეთესად ... მომეფიქრებინა, — გაუელვა ქალს გონებაში. — უნდა მცოდნოდა, ჭკუაში ვერასოდეს ვაჯობებდი ... კაცს, როგორიც ჯონი იყო და ... ის არასოდეს შეწყვეტდა თავისი ... საჩუქრების გზავნას.“

ოთხად მოკეცილი, სახიდან ... ლილი, გასაცოდავებული, ერთბაშად დაბერებული მისის ოლივერი წინკარის იატაკზე იწვა. მერე ღრმად, გაბმით ამოისუნთქა და... მოკვდა.

გაისმა კიდევ ერთი, ამჯერად უკვე უკანასკნელი კაკუნი, რასაც მიმავალი ადამიანის მსუბუქი ნაბიჯის ხმა მოჰყვა.

მისტერ სტოუვერი გაოგნებული იყო. აკი, როგორც იქნა, მოესწრო მისის ოლივერისათვის იმ მშვენიერ ნივთთაგან ეს ბოლო ნივთიც დაებრუნებინა, თანაც იმ თანმიმდევრობით, რა თანმიმდევრობითაც მაღაზიაში ჩააბარა — ასე ეგონა, ამით იგი უკეთესად შესძლებდა ქალის მიმართ სიყვარულის გამოხატვას. ახლა კი, სხვა რა გზა აქვს, ადგება და ხვალაც მოვა.

თარგმნა

ლილი მჭედლიშვილმა

სარედაქციო ჯგუფი
შადიმან შამანაძე (მთ. რედაქტორი)
თამაზ ვასაძე, ანდრო ბუაჩიძე, რეზო გოგია,
ირმა არჩუაშვილი, ზვიად რატიანი, მალხაზ ხარბედია
თამაზ ჩხაიძე, მამუკა ალთუნაშვილი (კომპიუტერული მომსახურება)

კინო

ტალახიანი პარლამენტარი, რუსი ჯარისკაცი და «დედა-ენა»

[illegible]ინოსტუდია „აჭარის“ კარი დღის ბოლოს ხმაურით გაიღო და [illegible]ში საქართველოს პარლამენტის წევრი, მსახიობი ზურაბ ცინცქილაძე [illegible]არდა. მას ფეხდაფეხ შემოჰყვნენ სასწავლო-შემეცნებითი ვიდეო-ფი[illegible] „დედა-ენა“-ს გადამღები ჯგუფი — ფილმის პროდიუსერი მალხაზ [illegible]ანი, დამდგმელი რეჟისორი არმაზ ბურნაძე, დამდგმელი მხატვარი [illegible] ლაფაური და დამდგმელი ოპერატორი ალექსანდრე ძაგანია. [illegible]ამენტის სხდომებიდან „მოტაცებული“ ზურა გზაში, გადაღებისას [illegible]ში კარგა გულიანად მოსვრილიყო წითელი ტალახით. „დარჩენილი [illegible]ბის“ გადასაღებად ჩამოვედით, რამდენიმე დღეს დავრჩებით [illegible]ში“ — განაცხადეს და საქმეს შეუდგნენ.

[პი]რველი დღე

[illegible] გადაღების მოლოდინში ზურა [illegible]ლაძე იქვე გაჩერებული „ვი[illegible]“ მინებში ივარცხნიდა ქოჩორს, [illegible]ვაში და სათვალეს იმარჯვე[illegible]. მსახიობის „საკაზმული“ ბათუ[illegible]პორტში ღია ცის ქვეშ იყო [illegible]. გია შეშინებული უყუ[illegible] — სადმე არ გაგვეპა[illegible]. მალხაზი ორგანიზაციულ სა[illegible] „აკვარახჭინებდა“ პორტის [illegible]ებთან“. საქმე ის იყო, რომ [illegible]ბგერის შესატყვისი ნოველის [illegible] გმირი — „ცოცხალი გემი“ [illegible] გადაეღოთ. გემი კი, ისრის [illegible]ედზე გადიოდა [illegible] ოთხწლიანი გა[illegible]გან თავმობეზ[illegible] არმაზი ხმას არ [illegible] „გადაღება რომ [illegible] შავი წყერი [illegible] და უკვე გავთე[illegible] წუხდა ზურა. [illegible], რიგითი მხა[illegible] პარლამენტის [illegible] გავხდით“. „სანამ [illegible] არ გახდები, [illegible] არ დამთავ[illegible] დაასკვნა [illegible]ექსანდრემ გულგრი[illegible] თუ მკითხავთ, [illegible] ზურამ, — [illegible]ოლიტიკაზე მაგა[illegible]. [illegible]ების გადაღება [illegible]ში დავიწყეთ და აფხაზე[illegible] დავამთავრეთ. ისე მშვიდობიანად [illegible] მდინარე ენგური აქედან [illegible] გაუგია“.

[illegible] სად არ ვყავით გადაღე[illegible] წლის განმავლობაში [illegible]ში, გურიაში, იმერეთში, [illegible] კახეთში, გუდამაყარში, [illegible] ყველი თუშეთში გადავი[illegible] — ქედაში, აკვანი — [illegible]ში, მაგრამ ვერ დავასრუ[illegible], [illegible] გაფუჭდა. ხვალ აკვნის [illegible] უნდა გადავიღოთ სადმე [illegible]“, — თითქოს თავის თავს [illegible]ბოდა ზურა. „არიქა, ჩქარა, [illegible] გადის. სალოცმანო „კატერი“ [illegible]“ იყვირა მალხაზმა და ჩვენც [illegible]...

[illegible]ზე მექანიკოსი არჩილ [illegible] და მატროსი ჯემალ დუმ[illegible] [illegible]ბნენ. უსაფრთხოებისთ[illegible] [illegible] შემთხვევაში, რუსი [illegible] გვაცილებდა და თან [illegible] გვათვალიერებდა. ზღვაში [illegible] კარჭაპი იდგა: „უშბა“, „მხარა“, „ბათუმი“. „გა[illegible]ნაკლია“. „ფსოუ“...

[illegible]უნდა უზარმაზარი გემი. [illegible] და რეჟისორი, როგორც [illegible] ადმირალები, ისე მოეწყ[illegible] კატარღის თავზე და იქიდან [illegible] გემის რეიდზე გასვლას. [illegible] შემოუარეთ, მერე გვერ[illegible] [illegible], კარგა ხანს უკან [illegible] ზღვა, ცა და მთები ერთ[illegible] გადასულიყო. თოლიები [illegible]ზე დაჰქროდნენ. ის[illegible] მალხაზის განკარგულებები, [illegible] უხმოდ და ხალისიანად [illegible] კატარღის ეკიპაჟი. სამ [illegible] დავყავით ზღვაზე. [illegible] გალურჯებული ზურას ხმა [illegible] „კაპიტან გრანტის შვი[illegible] [illegible] არ იღებთ, მოვკვდი კაცი [illegible]“, — უპა[illegible] მალხაზმა და [illegible] მოგვაბრუნა. ზღვის სიგრილისგან აჭანკალებულები ფაცხაფუცხით ჩამოვხტით ნაპირზე. ჩვენს თავა'ხიან მეგზურებს დავემშვიდობეთ და შემოგვესმა: „რა კინო იქნება ახლა მაი?“ — კითხულობდა ერთი. მეორემ დაასკვნა: „სადაც ცინცქილაძე თამაშობს, კაი იქნება“. „სამწუთიანი კადრისთვის 3 საათი გავიყინე“, — ბუზღუნებდა ზურა. მალხაზი კმაყოფილი იყო: „რამდენი ხანია, ამ გემებს დავდევ, ძლივს არ გადავიღე?! შარშან ჩამოვედით, „შალიაპინი“ უნდა გადაგველო. სანამ ნებართვა ავიღე, გემი წავიდა“. შიმშილისგან გულწასული ზურა და მე თურქულ „კერკელას“

ფილმის გადამღები ჯგუფი

გულიანად ვხურხნიდით. ჯგუფი კი ისევ ზღვაში გასასვლელად ემზადებოდა: „რეჟიმში“ მყოფი გემი უნდა გადაეღოთ საღამოს 7 საათზე. გულუბრყვილო მეზღვაურებს ეგონათ, ამოდენა გემი კინოსტუდიამ გაიყვანა გადაღებაზე და მალხაზს ეკითხებოდნენ, რა დაგიჯდათ და უკან როდის დააბრუნებთო?

მეორე დღე

მზე ზენიტში იყო, როცა სოფელ აგარაში ავედით — ელიაძეების ოჯახში. 6 თვის სალომე შავიშვილი უნდა გადაგვეღო აკვანში. ბუთხუზა სალომე აკვნიდან ხშირ-ხშირად წამოწევდა თავს, თითქოს, აინტერესებდა — რას უპირებდნენ ეს ძიები. აკვანი ეზოში იდგა. ყოჩივარდების, იების, ენძელების, ცხენისკბილების, ფურისულების ხალიჩებს დაეფარა ფერდობები. უჰ, რა ვიჯერე გული! სულ ასკინკილით შემოვუარე ყველა ყვავილს. მზის გულზე გავითბეთ გაყინული ნაზამთრალი ძვლები, ხეზე შემორჩენილი ციტრუსით ჩავიგემრიელეთ პირი. მერე აჭარული ფხალლობიო. ბორანო ფუ-ფეცის მჭადები გეახელით მოშიებულებმა, ჯემალ ელიაძის დიდი და ბარაქიანი ოჯახი დავლოცეთ და ყვავილების თაიგულებით ქალაქს დავუბრუნდით. ამით დამთავრდა ნოველა აკვანზე. „ნეკნინეკნში ჩააწყეთ!“ — მბრძანებლობდა მალხაზი გზაზე და უკან მჭიდროდ მსხდომთ ღიმილით გადახედავდა ხოლმე. „შეჩვეულები არიან!“ — დამამშვიდა მალხაზმა.

მესამე დღე

უჩვეულოდ ნისლიანი დილა იდგა ბათუმში. მალხაზი დილის 10 საათიდან არკვევს თევზჭერის საკითხებს. „მოკლედ, — ამბობს იგი, — გადაღება შეიძლება ღამით მოგვიხდეს“, დღისით სათევზაოდ არ გადიან. „მხოლოდ ერთი სიტყვა უნდა ვთქვა — „თევზი“ — ამბობს ზურა — და იყურყუტე მთელი დღე და ღამე ამ სიცივეში“. ქალაქი კი ცხოვრობს თავისი დილის ცხოვრებით... უამრავი ქაფშია იყიდება სანაპიროზე. ნისლიან ზღვაზე ერთმანეთის გვერდით ჩაწკაპულან სათევზაოდ გამზადებული სეინერები. „ე, ბიჭო, მგონი, ესენი გადიან და გავყვეთ გადაღებაზე“ — იმედს არ კარგავს გია. მხოლოდ არმაზია მშვიდად. აუღელვებლად უცქერს შეწუხებულ სახეებს. ალექსანდრე კი, ჩანტლაძის ერთი გმირის არ იყოს, სულ არ იღებს ხმას. ტალახიან „ბათინკებში“, პარაშუტისტის საგაზაფხულო შარვალში, გაცრეცილ ლაბადაში და თბილ სვიტერში გამოწყობილი ზურა „ნაბდლავს“ ეძებს. „იქნებ, ხაშია სადმე“, — ოცნებობს გაყინული გია ლაფაური. დამდგმელი მხატვარი.

* * *

საოცრებაა! ამ ჯოჯოხეთური ოთხი წლის განმავლობაში, როცა ადამიანისთვის დამახასიათებელი ბოროტი ენერგია მთელი სიმძლავრით გადმოინთხა, ეს ვაჟკაცები „დედა-ენას“ იღებდნენ. ვრცელი, ემოციური კომენტარი, ვფიქრობ, ამას აღარ სჭირდება.

ეს წერილი ნახევრად მანქანაში იწერებოდა. „ეოლქმენებით“ ვისმენდი ქართულ მელოდიებს, რომელიც იქვე მანქანაში აღმოვაჩინე და ხევდით ვუყურებდი პატარა პლანშეტს, რომელიც საცოდავად ეკიდა მანქანის საქარე მინაზე წარწერით „დედა-ენა“. შორიდან ზურას ძმა — მურმანი დავლანდე, გამეცინა. სამი დღე ხან იგი და ხან ბატონი რისტომი — ზურას მამა — ნაპირ-ნაპირ, გემიდან გემზე დასდევდნენ ზურას, ენატრებათ პარლამენტის სხდომებზე და გადაღებებზე დაკარგული შვილი და ძმა. უცებ ზურას ბუზღუნი შემომესმა: „რა ტყუილად წამოვიღე პარკი. მგონი, ამ ნისლის გადამკიდე საერთოდ ვერ გადავიღებთ თევზჭერის კადრებს. არადა, რა კარგად წვავს თევზს ალიკა!“ „რამდენნაირი ფული გამოვიცვალე ამ ფილმზე. კუპონით, რუბლით, დოლარით. ახლა — ლარი! რა მალე იხარჯება!“ — წუწუნებდა მალხაზი.

ზღვაში გასვლამდე „საბრძოლო მზადყოფნაში“ დავტოვე ისინი.

დასასრული

დამთავრდა ჩემი სამდღიანი გასეირნება ბავშვობაში — „დედა-ენასთან“, იებთან, ლურჯ ზღვასთან და საოცრად ნიჭიერ ადამიანებთან ერთად. სიხარულითა და სიყვარულით სავსე დავემშვიდობე კინოს იდუმალ სამყაროს. ჯგუფმა კი ჩვეული რეჟიმით განაგრძო მუშაობა. შემდეგ გავიგე, იმ დღეს თევზები ვერ გადაიღეს გაჭიანურებული ნისლის გამო. არადა, რა ცოტა დარჩა... თევზი, თოფი და ტელესკოპი. შემდეგ — მონტაჟი, გახმოვანება და მუსიკა. იქნებ, პირველი სექტემბრისთვის მოასწრონ ფილმის დამთავრება.

ღმერთმაც ქნას!

P.S. მოგვიანებით გავიგეთ, რატომ გვაცილებდა ზღვაში რუსი ჯარისკაცი. თურმე, ჩვენი გადაღებული გემი უცხოური ყოფილა და, ვაითუ, ესენი ტერორისტები არიანო. ნაპირზე გადმოსულები რომ დაგვიგულა, შვებით ამოისუნთქა, სადღაც ტელეფონით რაღაც გადასცა და გაკვირვებული გვიყურებდა — ესენი მართლა „დედა-ენას“ იღებენ და, ნეტავ, რად უნდათო?

მადონა მჟავანაძე

საგანძური

ქართული ხატი ვსესვიატსკოეში

მოსკოვის ერთ-ერთ ულამაზეს უბანში, მეტროს სადგურ „სოკოლთან“ აღმართულია ხუროთმოძღვრების ულამაზესი ძეგლი — წმინდა მამათა ტაძარი. მას რუსი და ქართველი ხალხის ურთიერთობის განვითარებაში დიდი წვლილი მიუძღვის. როგორც ცნობილია, 1655 წელს იმპერატორ პეტრე პირველის ბრძანებით მოსკოვის განაპირა სოფელი ვსესვიატსკოე ებოძა ალექსანდრე არჩილის ძეს. ამ დროს იმერეთის უფლისწული არა მხოლოდ რუსეთის არმიის-მშენებელი და მისი პირველი გენერალ-ფელდცეხმაისტერია, იგი აქტიურ ლიტერატურულ მოღვაწეობასაც ეწევა, თარგმნის რუსულიდან ქართულ ენაზე სხვადასხვა ნაწარმოებს, მათ შორის — სიმეონ პოლოცკის თხზულებებს.

სტოკჰოლმში, სადაც იგი წლების მანძილზე ტყვეობაში იყო, განუწყვეტლივ ზრუნავდა ქართული სტამბის მოწყობაზე. თავის გამოხსნიდან რამდენიმე დღის შემდეგ, 1711 წლის 20 თებერვალს, იგი სამშობლოში დაბრუნებისას გზაში, კუნძულ პიტეოსზე გარდაიცვალა.

მალე, 1713 წელს, გარდაიცვალა სამი ვაჟიშვილის სიკვდილით გამწარებული მეფე არჩილი, ხოლო 1719 წელს — დედოფალი ქეთევანი. სოფელი ვსესვიატსკოე დარჩა მეფის ასულ დარეჯანს, სამეფო ოჯახის ერთადერთ ცოცხალ წევრს.

სწორედ ამ სოფელში, ქართველი მეფის სასახლეში დაიწყო პეტრე პირველმა შვედებზე მოპოვებული გამარჯვების აღსანიშნავად გამართული დღესასწაული და მოსკოვში დაასრულა. მასპინძელს, მეფის ასულ დარეჯანს, მიულოცა იმპერატორმა ეს გამარჯვება და დიდი პატივისცემით მოიხსენია მეგობრის — ალექსანდრეს ღვაწლი რუსეთის არმიის წინაშე.

მართალია, იმპერატორი პეტრე დიდ პატივს სცემდა არჩილს და მის ოჯახს, მაგრამ განსაკუთრებულად კეთილად იყო განწყობილი დარეჯანის მიმართ. მასში ხედავდა ღრმა მოაზროვნეს, საზოგადო მოღვაწეს, დიდ ქრისტიანს და პატრიოტს თავისი ერისას.

დარეჯანი იყო მოსკოვის ქართული კოლონიის მეთაური, ამავე დროს, იგი საქართველოს ელჩის მოვალეობასაც ასრულებდა.

ქართული წიგნების ბეჭდვა-გამოცემასთან ერთად, მოსკოვის დონის მონასტრის წინამძღვარ ლავრენტი გაბაშვილის დახმარებით დარეჯანმა უდიდესი სამუშაო შეასრულა არჩილ მეფის მიერ აგებული მირქმის ეკლესიისა და ქართველ მოღვაწეთა ნეკროპოლის განსაახლებლად.

დარეჯანმა 1733-1736 წლებში სოფელ ვსესვიატსკოეში ძველი კარის ეკლესიის ნაცვლად აგო დიდი ტაძარი, რომელიც ქართული კოლონიის მრავალრიცხოვან წევრთათვის კულტურისა და რელიგიის, სულიერების მასაზრდოებელი კერა გახდა.

აქ ცხოვრობდნენ და მოღვაწეობდნენ ქართველი მწერლები და მეცნიერები.

აქ შეადგინა საქართველოს სამეფოს ისტორია ვახუშტი ბაგრატიონმა, აქ წერდა თავის ცნობილ იგავ-არაკებს და აქვე ჰპოვა სამუდამო განსასვენებელი სულხან-საბა ორბელიანმა, აქ უმღეროდა ქართველი, რუსი და უკრაინელი ხალხების მეგობრობას პოეტი დავით გურამიშვილი.

აქვე, „საქართველოს ქებათ ცამდის აღერილ“ ტაძარში, დღესაც ხიბლავს მნახველს წმინდა ნინოს, თამარ მეფის და დარეჯან ბაგრატიონის [illegible] ხატი. [illegible] წელზე მეტია, მლოცველთა ნაკადი არ კლებულობს მათი სახეების წინაშე.

ბიძინა ბეგეშიძე

დავით აღმაშენებლის პოლიტიკა სომხეთის მიმართ

მეთერთმეტე საუკუნის დამლევს, როდესაც 16 წლის ჭაბუკი დავით აღმაშენებელი გამეფდა, საქართველო, როგორც ცნობილია, უაღრესად მძიმე მდგომარეობაში იმყოფებოდა. გაცილებით სავალალო ვითარება იყო იმ დროს სომხეთში. ჯერ იყო და, ბიზანტიელებმა მოსპეს სომხური სახელმწიფოებრიობა, X-XI საუკუნეებში გააუქმეს სომხური სამეფო-სამთავროები, დაიპყრეს მათი მიწა-წყალი, ხოლო XI საუკუნის შუა ხანებიდან თურქ-სელჩუკთა ურდოებმა მიწასთან გაასწორეს თითქმის მთელი სომხეთი.

შექმნილ პირობებში სომხეთიდან სომეხთა ემიგრაციამ ქვეყნისთვის, ერისთვის სახიფათო ხასიათი მიიღო, რამეთუ სომხებმა დიდი რაოდენობით, მასობრივად იწყეს გადასახლება სხვა, უცხო ქვეყნებში. ეს მოვლენა სომეხთათვის არ იყო მთლად ახალი. ცნობილი სომეხი ისტორიკოსი, ლეო (იგივე არაქელ ბაბახანიანი) „სომხეთის ისტორიის" მეორე ტომში წერდა: „სომხებმა დაისწავლეს ბიზანტიის ბრწყინვალე დედაქალაქის გზა. ვინც თავს დაჩაგრულად, შევიწროებულად თვლიდა მშობლიური ცის ქვეშ, სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობას მოკლებულ ქვეყანაში, ვისაც ჰქონდა იმედი თავისი გონიერების, ფხიანობის, ნებისყოფისა და ფიზიკური ძალისა, იგი ტოვებდა სამშობლოს, მიდიოდა უცხოეთში ასპარეზის საძებნელად. ბევრი ეკონომიკური ინტერესების, სავაჭრო ანგარიშების გამო სახლდებოდა უცხო ქვეყანაში. ასე დაიწყო სომხური ახალშენების წარმოქმნა სხვადასხვა მხარეში... YI საუკუნეში სომხურ ახალშენებს ვხედავთ კასპიის ზღვის სამხრეთ-აღმოსავლეთ სანაპიროებზე, ჰირკანიაში და უფრო შორსაც, რომლებიც იქ ადრიდანვე დამკვიდრებულან და ამ დროისთვის ენაც დავიწყებიათ. მაგრამ შეუდარებლად მძლავრი იყო ის ნაკადი სომხური ემიგრაციისა, რომელმაც მიაშურა დასავლეთს, ბიზანტიას... გადასახლება იყო ნებაყოფლობითიც და იძულებითიც. იძულებით წაიყვანეს სომხები ჰირკანიისა და თურქესტანის საზღვრებში. ხოლო გადასახლება ბიზანტიაში ხან ნებაყოფლობითი ხასიათისა იყო, ხან კეისრების წაქეზებით ხდებოდა, ხანაც ძალდატანებით, მაგრამ უმთავრეს როლს ასრულებდა ის მიმზიდველობა, რაც გააჩნდა ბიზანტიურ ცივილიზაციას... სომხობა თანდათან დაიძრა დასავლეთისკენ.

ეს მეტისმეტად დიდი მოვლენა იყო სომეხთა ცხოვრებაში. ამიტომ სომხების ისტორია YI საუკუნიდან აღარაა უკვე მხოლოდ სომხეთის ისტორია, არამედ თავის ფურცლებზე უნდა გადმოგვცეს უცხოეთში მცხოვრები სომხობის თავგადასავალიც".

ასევე, ცნობილი მკვლევარი ჰრაჩ ბართიკიანი აღნიშნავს: „ნათლად ჩანს, რომ X საუკუნის შუა ხანებისთვის სომხები მოხეტიალე, არამდგრად ხალხად მიაჩნდათ". ჰ.ბართიკიანი ფიქრობს, რომ ეს არ არის სომეხთათვის ბუნებრივი, თანდაყოლილი თვისება, იგი შემდგომში, საუკუნეების განმავლობაში უნდა იყოს შეძენილი. ასეა თუ ისე, XI-XII საუკუნეებისთვის სომხები შედარებით ადვილად, მდგომარეობის გართულებისთანავე ტოვებდნენ სამშობლოს და დიდი რაოდენობით სახლდებოდნენ უცხო ქვეყნებში. აღსანიშნავია, რომ 1828 წელს, როდესაც რუსეთის იმპერიამ შეიერთა სომხეთი, ამ ქვეყანაში მხოლოდ 25 ათასი სომეხი ცხოვრობდა. სომხური მოსახლეობისგან დაცლის ასეთივე საფრთხე ემუქრებოდა სომხეთს ჯერ კიდევ XII საუკუნეში. ამ მხრივ ყურადღებას იპყრობს ერთი გარემოებაც: ცნობილია, რომ კილიკიაში დასახლებულმა სომხებმა 1080 წელს შექმნეს სომხური სამთავრო, რომელიც 1198 წელს სამეფოდ იქცა. ამ სომხურ სახელმწიფოს სათავეში ედგა რუბენიანთა სომხური დინასტია. კილიკია ემიგრანტი სომხების თავშესაფარი გახდა. მას დიდძალი სომხობა მოაწყდა ისტორიული სომხეთიდან. ცნებები „კილიკია" და „სომხეთი", „კილიკიელი" და „სომეხი" სინონიმებად იქცა. მაგრამ კილიკიის სომხურ სახელმწიფოს დიდი დღე არ ეწერა. იგი XIY საუკუნეში დაეცა, მტერმა გაანადგურა.

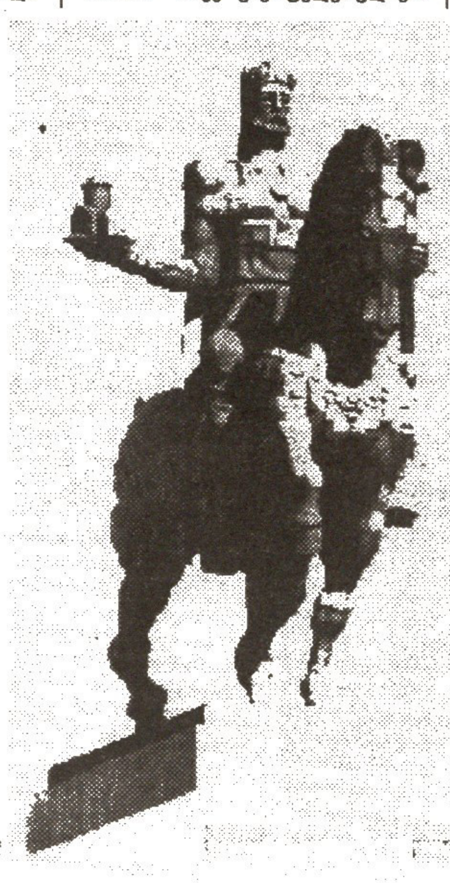

ცნობილი ფაქტია, რომ დავით აღმაშენებელი დიდ სიფრთხილეს იჩენდა სომხებთან დამოკიდებულებაში, მიუხედავად იმისა, რომ დავითის მეფობის ჟამსაც კი მეტად მწვავე იყო ქართულ-სომხური ეკლესიების ურთიერთობა. როგორც ჩანს, ქართველ-სომეხთა დაპირისპირებას განაპირობებდა სხვა მიზეზებიც, კერძოდ, ლორე-ტაშირის საკითხი. XII საუკუნის დამდეგისთვის ლორე-ტაშირში, ამ უძველეს ქართულ მიწა-წყალზე, გარკვეული პირობების გამო არსებობდა მომცრო სამეფო, სომეხ კვირიკიანთა დინასტიით სათავეში. თურქ-სელჩუკებმა დაიპყრეს ეს სამეფო და კვირიკიანებიც განდევნეს ლორე-ტაშირიდან. 1118 წელს დავით აღმაშენებლის ჯარმა ლორე სელჩუკთა ბატონობისგან გაათავისუფლა და ლორე-ტაშირი დედა-საქართველოს შემოუერთა. ამას მოჰყვა განდევნილ კვირიკიანთა და მათ თანამოაზრეთა განაწყენება საქართველოს მიმართ, რადგან კვირიკიანები ლორეს სამეფო ტახტის დაბრუნებაზე აცხადებდნენ პრეტენზიას. დავითი, ბუნებრივია, კვირიკიანებს ვეღარ ჩაუგდებდა ხელში ლორე-ტაშირს. ჯერ ერთი, ლორე-ტაშირი საქართველოს ორგანულ ნაწილს წარმოადგენდა და სომეხთა მეფეები მხოლოდ იშვიათად ახერხებდნენ მის დასაკუთრებას (ასეთ შემთხვევებში ქართველები გამუდმებით ზრუნავდნენ ლორე-ტაშირის დაბრუნებაზე და მიზანსაც აღწევდნენ). მეორეც, თურქ-სელჩუკთა დამპყრობელი ურდოების წინააღმდეგ დავით აღმაშენებლის მეთაურობით ქართველი ერის მიერ წამოებულ გამათავისუფლებელ, სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლებში ლორე-ტაშირს სტრატეგიულად დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა და დაუშვებელი იყო ბრძოლისუნარმოკლებულ კვირიკიანთა ხელთ მისი ხელახლა ჩაგდება.

დავით აღმაშენებლის მემატიანის სიტყვით, „შემოკრბა ოდესმე წინაშე მეფისა ნათესავი (ერი — ა.ა.) გულარძნილი, ყოვლად ბოროტთა სომეხთა ეპისკოპოსები და მონასტერთა მათთა წინამძღურები მრავალი". საქმე ის გახლავთ, რომ დავით აღმაშენებლის მეფობის ჟამსაც წამოჭრილა საკითხი ქართულ-სომხური ეკლესიების გაერთიანებისა, ე.ი. მონოფიზიტური (გრიგორიანული) სომხური ეკლესიის მართლმადიდებლობაზე მოქცევისა. ეს საკითხი წამოიჭრებოდა, ჯერ ერთი, იმის გამო, რომ ქართველი და სომეხი სასულიერო მოღვაწენი ერთმანეთს მწვალებლებს ეძახდნენ (რაც ართულებდა საერთო მტრის წინააღმდეგ ქართულ-სომხური ძალების დარაზმვას), მეორეც, რადგან IX საუკუნის ბოლოდან ლორე-ტაშირი სომეხ ხელისუფალთა ხელთ მოექცა, ამ ძველისძველ ქართულ მხარეში იმძლავრა მონოფიზიტობამ (გრიგორიანობამ). ცხადია, დავით აღმაშენებელსაც ენდომებოდა საქართველოსთან კვლავ შემოერთებულ ლორე-ტაშირში ისევ გავრცელებულიყო „ქართული რჯული". მაგრამ როგორც კი ქართველ-სომეხთა საეკლესიო კრებაზე პაექრობა გამწვავებულა, დავითი ჩარეულა საქმეში, დაუწყნარებია ორივე მხარე და კრების მუშაობაც ასეთ ვითარებაში დამთავრებულა. აღსანიშნავია, რომ იგივე ლორე-ტაშირში დავითი მფარველობდა სომხურ ეკლესია-მონასტრებს (რადგან მას თურქ-სელჩუკთა სომხეთიდან განსადევნად სომეხთა მხარდაჭერა ესაჭიროებოდა), რითაც სომეხი ხალხი, სომეხი მოღვაწეები აღაფრთოვანა კიდეც. მაგალითისთვის შეიძლება დავასახელოთ აღმაშენებლის თანამედროვე სომეხი მემატიანე მათეოს ურპაეცი. მან იმდენი რამ იცოდა საქართველოს შესახებ, კერძოდ, წვრილმანებიც კი, რომ წარმოუდგენელია, მისთვის უცნობი ყოფილიყო ქართველ-სომეხთა შორის არსებული დაპირისპირება გარკვეულ საკითხებთან დაკავშირებით (ამ მხრივ საყურადღებოა, რომ დავითის მემატიანე, სახელოვანი მეფის თანამოაზრე და თანამოსაგრე სომეხთა მიმართ უარყოფით დამოკიდებულებას ამჟღავნებს და მხოლოდ ამ საკითხში არ ეთანხმება აღმაშენებლის პოლიტიკურ კურსს). მიუხედავად ამისა, მათეოს ურპაეცის ღრმა რწმენით, აღმაშენებლის პოლიტიკა სომხეთის მიმართ ამ ქვეყანას განადგურებისგან იხსნიდა. მათეოსის სიტყვით, „დავით მეფე იყო წმიდა და მხნე, გამოირჩეოდა ღვთისმსახურებით და სამართლიანობით; ის აღმოჩნდა მიმღები და მოყვარე სომეხთა ტომისა. მასთან შემოკრბა სომეხთა ჯარის ნარჩენები; დავითმა ქართველთა ქვეყანაში ააშენა ქალაქი სომეხთათვის, რომელშიც მრავალი ეკლესია-მონასტერი დააფუძნა. იმ ქალაქს სახელად გორა (გორი — ა.ა.) უწოდა. დიდი სიხარული, სიამოვნება (მიანიჭა) მისდამი დაქვემდებარებულ სომეხთა მთელ ჯილაგს". აღმაშენებლის მიერ სომეხთა დედაქალაქის, ანისის გათავისუფლებასთან დაკავშირებით, ურპაეცისვე თანახმად, „გახარებული იყო სომეხთა მთელი სახლი", ე.ი. ყოველი სომეხი.

ჩვენი აზრით, სომეხთადმი აღმაშენებლის მეტისმეტად ფრთხილი დამოკიდებულების ძირითადი მიზეზი იყო ის, რომ შეჩერებულიყო სომხეთის დაცლა სომხური მოსახლეობისგან, მომხდარიყო სომეხთა დამაგრება სომხურ მიწაზე და სომხეთს დაბრუნებოდა ემიგრირებულ სომეხთა ნაწილიც. თუ მაინც სომეხთა ერთ ნაწილს უნდოდა, გაცლოდა სომხეთს, დავითი ყველაფერს აკეთებდა იმისთვის, რომ ისინი მოეზიდა საქართველოში, ვინაიდან ხელსაყრელ პირობებში საქართველოში მცხოვრები სომხები შედარებით ადვილად უბრუნდებოდნენ სომხეთს. როგორც ცნობილია, თურქ-სელჩუკთა ურდოების წინააღმდეგ გააფთრებული ომების გამო აღმაშენებელი იძულებული გახდა, საქართველოში დიდი რაოდენობით ჩამოესახლებინა ყივჩაღები და, მით უმეტეს, იგი ყოველი ღონით ეცდებოდა, სომხეთი არ დაცლილიყო სომხური მოსახლეობისგან. დავითის ამგვარ პოლიტიკას სომხეთის მიმართ აგრძელებდნენ დემეტრე პირველი, გიორგი მესამე, თამარი, გიორგი ბრწყინვალე და სხვებიც, შეძლებისდაგვარად, მთელი XII-XY საუკუნეების განმავლობაში.

ქართველ ხელისუფალთა ამგვარმა პოლიტიკამ სომეხ მოღვაწეებს მტრისგან მიწასთან გასწორებული სომხეთის აღორძინების იმედები დაუსახა. მართლაც, საქართველოს ძლიერების ხანაში მის საზღვრებში შემომავალი სომხეთიც დაწინაურებულ ქვეყნად იქცა.

ბიზანტიის იმპერიამ XI საუკუნეში დაიპყრო რა სომხეთი, აიძულა სომხური ეკლესიის საჭეთმპყრობელნი, რომ სომხური საკათოლიკოსოს რეზიდენციაც სომხეთის საზღვრებს გარეთ გადაეტანათ. მართლაც, ამიერიდან სომეხთა კათოლიკოსების ტახტი 1441 წლამდე ჯერ კილიკიის საზღვრებთან ახლომდებარე ადგილებში იყო მოთავსებული, ხოლო შემდგომ — კილიკიაში გადაინაცვლა. სომხეთში, სახელდობრ, ეჯმიაწინში (სომხურად არის „ეჯმიაწინ" და არა „ეჩმიაძინ") იგი 1441 წელს დაბრუნდა. სომეხთა კათოლიკოსები გრიგორის მესამე (1113-1166) და მისი სახელგანთქმული ძმა ნერსეს შნორჰალი (1166-1173), რომელიც თავის კათოლიკოსობამდე გრიგორისს ედგა მხარში, ყოველთვის ცდილობდნენ, დაბრუნებულიყვნენ სომხეთში და საკათოლიკოსო ანისში დაეფუძნებინათ. ნერსეს შნორჰალის „ცხოვრებაში" ნათქვამია: „რადგან სომეხთა წმიდა მამამთავრები (კათოლიკოსები — ა.ა.) გამოძევებული იყვნენ მშობლიური ქვეყნიდან... იმ ხანებში სამკვიდრო სადგური უფალ გრიგორისსა და მისი ქვეყნის მანათობელ ძმას ნერსესს დაედოთ ანტიოქიის ქვეყანაში... წოვად წოდებულ მცირე სიმაგრეში. ევედრებოდნენ ღმერთს, გადაერჩინა ისინი უბოროტეს უცხოთესლთაგან, კაცსახა მხეცთაგან... როცა იხილეს ჩვენი ხალხის უძლურება, შეეშინდათ წოვის სიმაგრეში დარჩენა, რადგან ისეთი მტკიცე არ იყო, რომ შეძლებოდა მათი ხსნ ქვეყნის წარმწყმედი მრისხანებისგან. ამის გამო ისწრაფვოდნენ აზვირთებულ ზღვაში გზა მოეძებნათ და გადასულიყვნენ აღმოსავლეთში, რადგან იმედი ჰქონდათ იქაური გაძლიერებული ქართველთა ქვეყნის... მეფისა". მართალია, იმჟამად ვერ მოხერხდა სომხური საკათოლიკოსოს ანისში დაბრუნება, მაგრამ უცხო ქვეყნებში მცხოვრები სომხები საქართველოს სახელმწიფოზე იმედებს შემდგომშიც ამყარებდნენ. ამის დასტურად შეიძლება მოვიხმოთ ერთი ფაქტი: XII-XIII საუკუნეთა მიჯნაზე ქართულ-სომხური ეკლესიების ურთიერთობა მეტისმეტად გამწვავდა. ქართული ეკლესიის საჭეთმპყრობელნი სომხური ეკლესიისგან, რომელიც, საზოგადოდ, უაღრესად დიდ როლს ასრულებდა სომეხთა ცხოვრებაში, მოითხოვდნენ, რომ მას მთელი რიგი ცვლილებები შეეტანა ღვთისმსახურების წესებში ქართული ეკლესიის პრაქტიკის მიხედვით. კილიკიის სამეფო ხელისუფლებამ და იმ დროისთვის კილიკიაშივე დამკვიდრებულმა სომეხთა კათოლიკოსმა ურჩიეს სომხეთის სასულიერო მოღვაწეებს, რომ მიეღოთ ქართული ეკლესიის მოთხოვნები. ცხადია, მათ ეს ნაბიჯი იმიტომ გადადგეს, რომ საქართველოს ხელისუფლებისგან დახმარებას ელოდნენ. მიუხედავად ამისა, თამარმა არ ისურვა, გაენაწყენებინა სომხეთის სასულიერო მოღვაწენი და ქართული ეკლესიის სათანადო ცდები ამჯერადაც ჩაშალა.

1336 წელს ყირიმში გადაწერილი სომხური ხელნაწერის ანდერძ-მინაწერებში ტერტერ ერევანცი ორჯერ აღნიშნავს, რომ ის ყირიმში ჩავიდა საქართველოდან, ქალაქ ერევნიდან. გარდა იმისა, რომ ტერტერ ერევანცი ერევანს საქართველოს ქალაქად მიიჩნევს იმ დროისა ვის გასაგები მიზეზების გამო, აშკარაა ისიც, რომ სომეხი ავტორი ქართულ სახელმწიფ მშობლიურად აღიქვამს. ასევ შეიძლება ითქვას განძასარ მონასტერში მოღვაწე მათეოს რომელიც 1417 წელს ბრძოლ ველზე დაცემული ქართველ მეფის, კონსტანტინეს შესახ ამბობს, რომ მისმა დაღუპ სომხებიც ძალზე დაგვამწუხრ რადგან ჩვენ მეფე არ გვყავ და კონსტანტინეს მივიჩნევდ ჩვენს მეფედ. ამ სახის სომხურ მასალები XII-XY საუკუნეებ საკმაო რაოდენობით მოიპოვებ

სომხურ ხელნაწერთა 14 1499 წლების ანდერძ-მინაწერ ბში ნათქვამია, რომ სომეხ კათოლიკოს სარგისს, მტრის გან შევიწროებულს, თავი შე ფარებია ახპატის მონასტრის ვის ლორე-ტაშირში, რომელ ქართლის სამეფოს ნაწილს შ ადგენდა. როგორც ჩანს, სომ ხთა საკათოლიკოსოს ქართვე თა მხარდაჭერის იმედიც ჰქო და, როცა კილიკიიდან ეჯმია წინში გადაწყვიტა გადმოსვლ

ამგვარად, თუ XII-XY სა კუნეებში სომხეთი არ დაიცა სომხური მოსახლეობისგან სომხური საკათოლიკოსოს სო ხეთში დაბრუნებაც მოხერ (გასაგებია, სომხური მოსახლ ბისგან დაცლილ სომხეთში სო ხური საკათოლიკოსო ვერ დ რუნდებოდა), ეს მნიშვნელო ნილად საქართველოს გაძლიერ ბამ და სომხეთის მიმართ დ აღმაშენებლისა და მისი მემკ დრეების ბრძნულმა პოლიტ განაპირობა.

ალექსანდრე აბდალ

[რ]უსლან მიქაბერიძე

წვერ-ულვაში და პოლიტიკა

„რა მნიშვნელობა აქვს კაცისთვის მის წვერ-ულვაშს“?! — [ა]სეთი კითხვით მომმართა „ალიონმა“. მე გრძელი პასუხი გა[მო]მივიდა; ეთერში გამოსვლა მომიწევს თუ არა, არ ვიცი, ამი[ტ]ომ „კავკასიონს“ მივაკითხე.

[...]სდროს დავფიქრებულვარ,
[...]ლის უკუღმა ბრუნვაში
[...] წარმოადგენს კაცისთვის
[...] წვერი და ულვაში.

[...] ახლა ვერ მივუდგები
[...]ოზულად ამ თემას,
[...]რემ მკითხველი დამწამებს
[...] მცირე ტვინის ანთებას.

[...] მართლაც რა ყრია
[...] პირსახის ბალანში,
[...] ადგილი უჭირავს
[...] რამეების“ ბალანსში.

[...] მერწმუნეთ, ჩვენ ამ ფაქტს
[...] ბანალურს ვარქმევდეთ,
[...] სხვა თმიან ადგილებს
[...]მნიშვნელობას არ ვართმევდეთ.

[...]ჭერაც წერა-მწერალი
[...] გამოსახავს ულვაშებს
[...] ფარგონით რომ გითხრათ,
[...] მკოცნელს მაგრად უმლაშებს.

[...]დასხვა საუკუნეში,
[...]-აზიურ ერებში,
[...] ტიტველნი დარბოდნენ
[...] გაბანჯგვლულნი, წვერებში.

[...] თაობა წავიდა
[...]ან-წვერგაპარსული,
[...] ტარების წესები
[...]ულ-ქართული-სპარსული.

[...] პირველი, როდესაც
[...] ჰქონდა არ ჭრიდა,
[...] წამოაქცევდა
[...] წვერს ნაჯახით აჭრიდა.

[...] წვერ-ულვაშს ეფექტი
[...] მიბედვით აცხია,
[...] კეისრობირთან ამოდის,
[...] ჩალხთა ბელადს“ ახია.

[...] მახსოვს, როგორ ხტუნავდა
[ულვა]შის მოდის კომპასი:
[ზოგს] ჰიტლერულად ნაფხეკი,
[ზოგს] ვაფშეკილი „კობასი“.

მაგრამ რადგანაც მაღლა სვლა
მთავრდება დაბლა ჩასვლებით,
ორივემ ბევრი დახვრიტა
მათი ულვაშის ახლებით.

ზოგის წვერ-ულვაშს მგოსნები
ამკობდნენ, ლექსით ქარგავდნენ,
ზოგსაც ცალ მხარეს პარსავდნენ
და კატორღაში კარგავდნენ.

დიდკაცებს არ ესვრებოდათ
არც თესვაში და არც ხვნაში,
დროს კლავდნენ ხმაში, ქალებში
და წვერ-ულვაშის ვარცხნაში.

ჩხუბში ერთმანეთს აგლეჯდნენ,
მისი შერუჯვით ხარობდნენ,
ხანაც ფასიან საბუთად
ვალის ვექსილად ხმარობდნენ.

არავინ იცის ნამდვილი
მიზეზი მისი ამოზრდის,
ზოგს თვალებიდან ეწყება,
ზოგს საერთოდ არ ამოსდის.

წვერს დღესაც ბევრი ატარებს,
უხდება თუ არ უხდება,
ზოგი გაუპარსავობით
ზოგიც გაპარსვით წუხდება.

ზოგიც (მომხეცო სიფათის)
არ ვიცი, ღვითონ თუ ხვდება,
წვერს რომ მოუშვებს მთლიანად,
ჩაუმდება და ჭმუხდება.

მე ერთი არტისტი ვიცი,
აქვს ცოცხის დარი ულვაში
და ყანწს რომ დაცლის, კაიხანს
არის მერე მის წურვაში.

ზოგს წვერ-ულვაში სჭირდება
„მოღვაწის ტიპის“ საბუთად,
სარკის წინ აკოპწიავებს
სულ ღერა-ღერად სათუთად.

„სიდარბაისლეს“ იმატებს,
არის „საქვეყნო ზრუნვაში“,
ნილბად აცვია, არ უშლის
ძარცვაში, „ფულის ლუნვაში“.

მოკლედ, ეს სახის საფარი,
ულვაშია თუ წვერია,
ვატაროთ თუ არ ვატაროთ,
კანონში არსად წერია,

არც გკითხება პარლამენტს,
ვერც ჩაერევა მერია.
ვიღაცა იტყვის: „ეს „ქვლევა“
რა დღის შესაფერია.

როცა ამდენი პრობლემა,
ირგვლივ ამდენი მტერია,
ამდენი დაჭერილი და
რამდენი დასაჭერია“.

მაგრამ ქართველი ბუნებით
ჰკუა-კვიმატი ერია,
თუ დამიჯერებთ, ეს ლექსიც
წვერზე არ დამიწერია.

მე სიცილს ვარჩევ მაშინაც,
როცა ტირილის ჭერია,
სიცილი დიდი სატირლის
პატარა ვაუჩერია.

როცა ხალხს ავარჯიშებენ,
აღარ ჭამოს და აღარ სვას,
და „მეცხრე ბლოკის“ ჩართვამდე
ელოდოს წვერის გაპარსვას.

ასე რომ პირზე ბალანი
არ მხოლოდ ბიო-აქტია,
სოციალ-პოლიტიკური
მრავლის მეტყველი ფაქტია.

P. S.

ვინც კარიერის კიბეზე,
ქვემძრომულ ხოხვა-ცურვაში,
იღებს საზიზღარ საზღაურს
თავისი ხალხის თრგუნვაში,

ვინც ხელს და სახელს გაისვრის
მოძმეთა ტანჯვა ურვაში,
დაგორდება და დატოვებს
თავის გვარ-ჯილაგს კრულვაში,
მიუხედავად იმისა,
ჰქონდა თუ არა ულვაში.

[...]ეპლიკა

ბოდიში!!!

[...]კაცების რაოდენობა
[პ]არტიებში და მმართველობაში,
[გა]დაგვარება-გაქრობის საფრთხე

შიშს რომ არ ბადებს ქართველობაში,
თუ მეჩვენება, მაშინ ბოდიში,
მშვიდობაში და ჯანმრთელობაში.

მომავლის სკოლა

არასახელმწიფო საერო
სასწავლებელი
«მომავლის სკოლა»

სკოლის და უფროსი ასაკის
მსმენელებს იწვევს სკოლასთან
არსებულ, როგორც სასაუბრო,
ასევე საქმიანი
ურთიერთობებისათვის საჭირო

ინგლისური ენის შემსწავლელ კურსებზე

კურსებს გაუძღვებიან ხკოლის პედაგოგები, რომლებსაც ამერიკული კორპორაცია A.C.E.-ს პროგრამით ინგლისურ ენაზე სახწავლო პროცესის წარმართვის გამოცდილება გააჩნიათ.

ანგარიშსწორების ფორმა, როგორც ნაღდი, ასევე უნაღდო

ახს „მომავლის ხკოლის“ ოფისის მისამართი: ქ.თბილისი, ბარნოვის ქ. №69. შეხასვლელი ეზოდან.

ტელეფონი: 23-31-99.

სხვადასხვა

■ ვყიდი პოლონურ კედელს „დორიტა“, საწერ მაგიდას, სასადილო მაგიდას, ტანსაცმლის კარადას; კედელს „მირაჟი“ დესათი, რბილი სამეულით. ჟურნალების მაგიდით; კედლის ძველებურ სარკეს 1X1,50; არაბულ სამეულსაც ასი შეთანხმებით. ტელ: 39-16-78; 31-89-48. მისამართი: ვაჟა-ფშაველას 51, პირველი კვარტალი (მეტრო „დელისთან“) IX კორპუსი, II სადარბაზო, III სართული. ვყიდი ფინურ სამეულს, გადაკრულს ხავერდით. ფ.შ. ტელ: 37-34-37;

■ ვყიდი გერმანულ პიანინოს „როსლერი“. ფასი შეთანხმებით. ტელ: 78-31-08 ან 78-00-19. იკითხეთ დინარა.

■ მოვამზადებ აბიტურიენტებს ან მოსწავლეებს მათემატიკაში შეღავათიან ფასებში.
ტელ: 78-70-54 ან 39-13-71 (ლია).

■ მოვამზადებ აბიტურიენტებს ან მოსწავლეებს მუსიკაში და ხატვაში, შეღავათიან ფასებში. ტელ: 78-38-31 ან 74-28-76. იკითხეთ თეა.

■ ვყიდი რუმინულ კედელს „აურორა“ კარგ მდგომარეობაში. ფასი 3500 დოლარი (შესაბამისი ლარი). ტელ: 35-00-58.

■ ვყიდი ძველებურ გერმანულ ნიველირს სრული კომპლექტით. ტელ: 95-75-06.

■ ვყიდი ჩინურ ყავის სერვიზს „დრაკონი“. 6 კაცზე ლურჯ-ნაცრისფერი. ფასი შეთანხმებით.
ტელ: 34-04-05 (ეკა).

■ ვყიდი ავტობუს „პაზ 35-02“ 1991 წლის გამოშვება, უხმარი, ფასი 7000 ლარი. ტელ: 93-14-65. თემური.

■ ვასწავლი სალაპარაკო ენას რუსულსა და ინგლისურში. ვამზადებ მოსწავლეებს და აბიტურიენტებს ინგლისურ ენაში. ტელ: 96-28-94 დარეკეთ საღამოს 8 საათზე.

■ ვყიდი გერმანულ პიანინოს „ვეთინგი“ 1789 წ., 1200 დოლარი (ან შესაბამისი ლარი). ანტიკვარი.
ტელ: 62-59-07, 62-20-75. გაგა.

■ ვყიდი ერთადგილიან გარაჟს ვერაზე, პეტრიაშვილის ქ.№3. ტელ: 22-11-65. ნანა.

■ დაგიმზადებთ ხის დაბალ მაგიდებს (ტაბლა) სკამებით. როგორც სადას, ასევე ჩუქურთმებით.
ტელ: 30-32-85; 39-23-60.

■ ვამზადებ ინგლისურში. ტელ: 30-33-96.

■ ვამზადებ აბიტურიენტებს ისტორიაში (4 თვეში). სრული კურსის ფასი 70 ლარი. ტელ: 30-33-96.

■ ვყიდი ისრაელის წარმოების დაბალკალორიულ უტკბესო შაქრის შემცვლელ სახარინს. 1 კგ. ცვლის 450 კგ. შაქარს. გამოყენების სფერო: საკონდიტრო წარმოება, ღვინის, ლიმონათის, შამპანურის წარმოება. გამოიყენება როგორც დიაბეტიკური კვებისთვის და როგორც გახდომის საშუალება. ფასი შეთანხმებით. ტელ.ნომრები: 73-02-69; 31-16-87 — ირაკლი; 30-38-82 — ვალერი; 35-21-78 — გია; 39-09-09, 96-86-43 — სერგო.

■ ვყიდი რუმინული სასადილოს კომპლექსს: სერვანდი, მაგიდა, ექვსი სკამი, ტახტი, ორი სავარძელი კარგ მდგომარეობაში. ახალ გერმანულ მაგიდას, იშლება სიგრძეში. ტელ: 37-14-75, 37-77-97.

■ ვყიდი ნორკის ქურქს. 48 ზომა, 2000 ლარი; „ბიდროშპრიცწნეხი“ 60 გრამიანი, 300 ლარი; ავტომანქანის გერმანულ მისაბმელს, 6-ტონიანი ცენტით, 900 ლარი; დენის გენერატორს 100 კილოვატი, უძრავოდ 1600 ლარი; ლიფტის ჯალამბარს ელექტრომოტორით, ახალი, 660 ლარი; სახურავის ვენტილიატორს, 150 ლარი; ვიეტნამურ ხალიჩას 2X3, ახალი, 500 ლარი; საკოლექციო ამერიკულ მანქანას „ფორდ მერკური მონარქს“, 4000 ლარი; გადახდის ფორმა ნაღდი, გადარიცხვა ბარტერი ლითონზე ან სარემონტო სამუშაოებზე. ტელ: 34-72-38.

■ ვყიდი წყლისა და სახლის გამათბობელ აპარატს, რომელიც თბება შეშით, გაზით, ნავთით და ქვანახშირით. აპარატის ფასია 250 ლარი. მისამართი: პეტრიაშვილი ქ. №3. ტელ: 22-11-65, იკითხეთ ბონდო.

■ ვყიდი რუსეთის წარმოების ორ ცალ, ცხრასართულიან ლიფტს, ახალ მდგომარეობაში. ფასი შეთანხმებით. ტელ: 23-12-61 (ნინო).

■ ვყიდი გასაშლელ ფინურ ხავერდის სამეულს, კედლის ძველებურ სარკეს 1X1,5; იუგოსლავურ კედელს „მირაჟი“, ბულგარულ საძინებელს „სონია“. ფასი შეთანხმებით. ტელ: 37-17-63; 37-34-37; 39-16-78.

■ ვყიდი 30-სანთლიან ბრინჯაოს ჭაღებს. ფასი 600 დოლარი (ცალი). ტელეფონი: 93-68-26.

■ ვასწავლი სალაპარაკო ენას რუსულსა და ინგლისურში. ვამზადებ მოსწავლეებს და აბიტურიენტებს ინგლისურ ენაში. ტელეფონი: 96-28-94.

■ ვყიდი პურის მექანიზებულ ღუმელს წარმადობით დღე-ღამეში 3,5 ტონა. ფასი შეთანხმებით. ტელ: 95-42-78 (თონე). მისამართი: ჩუბინიშვილის 55 (ყოფილი ორჯონიკიძე).

■ ვყიდი ლურჯი ფერის, 18 ცხენისძალიან, ახალ ჩინურ ტრაქტორს. კომპლექტშია: მისაბმელი, სათიბელა, გუთანი, კულტივატორი და ბულდოზერის დანა. ფასი შეთანხმებით. ტელ: 37-08-43.

■ ვყიდი კაპიტალურ ავტოფარეხს, სიგრძე 12,5X3,5-ზე. გამოდგება საწყობისთვის. მის: საბურთალოს ქუჩა (იპოდრომთან). ფასი შეთანხმებით. ცნობებისთვის დარეკეთ: 22-69-95. იკითხეთ ზაზა.

პრივატიზაცია

პრივატიზაცია საქართველოს მომავალი წარმატების საწინდარია!

№41 სპეციალიზირებული საბარათო აუქციონი

განაცხადები მიიღება 1996 წლის 24 აპრილიდან 7 მაისისი 17 საათამდე
1 აქციის ნომინ. ღირებულება 1 აშშ დოლარის ეკვივალენტის ეროვნ. ვალუტაში.
აუქციონის შედეგად 1 ვაუჩერის სანაცვლოდ გაიცეს მინიმუმ 1 და მაქსიმუმ 65 აქცია.

აუქ. №№	საქციო საზოგადოების დასახელება (სახელწოდება გარდაქმნამდე)	გამოშვებული აქციების რაოდენობა	აუქციონზე გასატანი აქციების რაოდენობა	% ხაწ ხლები პაკეტი	ნომინალური ღირებულება აშშ დოლარებ	აქციათა გამოშვების კოდი	საქციო საზოგადოების მისამართი და ტელეფონი	გენერალური დირექტორი	დაკავებული მიწის ფართობი -ჰა
XXIV	817 „მატერიალური რესურსები“(„ბათუმვაჭრობის“ მრ.დარგ.ბაზა)	454439	228025	50.2	228025	053-817	ბათუმი,გენერ.აბაშიძის ჩიხი 2,ტ.39827	ი. ცეცხლაძე	1.8
XXIV	820 „აგროსოფლმშენ[illegible]“(აბაშის [illegible])	106722	55504	52	55504	010-820	აბაშა, [illegible],ტ.91833		
XXVIII	826 „მეგობრობა“(თეთრიწყაროს ასს)	48622	24712	50.8	24712	240-826	თეთრიწყარო,[illegible] 18,ტ.22241	მაჭარაშვილი	
№41	833 „მშენმექანიზაცია“(მშმექანიზ.მობილ.სამ.)	143242	140629	98.2	140629	230-833	თბილისი, [illegible] რ-ნი		
XXIV	834 „სურსათმრეწველობა“(აჭარის არ მრეწ.სამინ.ბაზა)	237441	120643	50.8	120643	053-834	ბათუმი,გენერ.აბაშიძის 18,ტ.36336	ნ. [illegible]	3.55
XXV	835 „მაცივარ.კომბინატი“(„აჭარბათუმვაჭრობის“ მკ)	183384	93428	50.9	93428	053-835	ბათუმი,მელიქიშვილის 127,ტ.39523	ა. [illegible]	1.22
№41	857 „ხაშურის ნავთობპროდუქტი“(ხაშურის [illegible])	45038	21038	46.7	21038	600-857	ხაშური, ოქტომბრის 194,ტ.23089,21940	[illegible]	4.67
№41	860 „ქიათურისლიკერი“(საკონდიტ. მაღაზ.ქ-ნა)	54916	50916	92.7	50916	580-560	ჭიათურა,სანზირის გზატ.,6	[illegible]	
№41	861 „ჭიათურის ნავთობპროდუქტები“(ჭიათ.[illegible])	30547	13047	42.7	13047	580-561	ჭიათურა,26 მაისის 17	ზ.მახარაშვილი	
№41	862 „ეკლარის ქვა“(ეკლარის კარიერ.სამ.)	30495	23655	77.6	23655	260-562	თერჯოლის რ.,[illegible]		
15-19.04.	865 „ჩაის ქილების ფაბრიკა“(ზუგდიდი)	1052360	519606	49.4	519606	220-865	ზუგდიდი-2,[illegible] 1,ტ.61747	ბ.[illegible]	3
	სულ ჯამში:	2387206	1291203		1291203				

ყოველდღე უფასო განცხადებები მხოლოდ «კავკასიონის» მკითხველთათვის. დაგვირეკეთ და განცხადება მეორე დღის ნომერში გამოქვეყნდება. ტელ.: 29-48-05.

იყიდება

- ფანასკერტელის ქუჩაზე (ყოფილი ბაქტრიონის ქუჩა) ოროთახიანი, 120 კვ.მ. ფართის ბინა (ჰოლი 15 კვ.მ., სამზარეულო 14 კვ.მ., საძინებელი 16 კვ.მ., მისაღები ოთახი 47 კვ.მ.) მიშენებული ლოჯით. ტელ.: 37-47-13. იკითხეთ ნათელა.
- 3-ოთახიანი გასარემონტებელი ბინა 5-სართულიანი სახლის მე-5 სართულზე დაშენების პერსპექტივით, რკინის კარებით, ბუხრით, ტელეფონით. მისამართი: აბასთუმნის ქ.№2, დეზერტირების ბაზრის პირდაპირ. საწყისი ფასი 23 ათასი ლარი. ტელ.: 34-10-16 7 საათის შემდეგ.
- ვაკეში ოროთახიანი ბინა ხეხილიანი ეზოთი. ეზოში არის ოთახი თავისი სათავსოთი, 2 მანქანის სადგომით. ბინა არის ახალი გარემონტებული. ტელ.: 23-09-88 (იკითხეთ ნინო). ფასი შეთანხმებით.
- სამტრედიაში ორსართულიანი, ხუთოთახიანი სახლი ეზოთი. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 22-22-48, იკითხეთ ნათელა.
- კერძო კეთილმოწყობილი ორსართულიანი სახლი მეტრო „ნაძალადევთან", ბელეტაჟით. ყველა სათავსოთი, სველი წერტილით და სარდაფით. სახლს აქვს დიდი ეზო და ხეხილიანი ბაღი. ტელ.: 66-72-80 (ასმათი) ან 38-92-09 (ირაკლი).
- კეკელიძის ქუჩაზე 4-ოთახიანი ბინა. 14 სართულიანი სახლის მე-6 სართულზე, საერთო ფართი 120 კვ.მ., ოთახები 26, 24, 23, 17 კვ.მ., ჰოლი 15 კვ.მ. სამზარეულო 12 კვ.მ. ორი ტუალეტით, რკინის კარებით. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 23-24-59. გივი ან ბესიკი.
- სამოთახიანი კერძო ბინა ვერაზე, შანიძის ქუჩაზე (ყოფილი კალანდაძე), პირველ სართულზე. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 23-56-22.
- სასწრაფოდ 4-ოთახიანი სარემონტო კერძო ბინა, მე-2 სართულზე, საკუთარი პატარა ეზოთი და სათავსოებით, საბურთალოზე, ლვოვის ქუჩასთან ახლოს. ტელ.: 37-14-44.
- 3-ოთახიანი არასტანდარტული ბინა საბურთალოს ცენტრში, მეტრო „პოლიტექნიკურთან". ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 38-01-11.
- ოროთახიანი არასტანდარტული ბინა ორმხრივი მიშენებით. საბურთალოს რაიონი ყაზბეგის გამზირის დასაწყისი. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 37-26-92.
- ოროთახნახევრიანი ბინა, საერთო ფართი 80 კვ.მ. ვარკეთილში (ზღვასთან ახლოს). გაურემონტებელი, მე-15 სართულზე. ფასი 8700 ლარი. ტელ.: 37-13-63.
- კერძო სახლი ნაძალადევის რ-ნის სამხედრო კომისარიატთან. საცხოვრებელი ფართი 110 კვ.მ. ეზოს ფართი 400 კვ.მ. ყველანაირი ხილით და ხეივნით, აქვს გარაჟი და სარდაფები, ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 36-33-53.
- არასტანდარტული ოროთახიანი ბინა 20+20 თევდორე მღვდლის ქუჩაზე — ნა-ში, სასტუმრო „კოლხეთთან", სარდაფით 20 კვ.მ., ტელეფონით, ჭერი 3,40 მ. ფასი 38 000 ლარი. ტელ.: 35-30-01.
- კაპიტალური სახლი ბელეტაჟით „გიგანტში", ზოოვეტინსტიტუტის ნაკვეთებში მე-8 ქუჩაზე, მატარებლისა და სამარშრუტო მიკროავტობუსების გაჩერებასთან ახლოს. 3000 კვ.მ. მიწის განაშენიანებული ნაკვეთით, კაპიტალური სამეურნეო ნაგებობებით, სარწყავი სისტემით, საქონლითა და ფრინველით. მეურნეობის ყოველთვიური შემოსავალია 1200 — 1300 ლარი. ფასი 11500 ლარი. ტელ.: 31-21-52 (თემური).
- ოროთახიანი და ოთახნახევრიანი ბინა გვერდიგვერდ, საერთო ფართი 220 კვ.მ., ჭერის სიმაღლე 3.10. გარაჟი და სარდაფი, ფასი შეთანხმებით, ტელ.: 38-79-96. მისამართი: საბურთალოს ქუჩა № 40, I კორპუსი.
- სოფელ მარტყოფში 2-სართულიანი გარემონტებული კაპიტალური სახლი. 2000 კვადრატულ მეტრის საბაღე ნაკვეთით, ხეხილით და ვაზის ხეივნით, საცურაო აუზით. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 73-69-78.
- დიღმის მასივში 3-ოთახიანი ბინა ლოჯით, მისამართი: მე-4 კვ. მე-18 კორპუსი, მე-3 სართული, ბინა 24. ფასი 15 ათასი დოლარის ექვივალენტი ლარებში. იკითხეთ ლამარა ჯოჯუა. ტელ.: 51-04-43.
- კაპიტალური სახლი 1200 კვადრატული მეტრი სრულმოსავლიანი ბაღით, თეთრწყაროს რაიონის სოფელ ასურეთის ტერიტორიაზე. სახლის პირველ სართულზე არის სამზარეულო, სარდაფი, საკუჭნაო. მეორე სართულზე — 2 ოთახი შუშაბანდით, წინ 10 კვ.მეტრი ღია აივნით. მესამე სართულზე — (მანსარდში) ერთი ოთახი და შუშაბანდი. გაყვანილია ელექტრობა და სარწყავი სისტემა. ფასი 6500 დოლარი (ან შესაბამისი ლარი). შესაძლებელია გაცვლა თბილისში სამ ან ოროთახიან ბინაზე. ტელ.: 30-34-96. დარეკეთ საღამოს საათებში.
- ან იცვლება საბურთალოზე ინდივიდუალური პროექტის 5-ოთახიანი ბინა (ორი ოთახი ახალი მიშენებულია). ორ 2-ოთახიან ბინაზე საბურთალოზე. მისამართი: იოსებიძის 51 ბ. ბინა 27. ტელ.: 38-76-15. ფასი 50 000 ლარი.
- ოთხოთახიანი, არასტანდარტული, საკუთარი ბინა ორსართულიანი სახლის მე-2 სართულზე. საერთო ფართი 130 კვ.მ. ბინას აქვს საკუთარი პატარა ეზო. მისამართი: ნუცუბიძის ქუჩა № 57. ტელ.: 39-58-50. ფასი 45 000 ლარი.

ყურადღება

ახალი სამუშაო ადგილები

«კოკა-კოლაში»

ფირმა „კოკა-კოლა კავკასიონი" აცხადებს ზეინკალ-გამმართველების კონკურსს. გამარჯვებული კონკურსანტები სწავლების ორკვირიან კურსს გაივლიან იტალიაში, რის შემდეგაც უზრუნველყოფილნი იქნებიან სამუშაო ადგილით ფირმა „კოკა-კოლა კავკასიონში".

განცხადებები მიიღება 25 მარტამდე.

მისამართი: წერეთლის 114.

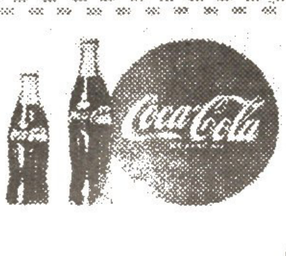

მომხმარებელთა საყურადღებოდ!

ფირმა „კოკა-კოლა კავკასიონი" მოსახლეობისგან შეისყიდის ცარიელ ბოთლებს.

ნუ გადააგდებთ ბოთლს,

ჩააბარეთ და თითოეული ბოთლის ნაცვლად თქვენ დაიბრუნებთ 20 თეთრს. წერეთლის 114-ში ან ფირმის მიერ გახსნილ საბითუმო მაღაზიებში თქვენ ყოველგვარი დაბრკოლების გარეშე ჩააბარებთ ცარიელ ბოთლებს.

ავტობირჟა

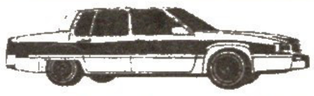

- ვყიდი ავტომობილს „ზაპოროჟეცი" „ზაზ-9687", 1987 წელს გამოშვებული. მუშა მდგომარეობაში. საწყისი ფასი 500 ლარი. ტელ.: 98-75-21 (11-დან 14 საათამდე).
- ვყიდი მსუბუქ ავტომანქანას „მერსედეს ბენცი" — 200, ბენზინზე, 1983 წლის. ძალიან კარგ მდგომარეობაში. ტელეფონი: 39-47-96, მისამართი: ნუცუბიძის 77 ბ, მესამე სართული, ბინა 67.
- ვყიდი ფიატის ფირმის, თურქეთში გამოშვებულ 6 თვის მანქანას ძალიან კარგ მდგომარეობაში. ფასი 8000 დოლარი (ან შესაბამისი ლარი). ტელ.: 95-95-73 (მარიკა, ვალიკო).
- ვყიდი 6 ტონიან ბენზინმზიდს. ტელეფონი: 38-21-40. სამუშაო დღეებში დარეკეთ 7 საათის შემდეგ. იკითხეთ ირაკლი.
- ვყიდი პრესტიჟულ ამერიკულ მანქანას „ფორდ-მერკური-მონარქი". საწყისი ფასი 5000 ლარი. ტელ.: 34-72-36.
- ვყიდი მანქანის კონდენციონერს, იაპონური, „ხიტაჩი". ფასი 200 ლარი. ტელეფონი: 93-11-81 მარინა
- ვყიდი „ოპელ-სენატორს" 1986 წლის გამოშვება ყავისფერი პერლამუტრი, კარგ მდგომარეობაში, ლუკით, ფასი 4000 ლარი. ტელეფონი: 39-54-14 (ქეთინო).

ვაქირავებ

- ოროთახიან ბინას ავეჯით ნუცუბიძის მესამე მიკრორაიონის მესამე კვარტალში, მეშვიდე კორპუსი (ყოფილი საბურთალოს რაიკომთან). ფასი 60 დოლარი. ტელ.: 36-46-47; 23-41-02.
- ორ სამოთახიან ბინას ვერა-საბურთალოზე. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 38-01-11.
- ბინას 150 კვ.მ. ტელეფონით. ახალი რემონტით, გარაჟით, ავეჯით, მეტრო „პოლიტექნიკურის" გვერდით. ტელ.: 38-67-87, 38-17-30. ფასი შეთანხმებით.
- კაპიტალურ გარაჟს, ორმოთი, ნებისმიერი საჭიროებისთვის. მისამართი: ჭავჭავაძის გამზირი 34. ტელ.: 22-1[illegible]
- კერძო ბინას უცხოელებისთვის, ეზოთი, ბაღით, გარაჟით და სხვა. მისამართი: ონიაშვილის ქ. № [illegible] (ყოფილი გაგარინის მოედანი) ტელ.: 37-31-59, იკითხეთ პეტრე (დილის საათებში).
- ვერაზე, პეტრიაშვილის ქ. №3-ში სამოთახიან ბინაში ორ ოთახს. სტუდენტებზე ან ოჯახზე. ტელ.: 22-1[illegible]-66. იკითხეთ ნანა. ფასი შეთანხმებით.
- რამდენიმე წლით მიწისქვეშა გარაჟს ჯანდაცვის სამინისტროს ეზოში. ტელ.: 37-74-71.
- ვერაზე 2-ოთახიან ბინაში ერთ ოთახს, გოგონებისთვის. ფასი 70 ლარი. ტელ.: 29-18-06.
- საბურთალოზე, მეტროსადგურ „გოცირიძესთან" (ყოფილი „დელისი") ახლოს, რვასართულიანი სახლის ხუთე სართულზე ერთოთახიან, იზოლირებულ ტელეფონიან ბინას, თვეში 90 ლარად. ტელ.: 74-4[illegible]

"სამთო ქიმია"

ორგანიზაციებსა და კერძო პირებს სთავაზობს

- 1,2,3,4 და 5-ოთახიან მშენებარე ბინებს ვაკეში, თამარაშვილის (ყოფილი გურამიშვილის) ქუჩაზე.
- სახლი შენდება გაუმჯობესებული პროექტით, დასაშვებია გეგმარების შეცვლა, ბინების გაერთიანება.
- კვადრატული მეტრის ღირებულება 270 ლარია. ანაზღაურება შეიძლება გადარიცხვითაც.

მოგვმართეთ: თბილისი, წერეთლის პრ. 142, „სამთო ქიმია".
ტელ.: 34-07-04, 34-13-30 (დღისით), 23-53-83 (საღამოს).

"სამთო ქიმია"

გთავაზობთ

იტალიის ცნობილი ფირმების ტექნოლოგიით დამზადებულ აკუმულატორებს როგორც ჟიგულების, ასევე ტრაქტორებისა და დიდი ტვირთამწეობის მანქანებისთვის.

ფასები ხელსაყრელია, ანაზღაურება როგორც ნაღდად, ასევე გადარიცხვით. რაოდენობა შეუზღუდავია. განსაზღვრულია გარანტიები.

მოგვმართეთ: თბილისი, წერეთლის პრ. 142, „სამთო ქიმია".
ტელ.: 34-08-89.

კროსვორდი

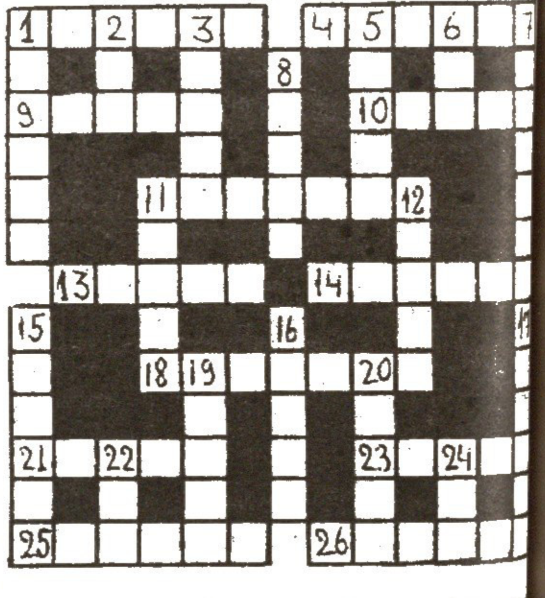

თარაზულად: 1. ჭარიდან ჩამოჰქონდათ. უმაღლესში ქრთამივით ჰქონდა; 4. გრუშე ვაჩნაძის შემწე მოსამართლე; 9. სატრფოსთვის არ მისაკარებელი; 10. მარიოტი მეორე იყო, ვინ იყო პირველი? 11. თუ ბოროტ ენებს დავუჯერებთ, თავის ცხენს გამოასწრო პორტ-არტურიდან (კინ.); 13. ჭარისკაცი, რომელსაც ყველაფრის აყვანა შეუძლია (ბანქ.); 14. მშრომელი კაცის მიწისქვეშ ჩასვლის ყოველდღიური მიზეზი; 18. იაპონურს გიქებ განა, მაგრამ მომწონს..." 21. აზარტულთამაშყოფილი სპორტის სახეობა; 23. „დოზა მიიღო სხივური, ამან იმსხვერპლა... (ფიზ.); 25. სპარტაკის მეორე სახელი; 26. ერთადერთი, რაც ბელადმა იმქვეყნად წაიღო.

შვეულად: 1. დაუმარხავი მკვდარი; 2. მუჰამედთან არ მივიდა; 3. ის, რასაც სხვას უსურვებენ, როცა თვითონ ფულს ნატრობენ; 6. მრგვალი რიცხვი — დიდი პილოტი; 7. წელ-გავის გაჭირვება; 8. შვილიშვილზე ადრე შეიჭამა (ზღ.); 11. არსებობს კულტურის, არსებობს აბრეშუმის, არსებობს ცელოფანის...; 12. ზოლიანია (ზებრასთან არაფერი აქვს საერთო); 15. მამა ენუქთან მებრძოლი ანარქისტი [illegible] 16. საჭიდომის ფერების გამოსაჩენი ადგილი; 17. ამაჭრელებელი თვე (ო.რამიშვ.); 19. ის რასაც მორფინისტი [illegible] არა თბილისში ან პარიზში, არამედ ვენაში; 20. სანამ ქალად გარდაიქმნიდნენ; 22. მოტყუებული მამაკაცის სხეულის ნაწილი; 24. ზღვასაც აქვს და მეგობარსაც.

წინა ნომერში გამოქვეყნებული კროსვორდის პასუხები

თარაზულად: 9. კამარა 10. კალმახი 11. ალმური 12. აჯასპი 13. ელენთა 14. ბაგირი 16. დეკა 19. დ[illegible] ოლივიე 22. თოქალთო 24. ალაბამა 26. კალორია 31. აისა 32. იშტა 33. კრინი 35. ნადი 36. ისლი 37. კ[illegible] ეკრანი 39. ეტნა 41. კილი 42. ისარი 44. იხვი 46. „არდი" 47. ამფიონი 50. თერაპია 51. ლაბიერი 54. კაპიკა 57.[illegible] 58. არზა 59. ავანგი 61. უჭირმა 63. ალკიდი 64. გრიზლი 65. ატროფია 66. ლაგაზი.

შვეულად: 1. კამილა 2. ბადალი 3. კალანდა 4. თარი 5. თხლე 6. ადენტია 7. თარაზო 8. არშინი 15. [illegible] 17. აბრა 18. აიდოსი 19. დუყი 21. ილბალი 23. თეგი 25. ლისი 27. კირკიტა 28. კასაცია 29. ენერგია 30. [illegible] 33. კვარი 34. ალეთი 40. აფრაკი 41. კოპი 43. აქილლა 45. იუდა 46. ამრიტა 48. მუხა 49. ნიცა 52. [illegible] კარიბჯე 55. ამფორა 56. აბულია 59. ამიკლე 60. გოროზი 62. ალტი 63. ალია.

დამფუძნებელთა საბჭოს თავმჯდომარე და მთავარი რედაქტორი ვასილ მაღლაფერიძე
მთავარი რედაქტორის მოადგილე პაატა ვეშაპიძე
გენერალური დირექტორი ვახტანგ სალია
პასუხისმგებელი რედაქტორი ზაზა ტალახაძე

რედაქციის მისამართი: თბილისი, პეტრიაშვილის №7. ტელეფონი: 29-48-05; ფაქსი: 23-52-1[illegible]